

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

23 AUGUST 1944-1976

progres

dezvoltare

creștere

„Programul Partidului Comunist Român — Carta fundamentală ideologică, teoretică și politică a partidului... deschide perspectiva unei epoci noi în dezvoltarea economico-socială a României, trasează linia strategică generală și orientările tactice pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre comunism”.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Raport la Congresul al XI-lea al P.C.R.)

„Programul dezvoltării în următorul deceniu a patriei noastre va asigura în mod hotărât apropierea României de nivelul țărilor cu economie avansată, atât din punct de vedere al producției, productivității muncii și venitului național pe locuitor, cit și din punct de vedere al nivelului de trai al populației”.

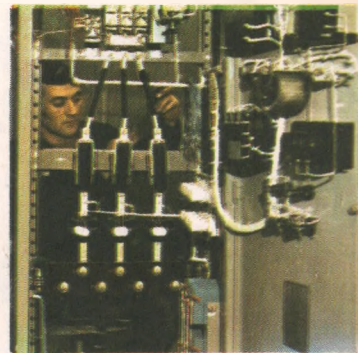
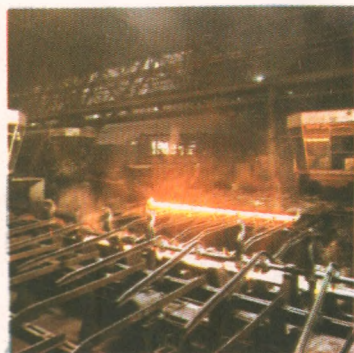
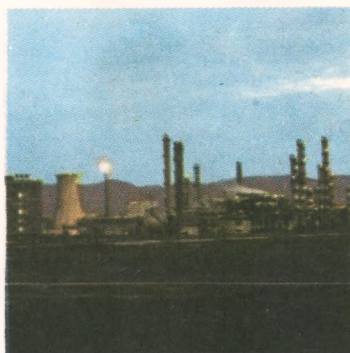
NICOLAE CEAUȘESCU

(Raport la Congresul al X-lea al P.C.R.)

„Triumful deplin al socialismului la orașe și sate, lichidarea pentru totdeauna a exploatarea omului de către om, reprezintă cea mai mare victorie politică a partidului nostru după cucerirea puterii; ea întruchiează înlăptuirea visurilor pentru care au luptat și s-au jertfit cei mai buni fii ai clasei muncitoare, ai poporului român”.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Raport la Congresul al IX-lea al P.C.R.)

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CRESTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

„Făcînd bilanțul drumului străbătut de poporul nostru în cele trei decenii de la eliberare și, în mod deosebit, al activității desfășurate pentru realizarea actualului cincinal în bune condiții și înainte de termen, putem afirma că mărețele realizări dobîndite demonstrează concludent justetea politicii partidului, care se bazează pe aplicarea creatoare a adevărilor general valabile la condițiile concrete ale României, care înfăptulește neabătut principiile marxist-leniniste în întreaga operă de construcție a noul orînduiri sociale. Toate acestea ne dau temeiul să privim cu încredere viitorul, avînd garanția că dezvoltarea viitoare economico-socială a țării dispune de o temelie trairnică și că România va obține noi și mari succese în toate domeniile de activitate, își va făuri o civilizație socialistă tot mai avansată, va merge ferm spre comunism“.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Raport la Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român)

23 AUGUST 1944 - 23 AUGUST 1976

SUB ÎNSEMNELE LIBERTĂȚII INDEPENDENȚEI ȘI SUVERANITĂȚII

23 AUGUST 1944, prin importanța sa, se judecă și se situează pe amplitudinea istoriei noastre milenare, între momentele decisive de care au depins destinele poporului român. Astăzi, la peste trei decenii de la acea incandescentă vară, putem medita mai cu temei la rosturile marelui act istoric.

Contemporaneitatea relevă valorile acestui act istoric, dar nu îl poate cuprinde cu tot ce are ca rădăcini, forță, capacitate de a propulsa o națiune pe măsura energiilor sale. Bălcescu poate fi parafrazat în referirea sa la revoluția din 1848 în țările române, ale cărei cauze se pierd în negura veacurilor. Augustul românesc are o sorginte ale cărei profunzimi pot fi descifrate numai cunoscând istoria îndelungată a acestui popor și tăria cu care și-a menținut ființa, înscriind în momente decisive multe „augusturi”. Dincolo de pragul primului mileniu, inscripții, tabule, amfore mărturisesc vrerea populației Carpaților și Dunării de a-și afirma geniul adevărat și omenesc. De la aceia care pe aceste pământuri au săpat în piatră semnele căutărilor minții, la cei care au creat unul din cele mai înfloritoare regate antice — Dacia — și pînă în evul de mijloc, cînd plugul s-a asociat cu spada și cu condeiul, este un drum lung, pe care au rodit semințele unui puternic stejar, viguros în acest sfîrșit de mileniu doi.

August 1944, poate fi înțeles în plenitudinea semnificației sale numai situat pe această scară a veacurilor, cu neseccatul filon de la geneză pînă la ceea ce citim azi și chibzuim în Programul viitorului nostru.

Sîntem noi românii, cu ale noastre, în tot ce însumează Augustul eliberator, cu spiritualitatea noastră, cu setea neconținută de libertate și dreptate, cu dîrzenia și înțelepciunea, cu experiența și măsura, cu crezămintele și năzuințele noastre, cu tot ce am acumulat ca învățămînt dintr-o foarte lungă, dură și bogată istorie.

Furtuni au fost și nu puține, în calea uneia dintre cele mai îndreptățite lupte pentru unitate națională din cîte a cunoscut Europa. Este tulburătoare istoria cuceririi unității și independenței românilor. August 1944 se înscrie cu tot ce are mai adevărat sub semnalul acestor imperative, iar tot ce i-a urmat și va urma cunoaște aceste atribute indispensabile poporului român.

Sînt numeroase problemele și evenimentele privind pregătirea insurecției, desfășurarea sa, urmările ș.a.m.d. Dar pentru a înțelege toate acestea este absolut necesar a pătrunde mobilul formidabilului act de descătușare — și de sub jugul unei puteri străine, a militarismului hitlerist, și de sub dominația forțelor interne retrograde, antipopulare, incapabile să așeze acțiunea pe verticala istoriei.

Important moment de renaștere națională

INCEPUT al unei epoci istorice de progres și democrație, rod al luptei neconținute pentru libertatea poporului, cu izvoare dîncite în vremuri, augustul românesc a produs senzație în întreaga lume, prin catastrofa lovitură dată în zona cea mai dură a celui de-al doilea război mondial, unde armatele sovietice purtau principalele poveri. Aici se cere căutată măsura cea mai

adevărată cu care trebuie cîntărită capacitatea unui popor hotărît a-și salva existența și a-și redobîndi independența. Pentru că, fără îndoială, era vorba de existența națiunii române.

Cînd la Berlin s-a aflat despre răsturnarea regimului prohitlerist și trecerea României de partea Națiunilor Unite, Hitler nota pe raportul lui Keitel și Guderian: „România să dispară de pe harta Europei, iar poporul român să dispară ca națiune”. Au mai fost smintiți în istorie care au dorit aceasta României, dar destinele popoarelor nu pot fi supuse arbitrarului de către atotputernice, uneori și agresive, state.

Insurecția română din 1944, această mare răscruce de istorie, a așezat în fața țărilor lumii, cu fruntea sus, poporul care a știut să-și ia soarta în propriile mâini.

A vedea în prezența României, începînd cu August 1944, numai actele militare și faptele de arme antihitleriste este doar o parte din realitate. Era, în fond, mult mai mult. Era puternica afirmare a unei stări istorice prin care poporul român a scris încă o pagină glorioasă, indispensabilă judecării aportului unei țări mici la rezolvarea marilor probleme ale omenirii.

August 1944, așa cum a fost conceput, pregătit și înfăptuit, prefigura un drum cu largi deschideri spre evul libertății și demnității naționale. I-a aparținut Partidului Comunist Român această cinste de a fi purtătorul celor mai adevărate valori ale patriotismului atît de viu la poporul român. Aceasta a conferit tuturor prefacerilor democratice, populare și socialiste pe durata a trei decenii, consecvența țelurilor, tăria principiilor și sprijinul maselor națiunii.

Poporul român a tras importante concluzii odată cu al doilea război mondial și a înțeles mai bine că locul său respectat între toate țările este condiționat de ferma și perseverenta punere în valoare a capacităților naționale, atît materiale cît și spirituale.

Calea pe care evoluase decenii la rînd România — după modelul structurilor economice, sociale și politice ale capitalismului — ducea spre porți închise. Oricît s-ar fi zbatut acest vrednic și încercat popor să facă saltul multidimensional și îndeosebi economic, pentru a se situa la treapta modelului occidental, nu ar fi reușit. O probaseră atîtea încercări, mai ales din ultimele decenii, care s-au terminat lamentabil printr-o dură subjugare capitalistă, de data aceasta de către cel mai feroce regim de tip capitalist — nazismul Germaniei. Nici dezvoltarea economică, posibilă datorită bogățiilor țării și energiei maselor, nici independența națională nu puteau fi asigurate de continuarea situației în cîmpul lumii capitaliste, unde „fatalmente” ne era rezervat un rol periferic, labil pînă la alternative primejdioase, inclusiv pieirea ca stat unitar.

Cînd în anii războiului, în România a fost pregătită insurecția antifascistă, inițiatorii săi comuniști au vizat în primul rînd ieșirea din războiul hitlerist și alăturarea la coaliția aliaților. Au vizat, însă, și un regim democratic în care să nu mai fie posibilă starea istorică precedentă care a dus România pînă la marginea prăpastiei. Și mai mult încă, au vizat o ascensiune economică menită a situa țara la treapta de unde să poată contribui activ la rezolvarea unor probleme fundamentale privind pacea, raporturile între popoare, dezvoltarea independentă și suverană a tuturor statelor.

„August 1944” a fost o insurecție românească, care privea rezolvarea unor probleme capitale ale țării. A fost și un moment cu mari semnificații internaționale, pentru acele momente, privind

desfășurarea operațiilor militare, grăbirea înfringerii Germaniei hitleriste, privind însă și perioada postbelică în care națiunea română a evoluat pe coordonate noi în aria țărilor Europei și în raportul de forțe din lume. Nu numai eliberarea de sub dictatura militară supusă Germaniei hitleriste și întoarcerea armelor alăturându-ne oștrilor sovietice, s-a realizat în august 1944, ci și eliberarea din cătușele unui regim care dusesse țara în situația de a fi brutal dominată de Germania hitleristă și în permanentă dependeneță de marile puteri.

Opțiunea era de fond și privea laturi esențiale ale locului națiunii române în istorie. Important și determinant era situarea țării pe coordonatele unei dezvoltări cu urmări decisive pentru destinele națiunii române, cu experiențe și concluzii ce se adăugau tezaurului de experiențe ale popoarelor în drumul lor spre un viitor de libertate, pace, democrație, socialism.

Analizele aceleiași epoci, pentru alte țări, ale istoricilor, politologilor pot duce la concluzii diferite de ale României, dat fiind particularitățile respectivelor țări. Concluziile istoriei ultimelor trei decenii pentru poporul român sînt clare: prin socialism România a reușit să fie ea însăși, să-și regăsească la o treaptă superioară cele mai alese virtuți cumulate în multele veacuri trecute.

Insurecția din august 1944 a rezolvat, pentru acele momente, cele mai acute obiective naționale antifasciste, antiimperialiste, care se aflau în fața poporului. Acestea reprezentau doar o verigă în lanțul marilor momente ale permanenței țărilor națiunii române, care au substanța istoriei și a viitorului. Pe această magistrală a înaintării în istorie a poporului român s-a înscris marș, științific, profund concepția celui mai revoluționar, popular și patriotic partid din cîte a cunoscut țara noastră, ancorat cu toată fibra sa în fundamentalele probleme ale maselor, exprimînd fidel năzuințele populare și luminînd perspectiva socialistă a României.

Analiza fenomenelor politice din primii ani postbelici relevă răscolitoarele probleme care au stat în fața tuturor țărilor lumii și care au obligat toate forurile responsabile ale statelor să răspundă la noi examene ale istoriei. Atunci, au căzut la asemenea examene, multe regimuri politice și structuri social-economice, partide, cu conduceri și programe retrograde. Tot atunci au ieșit în prim plan acele forțe politice, puternic racordate la realitățile social-politice, cu rădăcini adînci în necesitățile popoarelor și care puteau răspunde la decisive întrebări mai vechi și mai noi puse de epocă.

Da, a fost o revoluție în România tot ce a început în august 1944. A fost o revoluție prin răsturnarea dictaturii antonesciene aliate Germaniei hitleriste, dar și prin răsturnarea valorilor de judecare a acestei națiuni, prin tot ce începea vertiginos să se desfășoare în direcția democratizării țării și prin tot ce i-a urmat. Caracterul popular al acestei revoluții a fost subliniat de activă participare a maselor. Partidul Comunist Român a știut să realizeze permanentă ofensivă, necedînd nici un moment, partidelor claselor dominante inițiativa politică, nici cînd guvernele, conduse de generali, au căutat să îndrepte pe un fâgaș antipopular cursul istoriei, amenințînd cu război civil. Este o concluzie pe care practica revoluției din România a subliniat-o precum și o argumentare a tezei că nu este obligatorie calea violenței pentru instaurarea unui regim democrat și popular, dar că forțele revoluționare trebuie să fie pregătite în cazul că reacțiunea va trece la violență. Nedogmatizînd teorii despre calea pașnică, în România forțele înnoitoare ale viitorului națiunii au fost pregătite pentru orice eventualitate. În timp ce se realizau pas cu pas prefaceri democratice și se pregăteau altele noi, clasa muncitoare își înarma propriile detașamente, element esențial în fortificarea cuceririlor revoluționare.

Revoluția românească înainta pe fondul unei realități obiective și urmărea să recupereze mari întirzieri ale societății românești. De aici importanța forului de conducere politică a acestui vast program de înnoire, rolul istoric al Partidului comunist.

Pe primul plan: transformarea României într-o țară industrial-agrară înaintată

SE REPARAU rănile adînci ale războiului, se reconstruiau și se construiau din mers, așezîndu-se temelii care anunțau alt curs al dezvoltării economice și politice. Deosebit de semnificativă este Conferința Națională a P.C.R., care la cîteva luni de la încheierea războiului — cînd țara era ruinată, și reacțiunea mării burghezii, a resturilor fasciste și moșierimii semăna haosul — a apreciat că principala problemă pentru România era problema economică.

În acele împrejurări, de mare tensiune, forumul comunistilor a dezbătut și a luat hotăriri foarte semnificative pentru substanța viziunii celor care au condus insurecția din 1944: cum să fie refăcută economia națională, care să fie ramurile industriale cheie asupra cărora să se concentreze eforturile muncitorilor, cum să se reglementeze producția, importul, aprovizionarea populației, combaterea speculei și în ce fel să fie revitalizată și întărită industria grea. Mai mult, s-a elaborat un plan de electrificare pentru zece ani, care să reprezinte acel pas înaintea decisiv pentru dezvoltarea industriei, a economiei în ansamblu.

S-a înțeles că în această țară orice revoluție s-ar face, dar nu are puternici suportați economici, va fi ușoară pradă marilor puteri, iar victoriile politice s-ar dovedi fără consistență. Alegerile parlamentare din toamna anului 1946 au adus, cu majoritate de patru cincimi, victoria forțelor democratice, grupate în

tr-o largă coaliție de stînga și democrat-burgheză. Un parlament aparținînd forțelor progresiste din România slujea prefacerilor înnoitoare pe care le legifera în numele poporului. Cu acest parlament reprezentativ guvernul democrat a adăugat noi pirghii economice regimului popular. S-a etatizat Banca Națională, s-a realizat reforma monetară, care punea capăt inflației, s-au consolidat oficiile industriale, fiind încă în această etapă încurajate o serie de măsuri economice anticapitaliste.

Au fost acei ani de încrîncenată luptă pentru o țară independentă și democratică de luptă nu numai cu reacțiunea politică sau cu deținătorii capitaliști ai principalelor mijloace ale economiei ci și cu marile greutăți ale reconstrucției economice, însoțite de lipsuri multe, de secetă și foamete. Au fost ani de ridicare a țării din ruine, cu multe jertfe, ani de clocot și eroism popular, cu milioane de constructori anonimi dar plini de entuziasm, știind că pun temelii unei României în slujba maselor făuritoare de istorie.

La Congresul al VI-lea al P.C.R., din februarie 1948, dezvoltarea economică se situa în centrul preocupărilor. Crearea unei puternice industrii naționale, era apreciată ca bază a independenței și prosperității națiunii. „Avem tot ce ne trebuie — se precizează în raportul Congresului — pentru îndeplinirea misiunii istorice pe care și-a luat-o regimul nostru democratic: lichidarea înapoierii noastre economice, transformarea României într-o țară industrial-agrară înaintată“.

Industrializarea a fost cheia de boltă a României ultimului pătrar de veac. Ea a constituit veriga hotărîtoare a dezvoltării continue a economiei și ridicării nivelului de viață și civilizației al poporului, a afirmării independente a națiunii. Pentru începutul procesului de industrializare, naționalizarea din iunie 1948 a fost un salt calitativ, cu consecințe hotărîtoare pentru schimbarea relațiilor de producție, lichidarea exploatarei omului de către om și pentru realizarea celui mai important pivot material în jurul căruia se vor dezvolta toate ramurile economiei. Poporul, muncitorimea, s-au dovedit deplin mature de a lua în stăpînire avuția națională a țării spre a o gospodări, a o orîndui, a o dezvolta într-o concepție radical nouă și cu o destinație fundamental alta — în favoarea maselor producătoare și stăpîne ale producției.

Preluînd în propriile mîini industria și industrializarea țării, poporul român și-a programat, pentru totdeauna, ieșirea din subdezvoltare, din starea de dependență față de puterile capitaliste, mult evaluate economic și care așezaseră România timp de zeci și zeci de ani pe strapontinele din spate ale orînduirii dirijată în folosul lor cvasixclusiv.

Crearea industriei moderne, puternice, printr-o dirijare planificată și cu o amplă strategie a stat la baza dezvoltării economice complexe și echilibrate a României socialiste. Planurile cincinale, cu obiectivele lor economice, au relevat plusuri de experiență, succese importante precum și eforturile întregului popor de a învinge greutățile inerente unui proces atât de vast. Partidul Comunist Român la Congresul al IX-lea, relevînd succesele, a dovedit capacitatea forței de a analiza critic metodele folosite, stările de fapt, de a găsi soluțiile cele mai bune pentru

depășirea dificultăților și trasarea noilor jaloane economico-sociale ale dezvoltării socialismului în România.

Istoria construcției socialiste în țara noastră stă mărturie în acest al treilea pătrar de secol că datorită tocmai consecvenței în industrializarea țării, România a evoluat de la un stat cu predominanță agrară la un stat socialist cu o structură industrial-agrară. Industria a devenit ramura conducătoare și dinamizatoare a întregii economii naționale. Producția industrială a României a înregistrat ritmuri înalte, caracterizate prin constanța mediei de creștere în jurul a 13% anual. În strategia industrializării se regăsesc creșteri rapide și ale altor ramuri ale economiei, lichidarea disproporțiilor economice teritoriale, apariția de noi centre industriale, intensificarea procesului de urbanizare.

Dintr-o țară care, înainte de 1944, își baza exportul pe produse agroalimentare și materii prime, cu petrolul jefuit „ca în codru”, România a devenit o țară cu o industrie diversificată, în plin avânt, care îi permite o participare tot mai activă la schimburile internaționale pe baza avantajului reciproc. Sunt de mult apuse acele stări dezolante din urmă cu patru, cinci decenii când România era țieful țărilor capitaliste dezvoltate.

Poporul român a putut promova, ca urmare a dezvoltării din ultimele decenii, o politică economică externă bazată pe principiile avantajului reciproc, al respectării independenței naționale. Succesele dezvoltării economice s-au repercutat în lărgirea continuă a colaborării economice multilaterale cu țările socialiste, cu toate statele din lume. Dezvoltarea economică a țării este unul din contraforturile, cele mai puternice ale prezenței României în viața internațională, cu linii directoare, ferme. Egalitatea în drepturi, respectul suveranității, neamestecele în treburile interne, intrajutorarea, colaborarea economică, tehnică, științifică pentru consolidarea păcii, toate sînt comandamente ale politicii externe ale unei țări care își cunoaște bine stadiul la care se află și capacitățile pentru o continuă dezvoltare.

Economia României socialiste și energiile creatoare ale popoului dispun de puternice resorturi care să propulseze țara în continuare pe magistralele progresului și civilizației.

Pe orbita civilizației moderne

ÎN FAȚA UNEI NAȚIUNI apar momente unice, hotărâtoare pentru destinul și viitorul său — spunea secretarul general al partidului la Conferința Națională din 1972. Istoria dovedește că nu odată în fața poporului nostru s-au ivit asemenea momente, dar el a știut întotdeauna să fie la înălțimea vremurilor, să acționeze cu fermitate și hotărâre pentru a-și clădi viitorul.

„Se poate spune — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — că astăzi trăim momente de care depinde locul pe care îl va avea România în marea familie a țărilor socialiste, a tuturor națiunilor lumii. Dezvoltarea vieții internaționale, marea revoluție tehnico-științifică, pun cu putere la ordinea zilei participarea tot mai activă a poporului nostru la diviziunea internațională a muncii. Sistemul chemați ca în următorii 10—15 ani să lichidăm cu desăvîrșire rămăneala în urmă pe care am moștenit-o, să ridicăm poporul român la un înalt nivel de dezvoltare economică, științifică, culturală, să-i asigurăm un nivel de trai superior. Problema se pune în felul următor: sau vom realiza acest obiectiv și ne vom înscrie pe orbita civilizației moderne, sau vom continua să rămănem în urma țărilor dezvoltate, condamnăm națiunea noastră să se mențină în această situație în decursul a mai multor generații”.

Poporul român a ales înscrierea pe orbita civilizației moderne cu hotărârea de a face totul pentru dezvoltarea în ritm susținut a Patriei. Mărturia concretizării acestei alegeri o constituie Programul adoptat la Congresul al XI-lea al partidului, din 1974. Programul P.C.R. este expresia mării capacități a unei națiuni conștiente de posibilitățile sale de a se ancora lucid, temeinic, realist într-o dezvoltare impetuoasă. El reprezintă o fidelă mărturie a luării în stăpînire a propriei istorii de către popor, învățînd din trecutele vremi și din prezent, spre a se regăsi într-o altă conștiință a umanismului, cu virtuți care să înscrie în promovarea unei gândiri superioare.

Exercițiindu-și dreptul de a dispune liber de soarta sa, fără nici un amestec din afară, poporul român concepe independența națională — bunul său cel mai de preț, cucerit cu prețuri atîtor jertfe — nu în sensul izolării de alte popoare, ci, dimpotrivă, în indisolubilă legătură cu dezvoltarea colaborării internaționale. Ca țară socialistă, România pune pe primul plan colaborarea cu toate țările socialiste, amplificarea relațiilor de

Vida Geza

Monumentul ostașului român din Carei

prietenie, solidaritate și conlucrare multilaterală cu acestea. Totodată ea acționează cu consecvență pentru întărirea legăturilor cu țările în curs de dezvoltare, cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii.

Departate de a se închista în limitele înguste ale egoismului național, România încearcă sentimentul mîndriei de a fi militat fără încetare pentru prietenie și colaborare cu toate popoarele, în spiritul respectului profund pentru independența și suveranitatea lor, pentru deplina lor egalitate în drepturi, cu convingerea fermă, verificată de viață, că numai pe temelia traicănică a acestor principii se poate clădi o colaborare rodnică între țări, poate fi consolidată pacea în lume, condiție fundamentală a instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale pe planeta noastră, a progresului și prosperității tuturor popoarelor.

Istoria cea mai recentă a României alcătuiește un sumum de argumente cu bogate concluzii pentru căile salvării unui popor din subdezvoltare. Cîteva bilanțuri semnificative poartă în ele o fierbinte încărcătură de energii puse în slujba unor idealuri superioare. În ultimele decenii producția industrială a țării a crescut de 30 de ori. O cifră simplă, totuși fantastică. Trebuie „văzută” România industrializată pentru a-și înțelege valoarea reală și trebuie „văzute” fostele țiguri și brașe promiscue, devenite astăzi citadele industriale, cu o inteligență și funcțională distribuție în absolut toate regiunile țării.

În raport cu situația dinainte de 23 August 1944, venitul pe cap de locuitor arată că de la 80 dolari s-a ajuns în 1975 la 1 000 dolari. Ritmul de creștere a producției industriale în următorii cinci ani este în continuare de un nivel care depășește 10%, ceea ce prefigurează înaintarea sigură a României în zonele dezvoltării multilaterale vizate de Programul Partidului Comunist Român. În 10—15 ani, economia națională va ajunge la noi trepte, ale căror certitudini sînt confirmate de cele urcate pînă azi. „Creșterea în ritm înalt a economiei naționale — după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — va duce la apropierea nivelului de dezvoltare a țării noastre față de statele socialiste mai avansate, față de alte țări dezvoltate din punct de vedere economic”. Prin împlinirea obiectivelor pentru anul 1980 România va putea depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare. România se îndreaptă în acest răstimp către o producție de 1 000 kg oțel pe locuitor. Producția de ciment este proiectată tot pentru 1 000 kg, iar pentru energie electrică s-au luat măsurile asigurării a 5—6 000 kWh per locuitor. Producția de cereale este prevăzută să ajungă pînă în 1990 la cel puțin 1 000—2 000 kg pe locuitor. Investițiile, într-un volum de 3 mii de miliarde în următorii 15 ani, sînt grăitoare pentru ritmul progresului dezvoltării economico-sociale a țării. Este prevăzut ca pînă în 1990 să fie proiectate peste 300 de noi centre orașenești, dintre care unele sînt de pe acum în faza trecerii la execuție. Venitul pe cap de locuitor e prevăzut pentru 2 500—3 000 dolari. Și cifrele pot continua relevînd valorile civilizației implicate, creșterea nivelului de trai al maselor, iar mai presus locul și rolul națiunii noastre demnă și suverană, în concertul țărilor libere ale lumii.

Vor fi toate realizate. Poporul s-a deprins cu certitudinile strategiei economice a Partidului Comunist, cu îndeplinirea și depășirea prevederilor ei.

prof. univ. dr. Titu GEORGESCU

CONCEPȚIA UMANISTĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN ÎN PROIECȚIA ȘI CONSTRUCȚIA ECONOMICO-SOCIALĂ

REALIZAREA unei creșteri de peste 10 ori a venitului național, de peste 21 ori a producției industriale sau de circa 4,8 ori a veniturilor reale ale populației într-o perioadă de 25 de ani constituie o performanță care, suscită un interes deplin justificat pentru rezultatele experienței României socialiste. Modificarea profundă a structurilor economice și îndeosebi a celor sociale și politice, ridicarea nivelului de trai și civilizație dau o dimensiune în plus marilor transformări care au avut loc în societatea românească în ultimele decenii. Alături de dinamismul dezvoltării economico-sociale, ceea ce stărnește astăzi un viu interes este concepția de largă perspectivă a partidului nostru privind destinele poporului român, valorile și principiile promovate în cadrul politicii sale interne și externe.

Analistul sau simplul observator, omul politic sau de știință, teoreticianul sau practicianul, român sau străin, își concentrează, de regulă, atenția îndeosebi asupra ultimului deceniu. Această perioadă, datorită dezvoltării și inovării de către Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a teoriei și practicii construcției sociale, a însemnat o etapă extrem de fecundă în elaborarea unei viziuni deplin coerente, a unor concepte de **avangardă** privind dezvoltarea economico-socială. Congreșele al IX-lea, al X-lea și al XI-lea ale partidului marchează momente importante în evoluția elaborării concepției socialiste românești asupra unei dinamici sociale multisectoriale și multidimensionale, orientate spre o finalitate social-umană, a conducerii științifice a societății, a făuririi unei societăți socialiste multilaterale dezvoltate în România. Încă la Congresul al IX-lea raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu privea construcția economico-socială în cadrul unității dialectice și a necesității perfecționării **multiplor** laturi și mecanisme ale vieții **economice și sociale**. În raportul la Congresul al X-lea regăsim în definiția conceptului de **societate socialistă multilateral dezvoltată**, consecvența și spiritul novator, revoluționar exprimate într-un elaborat strategic, coerent, cu impresionante dimensiuni social-umane. Congresul al XI-lea și programul partidului dezvoltând noi concepte, adâncind și lărgind aria proiecției și construcției sociale, a strategiei și tacticii de acțiune cu elemente ce reprezintă **deschiderii ale înaintării țării spre comunism**, încununează cu succes efortul de gândire, de analiză și sinteză, imensa forță de creativitate revoluționară a partidului nostru, responsabilitatea sa față de progresul societății românești.

Originalitatea concepției și experienței românești, conceptele președintelui țării noastre pătrunse de viziunea perspectivei și a unui profund umanism socialist, au căpătat o rezonanță tot mai largă în lume. Traducerea operii, a unora din conceptele sau cuvântările tovarășului Nicolae Ceaușescu în zeci de țări de pe toate meridianele lumii, numeroasele aprecieri și elogi aduse ideilor sale, politicii interne și externe a partidului nostru, constituie dovezi concludente. Președintele Republicii Senegal, Léopold Sédar Senghor arăta, în timpul vizitei sale în România, că „Președintele Ceaușescu simbolizează toate calitățile specifice ale poporului român, iar în elaborarea căii noastre senegaleze spre socialism pot să afirm că există și influență românească.”¹⁾ Sfera de interes se situează deopotrivă pe planul teoriei și al practicii, al elementelor prospective și constructive, la oameni politici sau de știință. De exemplu, reputatul om de știință Alvin Toffler declara: „Contactul cu civilizația românească m-a ajutat să privesc lumea prin alte lentile decât pînă acum. Știu că sînteți una dintre puținele țări care au un plan de dezvoltare economică și socială eșalonat pînă în anul 2000. O țară care se uită în viitor, peste 20–30–40 de ani, înseamnă că are o concepție despre dezvoltare foarte sănătoasă. Ceea ce mă interesează cel mai mult este rolul deosebit pe care îl joacă

România în lume ca țară socialistă și în curs de dezvoltare. Acum lucrez la o nouă carte în care analizez contrastul dintre societățile industriale tradiționale și cele supraindustriale. Iar experiența României – țară care depășește toate așteptările mele – îmi va fi de un real folos.”²⁾ Am ales aceste citate din marea imensitate a celor care elogiază politica internă și externă a țării noastre, realizările sale și personalitatea deosebită a președintelui României, pentru a ilustra interesul pentru conceptele și modalitățile de punere a lor în operă, pentru experiența românească pe planul proiecției și construcției sociale.

Economistul, sociologul, filozoful sau politologul român cu greu ar putea găsi un teren mai incitant, mai fertil și un țel mai nobil decît „forarea” în adîncime, în zona unor concepte-cheie de avangardă privind dinamica socială, elaborate de partidul nostru. Și în acest context rezultă cu pregnanță necesitatea, relevantă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cadrul amplei cuvîntări la Congresul educației politice și al culturii socialiste, privind „**intensificarea studierii diferitelor fenomene și schimbări ce se produc permanent în societatea socialistă, cit și în dezvoltarea lumii contemporane**”³⁾.

Valențele unei viziuni multilaterale, „sociocentrice”

PROGRESUL societății omenești poate fi abordat din mai multe perspective sau componente, cum sînt cea istorică, economică, social-politică, culturală etc. De regulă, nu putem privi evoluția societății doar prin prisma unei singure laturi, decît în scopul unei analize sectoriale, asumîndu-ne deliberat riscurile unilateralității. Chiar dacă am urmări doar evoluția economiei vom constata că și această latură este strîns intercorelată cu altele cum sînt cea social-politică, tehnologică, culturală, educațională etc.

În acest context este evident că nici creșterea economică nu poate fi analizată „în sine”. Dacă în planul teoriei și practicii, creșterea economică a fost considerată în țările capitaliste un obiectiv sacru, un scop „în sine”, acest lucru decurge din natura orînduirii: o societate **economocentrică**, preocupată de obținerea profitului maxim, de utilizarea forței de muncă, a științei, tehnicii, tehnologiei, a instrumentarului de management, de marketing etc., în scopul realizării țelului amîntit și prea puțin preocupată de efectele sociale, uneori extrem de negative ale unei asemenea orientări.

Opiunea României pentru socialism a însemnat implicit conceperea creșterii economice ca un **mijloc** de realizare a **țelului suprem** – **ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregii colectivități** și nu ca un scop. Deci, creșterea economică este abordată în cadrul unei dezvoltări multilaterale, pe diferite planuri, economic, social-uman, tehnologic, cultural, ideologic etc. Experiența țării noastre, prin ceea ce a realizat, dar și prin ceea ce își propune să realizeze, prezintă un material extrem de bogat de reflecție asupra unor **concepte cheie** ale dezvoltării, cum este cel de **dezvoltare multilaterală**, asupra unor viziuni **integratoare și prospective**, asupra articulării unor componente ale creșterii, dezvoltării și progresului.

1) Interviu acordat revistei „Lumea”, nr. 18, din 29 aprilie, 1976.

2) Declarația publicată în „Știința” nr. 10498, din 22 mai 1976.

3) **Nicolae Ceaușescu**, Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă de formare a omului nou, constructor conștient și devotat al societății socialiste multilaterale dezvoltate și al comunismului în România, prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste, 2 iunie 1976. Editura politică, București, 1976, p. 65.

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CREȘTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism ne dă o imagine **multidimensională** asupra unității scopurilor, obiectivelor și valorilor economice, social-politice, ideologice etc., ca și a mijloacelor și strategiilor de realizare.

Obiectivele fundamentale ale etapei următoare privesc dezvoltarea în unitatea multiplelor sale componente. Viziunea cuprinzătoare a Programului asupra cadrului dezvoltării rezultă din modul unitar în care sint abordate modificările ce intervin pe diferite planuri ale dinamicii sociale, structurile și relațiile sociale, conducerea și organizarea societății, perfecționarea mecanismelor și instituțiilor economico-sociale, adâncirea democrației socialiste, promovarea eticii, echității și umanismului socialist, formarea omului nou etc. O asemenea optică rezultă nu numai implicit, ci și explicit: „**Conducerea științifică** — se arată în Program —, **trebuie să cuprindă toate problemele organizării societății — de la cele privind dezvoltarea economiei, științei, culturii, până la cele ce privesc familia și normele de conviețuire socială, deoarece toate influențează într-o măsură mai mare sau mai mică progresul general**”.)

Abordarea dezvoltării, a construcției sociale, într-o asemenea viziune largă și coerentă constituie realmente un experiment social extrem de avansat, atît pe plan conceptual, cît și pe planul acțiunii. Dacă avem în vedere că scopul fundamental al dezvoltării îl constituie ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregii colectivități, iar toate celelalte opțiuni sînt „ghidate” de această funcție-scop, capătă deplin relief natura **sociocentrică** a societății socialiste românești, în care **omul constituie scopul, iar creșterea și dezvoltarea doar mijloace**. Președintele țării noastre exprima limpede această orientare atunci cînd afirma că „**Pornind de la ideea că omul este scopul și rațiunea oricărei activități sociale, că populația reprezintă avuția supremă a fiecărei țări, considerăm că trebuie analizate și dezbătute problemele de fond ale condiției umane ca o cerință majoră, inevitabilă a contemporaneității**”.)

Unitatea procesului creștere — dezvoltare — progres

ÎN CADRUL societății capitaliste cu o orientare prin excelență economocentrică, înseși teoriile creșterii sînt handicapate de limitarea cîmpului de investigație la disciplinele economice „pure” neglijînd, voit sau nu, elemente indispensabile descifrării acestor procese cum sînt relațiile om — societate, om — tehnologie, om — natură, om — ideologie, influența structurilor sociale și politice, a celor științifice și tehnologice, organizaționale și instituționale asupra dezvoltării, interacțiunile dintre procesele economice, sociale, tehnologice, ideologice etc. Chiar și modelele „clasice” ale creșterii economice de tipul H-D-H (Harrod, Domar, Hicks) sînt, așa cum constata și François Perroux, impermeabile dezvoltării și progresului, pentru că nu iau în seamă dinamisme economice și sociale decisive, cum sînt schimbarea relațiilor sociale, reformele structurale, instituționale⁴⁾. În aceste condiții, nu este deloc de mirare că marile probleme care confruntă omenirea în prezent au fost abordate, în unele lucrări, cum sînt primele Rapoarte ale Clubului de la Roma sau numeroase dezbateri științifice⁵⁾, în cadrul opticii triunghiulare „creștere — resurse — mediu”, eludînd dimensiunile social-umane și structurile sociale și politice, și ajungînd astfel la concluzii atît de controversate și aspru etichetate.

Întreaga proiecție și construcție a societății socialiste românești multilateral dezvoltate, care pornește de la înțelegerea semnificațiilor și implicațiilor profunde ale binomului „omul-scop”, „economia-mijloc”, orientează dinamica proceselor economico-sociale spre om, spre aspirațiile colectivității, iar creșterea economică este privită în contextul unitar al procesului **creștere → dezvoltare → progres**. Faptul nu se rezumă doar la concepție sau la țelul final al dezvoltării, ci îl regăsim, explicit sau implicit, se poate spune în toate deciziile de politică economică, mai ales în cadrul unor opțiuni fundamentale cum este cea a raportului acumulare — consum. Nici acestui concept-cheie al dezvoltării nu-i vom putea înțelege deplin semnificațiile, decît abordîndu-l în contextul larg al dinamicii **economico-sociale**, ale incidentelor sale nu numai economice, ci și so-

4) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura Politică, București, 1975, p. 107, 108.

5) Nicolae Ceaușescu. România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 10. Ed. Politică, București, 1974, p. 428.

6) Fr. Perroux, L'économie des jeunes nations, P.U.F., Paris 1962, p. 200-201.

7) Vezi, de exemplu, cele trei conferințe internaționale pe tema „Creștere, resurse, mediu” de la Ditchley (Anglia). Chiar și cel de-al V-lea Congres mondial al economiștilor care va avea loc la Tokyo în 1977, are ca temă „Creșterea economică și resursele”.

ciale. Avînd deci în vedere și componenta socială, mai ales în cazul unei țări în curs de dezvoltare, nu mai este necesar să argumentăm nevoia imperioasă a unor ritmuri rapide de creștere economică, singurele capabile să asigure dezvoltarea socială, ridicarea nivelului de trai și civilizație. Economiiștii români au demonstrat că, prîvind în perspectiva unui orizont de timp satisfăcător pentru optimizarea deciziilor de dezvoltare economico-socială, însăși maximizarea consumului implică o acumulare mai accelerată în primele etape. Rezultatele concrete ale dezvoltării economiei românești confirmă teza (vezi tabelul 1), iar ideea punerii efortului propriu la baza dezvoltării a cîștigat tot mai mult teren în gîndirea și practica economică contemporană.

Tabelul nr. 1

Creșteri față de deceniul 1956—1965 = 1

	1966—1975	1976—1985
Venitul național		
din care :	2,3 ori	5,4 ori
— fondul de consum	2 ori	4,6 ori
— fondul de dezvoltare	3,3 ori	7,9 ori

După Manea Mănescu. Avuția națională a României, „Era Socialistă” nr. 11 iunie 1975

Spuneam că procesul creșterii economice nu poate fi privit în sine. Interesează în egală măsură natura și scopul creșterii (ce fel de creștere și pentru cine), rezultatele sale, transformările sociale pe care le determină sau implică, direct sau indirect, rezonanța și semnificația social-umană care îi definește conținutul socialist, interferența sa cu dezvoltarea și progresul. În fond progresul — prin care în socialism trebuie să se realizeze nu numai o îmbunătățire substanțială a situației materiale, ci și a celei spirituale, culturale, de civilizație a tuturor membrilor societății, promovarea valorilor etice proprii socialismului, o mai mare justiție, echitate, participare și eficacitate a întregii colectivități — definește, în ultima analiză, scopul final al creșterii și dezvoltării, esența acestor procese fiind determinată de rezultatele finale și orientarea lor.

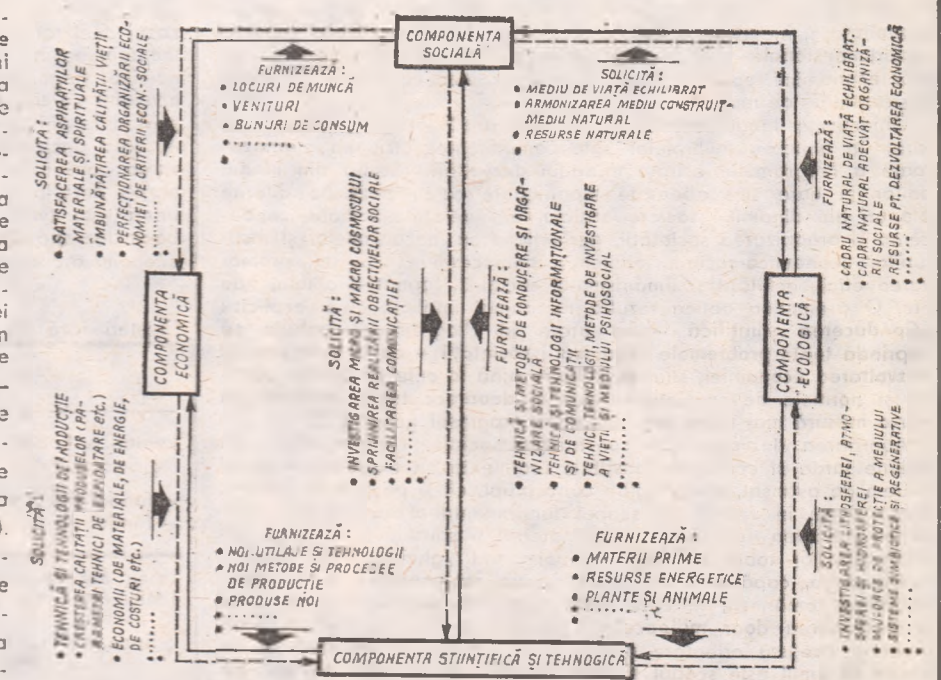
Ceea ce uneori este denumit „umanizarea creșterii” obligă la agregarea creșterii economice cu componentele dezvoltării sociale, ca realmente să determine transformări și inovări sociale progresiste, imprimînd producției și tehnologiei orientările socialmente necesare și dorite. În concepția strategică a Partidului Comunist Român de dezvoltare multilaterală a societății, natura, tipul de creștere economică trebuie astfel să corespundă și să servească modul nou de viață pe care îl creăm, răspunzînd criteriilor de raționalitate, dar și de echitate, de multilateralitate a personalității umane, necesității de ameliorare continuă a modului de trai, de activitate, a celui spiritual, cultural, social-politic.

O asemenea viziune se reflectă, așa cum am văzut, nu numai pe plan conceptual, ci și operațional, al categoriilor noționale și al instrumentarului de acțiune care asigură sincronismul controlat al propagării efectelor creșterii economice. Este plin de semnificație, în acest sens, că, începînd cu planul cincinal 1976—1980, acesta primește denumirea de „plan de dezvoltare **economico-socială**”. Modificarea nu este doar semantică. În societatea socialistă construirea unei noi fabrici nu înseamnă doar o producție suplimentară sau cîteva mii de noi locuri de muncă. Ea înseamnă un act și o decizie economică, dar în același timp și un act și o decizie socială, pentru că determină creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, a nivelului veniturilor populației, fiind însoțită de importante efecte de antrenare, de accelerare a dezvoltării infrastructurii economice și sociale (căi de comunicație, locuințe, cantine, cîmine, creșe, dispensare, spitale, policlinici, școli profesionale, biblioteci, săli de spectacol, cluburi, săli și terenuri de sport etc.). Deci, concomitent cu procesele economice au loc profunde procese sociale, cum sînt de exemplu urbanizarea, ridicarea nivelului profesional și cultural al populației, a celui de civilizație etc.

Abordînd fenomenele și procesele creșterii și dezvoltării în unitatea lor, subordonate finalității social-umane, partidul nostru a elaborat concepte de o mare valoare teoretică și practică, ca de pildă cele privind dezvoltarea armonioasă a tuturor regiunilor și zonelor țării, amplasarea rațională și echilibrată a forțelor de producție, înlăturarea inegalităților economice, ștergerea deosebirilor esențiale dintre munca fizică și intelectuală, dintre sat și oraș, sistematizarea teritoriului, a localităților urbane și rurale, procese în cadrul cărora economicul reprezintă un mijloc de bază. Aceste concepte, strategii și politici de acțiune, care privesc economicul și socialul în unitatea lor, ca și modul de abordare a unor probleme cum sînt cele privind echilibrul ecologic, conservarea și dezvoltarea fondului forestier, ameliorarea și amenajarea resurselor de apă etc., la orizontul anilor 2000 și după, relevă pregnant preocuparea pentru

ROMANIA IN PROCESUL DE CREȘTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

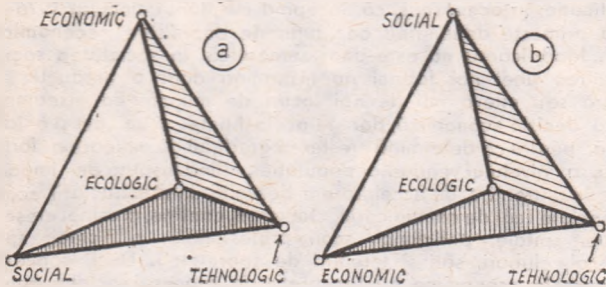
o dezvoltare armonioasă, imbinarea criteriilor economice cu cele sociale, în cadrul, unei optici pe termen lung, inclusiv pentru elaborarea unor noțiuni și categorii operaționale adecvate. Prin concepția sa înaintată asupra dezvoltării economico-sociale și amploarea inovației sociale, prin modul de fundamentare și imbinarea a politicilor în diferitele domenii care vizează progresul (dezvoltarea învățământului, a cercetării științifice, a culturii și educației, a asistenței sanitare, a politicii demografice și sociale etc.) și a sistemului de prognoze și planificare a dezvoltării, strategia Partidului Comunist Român de dezvoltare multilaterală reprezintă o însemnată contribuție originală la teoria și practica construcției sociale. Este și motivul pentru care profesorul Johan Galtung, personalitate marcantă a vieții științifice internaționale, într-un interviu intitulat „România — un exemplu de soluționare a problemelor economice și sociale”, declară că „Este un adevăr incontestabil faptul că experiența României în materie de plan și perspectivă pe termen lung în dezvoltarea economică și socială este extrem de importantă...”⁽¹⁾ Dealtfel experiența și sistemul românesc de elaborare a prognozelor și a planurilor de dezvoltare prezentat în cadrul celui de-al V-lea Congres mondial de viitorologie de la Dubrovnik în primăvara acestui an a stimit un viu interes fiind evocat și elogiat în cadrul discuțiilor și concluziilor.

Interrelațiile economic-social-tehnologic-ecologic în procesul creștere-dezvoltare-progres

Componentele economic — social — tehnologic — ecologic

VIZIUNEA UNITARĂ asupra procesului creștere-dezvoltare-progres, chiar dacă am simplificat lucrurile și le-am redus la componentele sale economic-social-tehnologic-ecologic, presupune un efort conceptual și operațional pentru a armoniza și a face deplin compatibile obiectivele și esența proceselor și fenomenelor economice cu cele social-politice, pentru subordonarea opțiunilor economice, științifice și tehnologice celor social-umane, pentru a le aduce în deplină concordanță cu criteriile și valorile etice, ideologice, politice și sociale care decurg din natura societății noastre socialiste. Este una din deosebirile esențiale între o societate economicocentrică (piramida care are vîrf componenta economică — (fig. a) —, ale cărei valori sînt subordonate creșterii economice, randamentului și profitului economic într-o viziune îngustă, adesea neglijînd consecințele sociale și ecologice nefaste) și una sociocentrică (fig. b).

Deși în societatea capitalistă contemporană am asistat adesea la o opoziție flagrantă între opțiunile economice și consecințele lor sociale sau ecologice sau între alegerea tehnologiei numai pe baza unor criterii economice „pure” și impactul ei social sau ecologic negativ (uneori, privind pe termen lung, chiar cu consecințe economice negative — vezi tehnologiile energofage sau mari consumatoare de resurse naturale), trebuie spus că în principiu economia nu este opusă nici socialului, nici ecologicului. La fel nici tehnologia nu se opune socialului sau ecologicului. Dimpotrivă, există o strînsă interdependență între aceste componente sau variabile ale dezvoltării, relații de intercondiționare, cu profunde implicații asupra naturii și eficienței dezvoltării (vezi schema).

Așa cum rezultă din experiența românească, orientarea sociocentrică înseamnă că armonizarea și eficientizarea economico-socială a principalelor variabile ale dezvoltării (natura societății și

modul de viață, dinamica componentei economice, natura mediului tehnologic, configurația și amenajarea spațiului etc), se înfăptuiesc în cadrul planificării social-economice pe termen lung, conducerii științifice a societății, într-o viziune anticipativă.

Și în acest context de preocupări se deschid numeroase piste cercetării științifice, studierii „anatomiei” și „fiziologiei” sistemului, a structurii legăturilor și funcționalității sale, a modului de inter-pătrundere a diferitelor medii componente: economic, social, tehnologic, ecologic.

Ceea ce am reprezentat în schema alăturată constituie numai un exemplu, mult simplificat, al unor legături dintre aceste componente. Schema este mult simplificată și nu surprinde toate componentele sau toate legăturile care pot apărea în contextul creștere → dezvoltare → progres. Chiar dacă reducem analiza componentelor la cele de față este evident că între componenta economic-ecologică există legături foarte strînse, care în cadrul de față nu sînt reprezentate sau apar prin intermediul altor componente. Este totodată logic că între două componente să apară relații de furnizare și solicitare în ambele sensuri, deci perechi, ceea ce în schemă nu a mai fost dezvoltat, iar explicarea naturii relațiilor este tot cu titlu exemplificativ, alegînd la fiecare legătură doar trei elemente. De asemenea dacă din cadrul forțelor de producție apar unele elemente componente (din mijloacele de muncă și din obiectele muncii) în mod explicit, considerînd că în cadrul componentei sociale se regăsește natura orînduirii sociale, a relațiilor sociale și a proprietății, modul de organizare a societății cu sistemele pe care le include (educațional, de ocrotire a sănătății, cultural, ideologic, instituțional, de servicii, de comunicație etc.), acestea nu apar explicit. Surprinderea esenței tuturor legăturilor și determinărilor solicită o muncă de investigație, de detaliere și de concretizări mult mai aprofundată. Nu este o sarcină ușoară elaborarea unor modele care să tindă să surprindă toate variabilele și legăturile determinante pentru configurația sistemului. Nu ni se pare deloc simplu de reprezentat nici locul, natura, rolul și impactul pe care îl au asupra sinergiei și calității structurilor și fluxurilor unele componente ca cele menționate, dar problemele nu pot fi eludate. Ele pot fi tratate în funcționalitatea sistemului, a procesului dezvoltării și progresului ca medii sau variabile, ca restricții sau unele dintre acestea ar putea fi tratate ca „impulsuri” ale dezvoltării, care influențează hotărîtor calitatea, sinergia și eficiența sistemului și a planificării dezvoltării. Sînt necesare investigații și dezbateri pe marginea elaborării unor asemenea „modele logice”, care nu numai că permit să pătrundem în detaliile „anatomiei” și mai ales ale „fiziologiei” proceselor creștere, dezvoltare, progres, clarificînd-ne unele legături și contradicții aparente, ci ele ne pot ajuta deopotrivă la îmbunătățirea sistemelor de prognoză și planificare sau amplificarea setului de indicatori sociali ai dezvoltării. Este firesc ca sistemul sau setul de indicatori prin care se urmărește „măsurarea” nivelului sau „calității” dezvoltării să poată caracteriza „starea” tuturor componentelor procesului creștere → dezvoltare → progres, (cea socială, economică, culturală, educațională, tehnologică, ecologică etc.), ca și calitatea legăturilor și eficiența economico-socială, sinergia structurilor.

¹⁾ Revista „Lumea”, nr. 13 din 25 martie 1976.

„Starea” economiei și a colectivității

ASTĂZI există un acord cvasi unanim că progresele științei economice, permit în linii mari măsurarea cu destulă exactitate a „stării economiei”, a progreselor cantitative și a unora calitative, realizate în procesul creșterii economice. Dispunem de un instrumentar satisfăcător în linii generale, care a fost tot mai mult perfecționat și în anii din urmă rafinat, care să ne dea o imagine asupra meșului și „stării de sănătate” a unei economii.

În ultimul timp însă tot mai mulți specialiști occidentali sesizau lipsa unor „indicatori sociali” care să măsoare gradul de „sănătate” al societății. Indicatori considerați multă vreme ca infailibili, ca furnizând elemente satisfăcătoare de judecată a stării și nivelului de dezvoltare a economiei, ca produsul național brut, produsul social sau venitul național per capita, s-au dovedit insuficienți pentru măsurarea nivelului de dezvoltare. Acești indicatori convenționali au putut fi utilizați cu succes atâta timp cât dezvoltarea a fost identificată cu creșterea economică. Atât în teoria cât și în

din punct de vedere economic (S.U.A.), cu una slab dezvoltată (India) și cu mediile pe trei grupuri de țări (A.B.C.) întocmite de autori după gradul de satisfacere a trebuințelor populației⁽¹⁾, cu cei ai țării noastre, se constată că deși venitul național per capita al României este de câteva ori mai mic decât cel al S.U.A., la un număr ridicat de indicatori sociali pe locuitor depășim nivelul celor echivalenți din Statele Unite, sau din țările dezvoltate (am ales spre ilustrare cițiva din indicatorii analizați de autori, vezi tabelul nr. 2).

Am recurs la aceste ilustrări exemplificative nu cu intenția unei analize comparative, ci pentru că mi se par deosebit de elocvente, nu numai luate în sine, ci îndeosebi pentru ilustrarea pregnantei orientări social-umane a creșterii și dezvoltării economiei românești. O constatare se poate face cu ușurință: deși potențialul nostru economic este mult mai redus decât cel al țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, nivelul unor indicatori sociali din domeniul învățămîntului, sănătății, culturii etc. este ridicat, confirmând teza enunțată.

„Vectorul” eliberare — egalitate — echitate — participare, în dialectica dezvoltării sociale

Tabelul nr. 2
Unii indicatori economico-sociali (niveluri comparative)

	SUA, 209 mil.	Grupe de țări :			India, 548 mil.	România, 21 mil.
		A, 230 mil.	B, 217 mil.	209 C. mil.		
- Produs național brut (dolari pe locuitor)	5170 ¹⁾	1692	842	160	110	cca. 1000 ²⁾
- Consumul de energie (kg. c.c. pe locuitor)	11611	3657	1543	192	186	3850 ³⁾
- Populația ocupată în agricultură (%)	4	12	34			39.84 ³⁾
- Învățămînt						
- Cadre didactice : nivelul preșcolar, primar și secundar.						
- în cifre absolute (mil)	2340	2261	1569	877	1996	216,2
- la 1 000 de locuitori	11.2	9.8	7.2	4.2	3.6	10.3
- Numărul de elevi la un profesor (nivel preșcolar și primar)		23	33	39		21 ⁴⁾
- Numărul de elevi la un profesor (nivel secundar)		19	20	16		21 ⁴⁾
- Ocroirea sănătății						
- Paturi de spital (locuitori pentru un pat)	133	117	300	769	1571	108 ⁵⁾
- Medici (locuitori la un medic)	634	677	1167	13343	4795	624 ⁵⁾
- Cultură						
- Aparate de radio (la 1 000 loc.)	1623	312	163	128	221	145 ⁶⁾
- Televizoare (la 1 000 loc.)	449	187	73	11	0.08	127 ⁶⁾
- Ziare (tiraj la 1 000 loc.)	301	251	113	21	10	167 ⁶⁾
- Biblioteci (publice)		6161	2315	21		6575 ⁶⁾

1) Produsul național brut în 1973. 2) Venitul național în 1975. 3) 1975. 4) 1974.

Sursa: Date bazate pe U. N. Statistical Yearbook 1973, UNESCO Statistical Yearbook 1972, Yearbook of Labour Statistics 1974, Encyclopaedia Britannica of the Year 1975, După John McHale, Magda Cordell McHale, Human Requirements, Supply Levels and Outer Bounds, Aspen Institute for Humanistic Studies, 1975. Datele privind România — după Anuarul Statistic al R.S.R., 1975, și „Știința” nr. 10405 din 4 februarie 1976.

practica creșterii și dezvoltării economice au intervenit însă numeroase schimbări de optică, în instrumentarul de lucru, astfel încât aceste mutații se cer însoțite de modificări corespunzătoare pe plan conceptual, al indicatorilor prin care sint caracterizate evoluțiile. Dacă identificăm dezvoltarea cu satisfacerea mai deplină a cerințelor social-umane, cu transformările care au loc în diferitele planuri ale vieții și organizării sociale, pentru a promova mai multă justiție și echitate, în structurile și relațiile sociale etc., atunci și indicatorii dezvoltării trebuie să tindă să reflecte cât mai exact aceste evoluții.

Dacă măsurăm gradul de dezvoltare numai cu ajutorul unor indicatori economici, majoritatea țărilor capitaliste occidentale sint incluse în rîndul celor dezvoltate, iar cele care în situația lor de dependență au cunoscut o creștere economică mai înceată sau mai tîrzie se situează în rîndul țărilor în curs de dezvoltare. Dar dacă măsurăm nivelul dezvoltării prin unii indicatori sociali, cum ar fi echitatea și justiția economică și socială, securitatea economică, participarea, echilibrul ecologic etc., vom constata că din acest punct de vedere țările capitaliste sint, cum se exprimau unii oameni de știință occidentali, abia în curs de dezvoltare.

În acest context un fapt mi se pare extrem de semnificativ. Comparînd indicatorii sociali-economici analizați de John McHale și Magda Cordell McHale, ai unei țări considerată foarte dezvoltată

CONSTATĂM astăzi că cele două secole de dezvoltare a sistemului capitalist au condus la o agravantă dublă inegalitate, între grupe teritoriale pe de o parte, dar și între grupe sociale. Sub presiunea flagrantelor inegalități, în ultimul timp, preocupările pentru definirea și evaluarea trebuințelor sau cerințelor umane cunosc o mare extîndere. A fost desfășurată o imensă muncă concretizată în încercări de definire a unor indicatori sociali ai dezvoltării sau de definire a trebuințelor umane. Aceste rapoarte și studii aprofundate cuprind cercetări asupra unui mare număr de cerințe materiale, psihosociale, individuale și colective abordate din optici diferite (biofizic, psihosocial, al interrelațiilor dintre diferite valori ontice și determinantele psihosomatice intraumane și cele psihosociale extraumane și interumane etc.). Majoritatea indicatorilor se referă însă la consumuri mai mult materiale și individuale și mai puțin nemateriale și colective, neglijînd aproape în totalitate elemente sau criterii esențiale cum sint cele privind gradul de egalitate economică și socială a membrilor colectivității, de echitate și justiție socială, de securitate economică și socială.

Pe măsură ce ii sint satisfăcute trebuințele materiale de bază, de consum individual de hrană, îmbrăcăminte, adăpost, cresc cerințele, de educație, de ocrotire a sănătății, de servicii, de comunicație, de informații etc. În mod firesc cererile de consum evoluează tot mai mult de la cerințe de consum individual și nemijlocit material, spre bunuri și servicii de consum colectiv, de natură socială și spirituală. Nu cred că există o modalitate mai profundă de exprimare a progresului social-uman decât dialectica urmată de strategia partidului nostru privind construcția socială, exprimată de trecerea de la eliberarea de exploatare a omului și punerea lui în stare de egalitate față de mijloacele de producție, la instaurarea unei cit mai depline echități și justiții economice și sociale și la creșterea rolului său în societate, a gradului de participare și responsabilitate socială.

Și în contextul acestui proces, de o mare complexitate și anvergură, cu profunde implicații și semnificații sociale, partidul nostru a desfășurat o imensă activitate de creativitate și inovație, atît pe tărîmul teoretic, cît și al practicii sociale elaborînd modalitățile, cadrul organizatoric, instituțional de aplicare în viață a conceptului de echitate, de adîncire a democratismului, de creștere a participării maselor la conducere, de sporire a responsabilităților sociale a membrilor colectivității. Dacă ne referim numai la două exemple și anume, posibilitatea participării tuturor membrilor colectivității la dezbaterile planurilor de dezvoltare economico-socială a țării sau a schițelor de sistematizare, avem o imagine a profundelor semnificații ale unor asemenea procese. Participarea

Ioniță OLTEANU

(Continuare în pag. 24)

¹⁾ John McHale, Magda Cornell McHale „Human Requirements, Supply Levels and Outer Bounds: A Framework for Thinking about The Planetary Bargain, New York, 1975, p. 23—27.

OPȚIUNEA ROMÂNEASCĂ
PENTRU O CREȘTERE
ECONOMICĂ
RAPIDĂ ȘI INTENSIVĂ

O expresie sintetică a ridicării eficienței economice:

DEVANSAREA CREȘTERII PRODUSULUI
SOCIAL DE CĂTRE DINAMICA
VENITULUI NAȚIONAL

INFĂPTUIREA obiectivului strategic de ridicare a eficienței activității economice, proces complex și sarcină fundamentală a dezvoltării țării în etapa actuală și în perspectivă, impune la toate nivelele, concentrarea eforturilor pentru obținerea de efecte economice maxime prin mai buna utilizare a potențialului existent, a forței de muncă și mijloacelor materiale și bănești din economie.

Expresia sintetică, generală a eforturilor pentru sporirea eficienței economice este ilustrată la nivelul economiei naționale de **creșterea în ritm înalt a venitului național, care să devanseze ritmul de creștere al produsului social.** Procesul este caracteristic economiei naționale pentru etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, reflectând orientările calitative în dezvoltare, manifestate cu pregnanță după Congresul al IX-lea al partidului, preocupările intense ale tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, ale conducerii de partid, strădaniile colectivelor de muncă din economie pentru o dezvoltare economică modernă și eficientă a României socialiste, capabilă să asigure sporirea neîntreruptă a nivelului de civilizație și bunăstare a oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul patriei.

Ne-am propus examinarea mai pe larg a evoluției în timp a corelației amintite și a factorilor care o determină, urmînd să evidențiem procesul de transformare calitativă caracteristic economiei românești în special în ultimul deceniu, să desprindem concluzii

utile pentru sporirea accentuată a eficienței economice, sarcină de bază în cincinalul revoluției științifico-tehnice contemporane.

Corelația dintre ritmul de creștere a produsului social și a venitului național

într-un ritm mediu anual de 11,3%, superior ritmului de creștere a produsului social. În cincinalul 1976—1980 acest proces continuă. Se prevede ca produsul social să crească cu 50—57%, înregistrînd un ritm mediu anual de

Dinamica produsului social și a venitului național

	1950 = 100			Ritmul mediu anual de creștere					
	1960	1970	1975	1951—1975	1961—1970	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1976—1990
Produsul social	263	629	1 040	9,85	9,1	8,7	10,5	8,5—9,5	8—9
Venitul național	268	599	1 030	9,80	8,4	7,7	11,3	10—11	9—10
Corelația dintre ritmul de creștere al venitului național și al produsului social	—	—	—	0,99	0,92	0,88	1,07	1,17	1,12

Sursa : Anuarul statistic al R.S.R., date D.C.S.

în țara noastră este prezentată în tabel. Din datele respective rezultă că pe ansamblul perioadei 1951—1975 ritmul de creștere a venitului național a fost aproape egal cu cel al produsului social. Congresul al X-lea al partidului a stabilit pentru cincinalul 1971—1975 o creștere mai rapidă a venitului național față de produsul social, obiectiv ce a fost atins, venitul național crescînd în acești cinci ani

8,5—9,5%, iar venitul național cu 61—68,5%, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de 10—11%. Toate acestea evidențiază sporirea mai rapidă a valorii nou create, în primul rînd a plusprodusului, fenomene ce definesc o evoluție a structurilor economice în pas cu progresul științifico-tehnic, sporirea complexității activităților și a randamentului muncii, procesul de creștere intensivă din economie.

Reducerea cheltuielilor materiale, condiție a creșterii rapide a venitului național

CREȘTEREA în ritm accelerat a venitului național este asigurată în măsură însemnată prin reducerea cheltuielilor materiale. Aceasta deoarece atât cheltuielile materiale cât și venitul național sînt componente ale produsului social, adică ale întregii producții obținute într-o perioadă de timp determinată. În consecință, orice reducere a cheltuielilor materiale se reflectă direct în venitul național, în special în acea parte a acestuia exprimată de plusprodus. Reducerea cheltuielilor materiale face posibilă obținerea unei cantități mai mari de produse finite din aceeași cantitate de materii prime și materiale, contribuind la economisirea resurselor materiale, a valutei necesare pentru importul de mijloace de producție. Pe seama diminuării cheltuielilor materiale se obțin deci efecte economice superioare, o creștere a venitului național în condițiile reducerii efortului material pe care societatea îl face pentru deslășurarea corespunzătoare a procesului de producție, valorificarea superioară a resurselor materiale.

În dinamică, datele statistice din țara noastră pun în evidență că atât produsul social, venitul național cât și cheltuielile materiale au înregistrat o creștere accelerată. Pe ansamblul perioadei 1951—1975 cheltuielile materiale și produsul social au crescut într-un ritm mai mare față de venitul național. Dinamica cheltuielilor materiale se află în strinsă legătură cu ponderea lor în produsul social. Atunci cînd ritmul de creștere a acestor cheltuieli a fost inferior ritmului de creștere a venitului național, nivelul ponderii lor în produsul social a fost relativ mai scăzut. Cînd dinamica cheltuielilor materiale a fost superioară atât dinamicii produsului social, cât și celei a venitului național, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social s-a apropiat de 60%.

Ca urmare a unor ample acțiuni și măsuri ce vizează diminuarea costurilor materiale, progrese pe linia reducerii cheltuielilor materiale vor fi înregistrate în continuare în cincinalul 1976—1980, în care ponderea cheltuielilor materiale în produsul social va scădea de la 58,1% în 1975 la 55% în 1980. Acest proces are semnificații deosebite pentru țara noastră. Calculele demonstrează că reducerea ponderii cheltuielilor materiale la nivelul anului 1980 și la scara întregii economii va permite obținerea unei părți însemnate din întregul spor al venitului național realizat în cincinal, valoare nou creată ce va fi obținută într-o proporție de circa 23% în industrie, 15% în agricultură, 20% în construcții, lărgind și consolidând contribuția acestor ramuri la crearea venitului național. În perioada pînă în

1990 se va pune deasemenea un accent deosebit pe reducerea cheltuielilor materiale ca o cale principală pentru sporirea rapidă a venitului național, ponderea acestor cheltuieli în produsul social urmînd să scadă pînă în 1990 sub 50%, nivel întîlnit în economiile intensive.

Evoluția dinamicii cheltuielilor materiale în raport cu dinamica venitului național și a produsului social, a ponderii acestora în produsul social reflectă aceeași transformări calitative din economia noastră în ultimii ani, reliefind totodată rezervele existente, însemnătatea socială ridicată a reducerii cheltuielilor materiale, ca urmare a ampleror efecte ale acestui proces asupra dezvoltării economice în general. Aceasta face necesar ca fiecare întreprindere și unitate din economie, fiecare om al muncii să acționeze energetic pentru realizarea practică a programelor și măsurilor de diminuare a cheltuielilor materiale prin reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, combustibil și energie, înnoirea și modernizarea produselor, realizate cu consumuri materiale mai mici, eliminarea rebuturilor, diminuarea cheltuielilor de amortizare ș.a.

Resursele de muncă și productivitatea, factori de sporire a valorii nou create

DEZVOLTAREA economiei naționale are loc și pe seama sporirii resurselor de muncă — de care țara noastră dispune — și atragerii lor în sfera productivă, îndeosebi în industrie. În cincinalul 1976—1980, ca urmare a programului de investiții, se asigură crearea a peste 1 milion de noi locuri de muncă, din care circa 60% în industrie. Dacă ponderea populației ocupate în ramurile neagricole în totalul populației ocupate a crescut în perioada 1950—1975 de la 25,7% la 62%, scăzînd corespunzător, de la 74,3% la 38,0%, ponderea populației ocupate în agricultură, prin măsurile de atragere a populației ocupate în ramurile neagricole și în special în industrie în cincinalul actual se va asigura, pentru prima dată în istoria țării, depășirea populației ocupate în agricultură de către populația ocupată în industrie. Se prevede că în 1980 industria și construcțiile să cuprindă 47—48% din populația ocupată, iar agricultura 27—28%. Tendința se va accentua în viitor, în 1990 agricultura urmînd să dețină numai 10—15% din totalul populației ocupate, nivel caracteristic țărilor dezvoltate ale lumii.

În condițiile sporirii resurselor de muncă, creșterea venitului național este influențată de numărul muncitorilor, prin specificul activității acestia fiind utilizați în cea mai mare parte în ramurile producției materiale. În timp ce în 1950 existau mai puțin de 1,25 milioane de muncitori, în 1975 numărul acestora s-a ridicat la aproape 5 milioane, un important potențial de forță de muncă întărind în acești ani sfera productivă.

Modificările cantitative și calitative din efectivul și structura populației din țara noastră pun în evidență orientarea pregnantă către utilizarea cu eficiență sporită a resurselor de muncă și obținerea, pe această cale, a unui venit național în continuă creștere.

Sporirea venitului național pe seama creșterii volumului de muncă prestată în sfera productivă se asigură, totodată, pe calea mării gradului de complexitate a muncii, întrucît, așa cum arăta Marx, munca complexă reprezintă o muncă simplă potențată, sau mai bine-zis înmulțită, în sensul că un anumit volum de muncă complexă conține o cantitate mai mare de muncă simplă. Iată de ce mărirea numărului de cadre calificate, concomitent cu atragerea lor într-o importantă măsură în ramurile sferei productive, procese caracteristice pentru anii de economie socialistă ai țării noastre și cu deosebire ultimului deceniu, contribuie la creșterea venitului național.

Preocupările în domeniul ridicării calificării lucrătorilor determină creșterea productivității muncii, deci sporirea venitului național și pe seama acestui factor. Aceasta întrucît lucrătorii calificați sau de înaltă calificare produc, de regulă, o cantitate mai mare de bunuri materiale într-un anumit interval de timp, realizînd astfel o cantitate mai mare de valoare nou creată. Totodată, creșterea productivității muncii contribuie la mărirea venitului național și prin economisirea muncii materializate. Ca urmare a utilizării tehnicii și tehnologiilor moderne, prin mai buna organizare a producției și a muncii, ridicarea calificării lucrătorilor ș.a. se creează posibilitatea ca din aceeași cantitate de materii prime și din același volum de mijloace de muncă să se obțină o cantitate sporită de produse care încorporează o valoare nou creată mai mare, ceea ce practic înseamnă mai buna gospodărire a materiilor prime și materialelor, energiei și combustibililor. Creșterea astfel a venitului național are ca urmare, la nivelul economiei naționale, reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social și ca atare creșterea într-o proporție corespunzătoare a părții din produsul social ce poate fi utilizată în calitate de venit național.

După unele calcule, circa 90% din sporul de venit național din perioada 1950—1970 s-a realizat pe seama creșterii productivității muncii. Și în perspectivă sînt create condițiile pentru ca pe seama productivității muncii să fie obținută partea cea mai importantă din sporul de venit național. În această direcție acționează de asemenea schimbările din structura economiei naționale. Întărirea rolului industriei de ramură conducătoare a economiei naționale exercită o mare influență asupra sporului de venit național realizat pe seama creșterii productivității muncii, întrucît în procesul de creare a venitului național se mărește astfel aportul ramurilor cu o productivitate a muncii mai ridicată. În țara noastră, de exemplu, în industrie, productivitatea muncii este de 2,4 ori mai mare decît media pe economie. Avînd în vedere faptul că nivelul productivității muncii nu este același pentru toate ramurile industriei, este evident că accentul pus pe dezvoltarea mai accelerată a ramurilor și sectoarelor de vîrf ale industriei — metalurgia, construcțiile de mașini, chimia, energetica și în acest cadru subramurile care promovează progresul științifico-tehnic — are ur-

(Continuare în pag. 23)

CREȘTEREA PRODUCTIVITĂȚII ÎN CONCORDANȚĂ CU DOTAREA TEHNICĂ A MUNCII

IMPORTANTA pe care creșterea eficienței cu care se cheltuiește munca socială o are pentru progresul general al societății și ridicarea nivelului de trai al întregului popor, necesitatea de a lichida cât mai rapid decalajul ce ne desparte în acest sens de țările dezvoltate ale lumii situează creșterea în ritm susținut a productivității muncii ca una din problemele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a României în acești ani, ca factorul decisiv pentru amplificarea avuției naționale. În planul cincinal 1976—1980 ritmul mediu anual stabilit pentru creșterea productivității muncii în industrie este de circa 9%, ceea ce corespunde unei dinamici în 1980 față de 1975 de 150—153,8%, în construcții-montaj această dinamică fiind de 150—156,9%, iar în transporturile feroviare de 120—127,3%.

Sarcini majore, deci, pentru întreaga economie. Realizările de până în prezent, condițiile tehnice și materiale create pentru desfășurarea muncii, cerințele unei dezvoltări eficiente pretind ca aceste nivele să fie considerate minime, urmînd ca în fiecare unitate economică să se întreprindă analize de fond menite să identifice noi posibilități de sporire a productivității muncii. În acest sens, la recenta ședință comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale a României, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Sînt încă probleme legate de productivitatea muncii care depind de buna organizare a producției și a muncii, de mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, a transportului uzinal, precum și de alte măsuri. Avem încă rezerve mari... Trebuie să luăm măsuri foarte serioase pentru a obține în acest cincinal o creștere mult mai mare a productivității muncii decît s-a prevăzut în planul cincinal”.

În lumina unor asemenea exigențe ne-am propus o investigație a felului cum a evoluat în timp corelația dintre dotarea tehnică a muncii și creșterea productivității, mai precis dintre dinamica dotării tehnice și electroenergetice a muncii și influența acestei dotări asupra productivității, urmînd desprinderea unor concluzii care să releve noi posibilități pentru sporirea productivității.

Sporirea gradului de înzestrare tehnică a economiei

FACTORUL hotărîtor, determinant în asigurarea îndeplinirii sarcinii de creștere a productivității muncii îl constituie promovarea, pe scară largă, a progresului tehnic, extinderea mecanizării și automatizării producției, aplicarea procedurilor tehnologice moderne, precum și perfecționarea organizării producției și a muncii, întărirea ordinii și disciplinei, înlăturarea pierderilor de timp și a intreruperilor nejustificate în producție. Realizarea acestor implicative presupune aplicarea cu consecvență în producție a celor mai noi curceri ale științei și tehnicii, folosirea cu maximum de eficiență a fondurilor fixe cu care este înzestrată economia națională.

În întregul proces al construcției socialiste partidul a promovat politica de dotare intensă a economiei naționale cu mașini, utilaje și instalații realizate la nivelul celor mai noi curceri ale științei și tehnicii contemporane, acordînd totodată o atenție sporită aportului cercetării științifice proprii. Pe ansamblul economiei naționale, volumul fondurilor fixe a crescut continuu. Față de 1950, în 1975 fondurile fixe din economie au crescut de aproape 5,5 ori, cu un ritm mediu anual de aproape 7% nivele superioare înregistrîndu-se în industrie și construcții — de 12 și respectiv 27 ori. A crescut, de asemenea, volumul fondurilor fixe din agricultură, de peste 3,3 ori, din transporturi și telecomunicații, de 4,1 ori. Numai în cincinalul 1971—1975 au fost puse în funcțiune peste 2 250 de obiective și capacități noi, valoarea fondurilor fixe sporind astfel cu 440 miliarde lei.

Această creștere nu a fost numai cantitativă. În cadrul fondurilor fixe productive au avut loc importante modificări calitative. În perioada 1971—1975 au fost asimilate noi tipuri de mașini, utilaje și instalații, de tehnicitate și complexitate sporită, cu performanțe superioare. Este semnificativă, pe ansamblul industriei, ponderea produselor noi și reproiectate puse în funcțiune a reprezentat circa 44% din întreaga valoare a producției industriale a anului 1975. S-au aplicat în pro-

ducție în cincinalul trecut 156 de tehnologii noi, din care circa 70% se bazează pe concepție românească. A crescut gradul de mecanizare a unor lucrări grele, cu mare volum de muncă, au fost automatizate o serie de operații și procese. Niveluri mai înalte de automatizare și mecanizare s-au realizat în special în industria chimică, la extracția țițeiului, la încărcarea mecanizată pentru lucrările miniere de înaintare în galerii, operațiile de prelucrare a metalului și de montaj în industria construcțiilor de mașini, în industria cimentului, industria alimentară, producerea de fontă în furnale etc.

Sporirea cantitativă și calitativă a volumului fondurilor fixe pe ansamblul economiei, pe principalele ei ramuri a asigurat, pe lângă valorificarea superioară a resurselor naturale și reducerea consumurilor specifice, ridicarea substanțială a nivelului de înzestrare cu fonduri fixe a muncii, creșterea rodniciei acesteia.

În acest cadru a avut loc creșterea înzestrării cu energie electrică a muncii, dovadă a progresului înregistrat în dezvoltarea bazei tehnice a producției. Tendința actuală a progresului tehnic vădește dependența organică a dezvoltării mijloacelor de producție moderne, de performanță, de baza energetică, îndeosebi de folosirea energiei electrice în producție. Introducerea mașinilor și utilajelor perfecționate, mecanizarea și automatizarea, promovarea procedurilor tehnologice noi sînt, în bună măsură, condiționate de electrificarea producției. Privită ca un proces tehnico-economic de ansamblu, această precede înzestrarea cu fonduri fixe și o condiționează. Consumul de energie electrică a crescut în 1975 față de 1955 pe ansamblul economiei de 12,5 ori, în industrie de 11,5 ori, în construcții de 21,2 ori, în agricultură de 44,7 ori, în transporturi și telecomunicații de 14,8 ori. Pe lucrător, în industrie, consumul de energie electrică a crescut de la 1 829 kW în 1950 la 12 361 kW în 1974, cu un ritm mediu anual de 8,4%. Fără îndoială că această creștere reflectă totodată existența mai ales în industrie, a unor însemnate rezerve de economisire a energiei electrice.

Ca urmare a tuturor acestor eforturi a avut loc o sporire continuă a productivității muncii pe lucrător, care în perioada 1951—1975 a crescut în ritmuri medii anuale de 7,9% în industrie, 6,4% în construcții-montaj în

antrepriză și 4,7% în transporturi feroviare.

Să ne referim la o coordonată esențială a acestei legături cauză—efect. Teoretic este cunoscut că între progresul tehnic — interpretat ca proces ce se concretizează în perfecționarea mijloacelor de muncă și a obiectelor muncii, creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, îmbunătățirea procedeelor tehnologice, mai buna organizare a activităților ș.a. — și creșterea eficienței cu care este cheltuită munca există o dependență cauzală. Progresul tehnic permite realizarea unor însemnate economii de muncă vie și materializată, având un rol hotărâtor în sporirea productivității muncii. Această dependență este dovedită — este drept, ca tendință, cu forme diferite de manifestare la nivelul economiei naționale, al ramurilor și subramurilor ei — prin aceea că un nivel mai ridicat de dotare tehnică a muncii determină, în condițiile folosirii ratiionale a mijloacelor materiale, creșterea nivelului de productivitate. Cu alte cuvinte la nivelul economiei naționale, al ramurilor și subramurilor acesteia, oglindirea sintetică a rolului și influenței pe care o are progresul tehnic asupra evoluției productivității muncii se poate evidenția, printre altele, prin corelația ce se stabilește între înzestrarea tehnică a muncii — determinată cu ajutorul fondurilor fixe, precum și al consumului de energie electrică ce revin pe lucrător — și creșterea productivității muncii. Ce evidențiază investigarea acestei corelații?

Elemente calitative în creșterea productivității

ANALIZA. pe o perioadă mai îndelungată de timp, a corelației dintre dinamica înzestrării cu fonduri fixe, electroenergetice a muncii și dinamica productivității muncii pe principalele ramuri ale economiei naționale relevă, pentru toate ramurile, tendința evidentă de creștere mai rapidă a înzestrării cu energie electrică față de creșterea fondurilor fixe și a productivității muncii. Pe de altă parte, dinamica productivității muncii devansează creșterea înzestrării cu fonduri fixe, dovedind progrese în utilizarea fondurilor fixe.

Concret, în **industrie**, în perioada 1955—1970, fondurile fixe pe lucrător au crescut cu un ritm anual de 5,4%, iar consumul de energie electrică și productivitatea muncii pe lucrător cu ritmuri de 8,6% și respectiv 7,6%. Tendința este asemănătoare în construcții, precum și în transporturi și telecomunicații, cu mențiunea că decalajele au fost mai evidente. Astfel, în **construcții**, în aceeași perioadă, creșterea fondurilor fixe a fost de 190%, cu un ritm mediu anual de 4,5%, a consumului de energie electrică de 77%, cu un ritm de 14,6%, iar a productivității muncii de 228%, cu un ritm de 5,7%. În **transporturi și telecomunicații** creșterile respective au fost de 132% pentru fondurile fixe, cu un ritm de 1,9%, de 411% pentru consumul de energie electrică, cu un ritm de 9,9% și de 200% pen-

tru productivitatea muncii, cu un ritm de 4,7%.

Limitind intervalul de timp la **perioada 1965—1975**, analiza evoluției acestor indicatori scoate în evidență apariția unor **modificări importante de ordin cantitativ și îndeosebi calitativ**. După cum rezultă din datele prezentate în tabelul nr. 1, în industrie, față de perioada 1955—1970 în care, așa cum

aceasta nu s-a realizat pe măsura posibilităților create prin creșterea gradului de înzestrare cu fonduri fixe, ceea ce dovedește existența unor importante rezerve de capacități de producție industrială.

Decalajul dintre dinamica fondurilor fixe și dinamica productivității muncii în **construcții** este mai mare. Față de 1965, indicele de devansare a dina-

Tabelul nr. 1

Corelația dintre dinamica înzestrării cu fonduri fixe și electroenergetice a muncii și dinamica productivității

Indicatorul	1965 = 100		
	1970	1975	Ritm mediu anual 1966—1975
Industria			
Fonduri fixe pe muncitor	147,8	189,5	6,4
Consum de energie electrică pe muncitor	150,2	177,8	5,7
Productivitatea muncii	142,0	194,1	6,7
Construcții			
Fonduri fixe pe muncitor	133,8	228,1	8,4
Consum de energie electrică pe muncitor	136,8	177,1	5,7
Productivitatea muncii*)	130,2	189,6	6,4
Transporturi și telecomunicații			
Fonduri fixe pe muncitor	130,4	163,2	5,4
Consum de energie electrică pe muncitor	308,8	490,8	19,4
Productivitatea muncii**)	124,7	174,4	6,2

*) Construcții montaje în antrepriză

**) Transporturi feroviare

am arătat, exista o tendință evidentă de creștere mai rapidă a consumului de energie electrică și a productivității muncii față de evoluția fondurilor fixe, în perioada 1966—1975 se înregistrează o reducere a intensității creșterii consumului de energie electrică, a cărui evoluție este depășită atât de dinamica înzestrării cu fonduri fixe, cât și de evoluția productivității muncii.

Există, pe de altă parte, o tendință de apropiere a dinamicilor fondurilor fixe și productivității muncii. Creșterea în 1975 față de 1965 a valorii fondurilor fixe pe un lucrător cu 189,5% (ritm mediu anual 6,4%) față de sporirea productivității muncii cu 194,1% (ritm mediu anual 6,7%) a determinat reducerea decalajului dintre acești indicatori la 1,02, față de 1,39 cât a fost în perioada 1955—1970. Această evoluție are la bază, fără îndoială, volumul mare de investiții alocate în ultimele două cincinale pentru creșterea fondurilor fixe din economie și îndeosebi din industrie. Din totalul de 1200 miliarde lei, cit reprezenta valoarea fondurilor fixe la sfârșitul anului 1973, fonduri fixe în valoare de 805 miliarde lei au fost puse în funcțiune numai în ultimii zece ani. Pe de altă parte ponderea fondurilor fixe din industrie în totalul fondurilor fixe ale producției materiale a crescut de la 40,6% în 1950 la 56% în 1975, urmînd să ajungă la 59,6% în 1980. Desigur, creșterea rapidă a volumului de fonduri fixe din industrie ar fi trebuit să determine și o creștere mai rapidă a productivității muncii. Cu atât mai mult cu cât a avut loc o pregnantă îmbunătățire calitativă a mijloacelor de muncă cu care a fost dotată industria.

Deși productivitatea muncii a crescut,

micii productivității muncii de către dinamica fondurilor fixe a crescut de la 1,02 în 1970 la 1,20 în 1975. Această dovedește că și în construcții utilajele și mașinile sînt folosite sub capacitatea de producție. Tendința se evidențiază, de asemenea, în **transporturi și telecomunicații**.

Din studiul evoluției în **perioada 1971—1975** a corelației pe care o analizăm rezultă o **îmbunătățire a situației** (tabelul nr. 2). Productivitatea muncii în **industrie** crește mai rapid atât față de creșterea fondurilor fixe, cât și față de sporirea consumului de energie electrică. Astfel, ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii a fost de 6,4%, al înzestrării cu fonduri fixe de 5%, iar al consumului de energie electrică de 3,3%. Pentru progresele calitative înregistrate în această perioadă este semnificativ faptul că sporirea eficienței cu care sînt utilizate mijloacele de muncă se realizează în condițiile creșterii cu 67,8% față de perioada 1966—1970 a volumului de fonduri fixe puse în funcțiune din fondurile centralizate ale statului. Perfecționarea și modernizarea mai accentuată a proceselor de producție, folosirea mai bună a capacităților de producție, creșterea calificării și specializării cadrelor au asigurat **îmbunătățirea calitativă a activității din industrie**, progrese calitative în sporirea productivității muncii.

În **construcții, transporturi și telecomunicații** se manifestă însă tendința de creștere mai rapidă a fondurilor fixe pe un lucrător. În construcții, bunăoară, ritmul mediu anual de creștere a dotării cu fonduri fixe a fost de 11,7%, în timp ce productivitatea muncii a crescut cu un ritm de numai 7,9%. În transporturi și telecomunicații, ritmul mediu anual de creștere a dotării

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CREȘTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

Tabelul nr. 2

Corelația dintre dinamica inzeștrării cu fonduri fixe și electroenergetice a muncii și cea a productivității muncii.

Indicatorul	1971	1972	1973	1974	1975	Ritm mediu anual 1971-1975
Industria						
Fonduri fixe pe muncitor	105,8	110,5	113,2	123,7	128,2	5,0
Consum de energie electrică pe muncitor	104,4	108,3	109,7	110,7	118,3	3,3
Productivitatea muncii	105,0	110,0	119,0	127,0	137,0	6,4
Construcții						
Fonduri fixe pe muncitor	109,4	117,5	131,9	156,7	175,4	11,7
Consum de energie electrică pe muncitor	102,1	99,0	118,6	121,7	134,3	5,9
Productivitatea muncii*)	105,9	113,8	124,1	135,3	145,5	7,9
Transporturi și telecomunicații						
Fonduri fixe pe muncitor	106,3	109,6	113,2	125,1	125,1****)	5,7****)
Consum de energie electrică pe muncitor	107,7	112,7	135,0	158,8	158,8****)	12,2****)
Productivitatea muncii**)	104,7	109,8	116,9	123,6	123,6****)	5,4****)

*) Construcții montaje în antrepriză

***) Transporturi feroviare

****) 1974

*****) Perioada 1971-1974

Sursa: calculat după Anuarul statistic al R.S.R. 1975. p. 51, 58, 78, 122, 123, 138 și date D.C.S.

cu fonduri fixe (pentru perioada 1971-1974) a fost de 3,7%, iar productivitatea muncii a crescut cu un ritm de 5,4%.

Realizările calitative obținute în acțiunea de creștere a productivității muncii în perioada 1966-1975 și cu deosebire în anii 1971-1975 confruntate cu exigențele dezvoltării noastre atestă și importante rezerve, situate în sfera producției, a gospodăririi fondurilor fixe, realizării la termenele planificate a parametrilor tehnico-economici la unele obiective noi. Nivelul actual de dotare tehnică din economia noastră, ritmul rapid de creștere a fondurilor fixe din economie în general și din industrie în special, continua perfecționare calitativă a mașinilor și utilajelor, puternicul potențial productiv constituit astfel fac posibilă și impun totodată intensificarea ritmului de creștere a productivității muncii prin folosirea mai bună a capacităților existente atât în industrie cât și în celelalte ramuri ale economiei. Pe această cale se pot obține producții necesare social în valoare de sute de milioane și miliarde de lei, care pot asigura, după cum sublinia nu de mult tovarășul Nicolae Ceaușescu, „o creștere a producției industriale mult mai substanțială decât s-a prevăzut în plan“.

Se impun a fi subliniate în mod deosebit — așa după cum și cifrele o dovedesc — neajunsurile care există încă în ramura construcțiilor în ce privește utilizarea mașinilor și utilajelor. Mai buna organizare a activității pe șantiere, utilizarea tuturor posibilităților existente pentru sporirea gradului de mecanizare și automatizare din acest important sector al economiei naționale pot contribui decisiv la creșterea productivității muncii și a producției, creându-se premise favorabile și pen-

tru respectarea termenelor de dare în funcțiune a noilor obiective, proces cu implicații multiple în asigurarea echilibrului material, financiar și valutar al dezvoltării.

Numai prin utilizarea la maximum a capacităților de producție, realizarea coeficienților de schimb planificați, prin inițierea și materializarea în unitățile economice a unor acțiuni energice care să aibă drept scop creșterea susținută a productivității muncii vor fi posibile realizarea în 1980 a circa 70% din producția industrială cu capacitățile de producție existente la finele anului 1975, obținerea aproape a întregului spor de venit național în perioada 1976-1980 pe seama creșterii productivității muncii, sarcini de bază ale actualului cincinal.

Resursele, fructificate cât mai bine

SĂ NE OPRIM mai îndeaproape și asupra evoluției consumului de energie electrică pe lucrător. În ultimul deceniu și îndeosebi în perioada 1971-1975 se constată — așa cum am arătat — devansarea acesteia de către dinamica productivității muncii și cea a dotării cu fonduri fixe.

Iată câteva date în acest cadru. Măsurile luate în ultimii ani pentru reducerea consumului de energie electrică au determinat, în unele ramuri ale industriei mari consumatoare de energie electrică, creșterea mai mică a consumului de energie electrică pe lucrător, în timp și în raport cu creșterea producției. În industria chimică,

de pildă, dacă în perioada 1966-1970 consumul de energie electrică pe un lucrător a crescut cu 38%, în 1971-1974 creșterea a fost de numai 2,5%; în industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, creșterile respective au fost de 38,3% și respectiv de 3,8%. Creșterile de producție însă au fost mult mai mari. Pe de altă parte, în industria materialelor de construcții consumul de energie electrică a crescut în 1971-1974 cu 28,2% față de 42,5% în perioada 1966-1970, iar în industria metalurgiei neferoase creșterea a fost de numai 41% față de 236% în anii 1966-1970. În aceste condiții, pe ansamblul industriei, ritmul mediu anual de creștere a consumului de energie electrică pe muncitor în perioada 1971-1975 a fost de 3,3% față de 5,7% în perioada 1966-1975, cifre ce atestă o scădere sensibilă.

Ritmul de creștere a consumului de energie electrică s-a redus, ca nivel, și în celelalte ramuri, menținându-se însă mai ridicat decât în industrie: în transporturi și telecomunicații, de pildă, consumul de energie electrică pe muncitor a crescut cu un ritm mediu anual de 19,4% în perioada 1966-1975, scăzând în perioada 1971-1974 la 12,2%.

Întreagă această evoluție — care are la bază acțiunile hotărâte, de maximă importanță socială, inițiate de partid pentru mai buna corelare a consumului de energie în economia națională cu rata de creștere a produsului social și a venitului național — a determinat scăderea consumului productiv de energie electrică la 1000 lei venit național cu 8% în 1975 față de 1971. Este limpede că în viitor, ținând seama de condițiile de producție din economia națională, creșterea consumului de energie electrică poate fi considerată justificată numai dacă acest consum se reduce pe unitatea de produs, asigurându-se astfel *sporirea producției cu un consum specific de energie electrică cât mai redus*. Este o tendință care se manifestă la nivelul economiilor care se dezvoltă intensiv și trebuie să ne încadrăm în rigorile ei.

ANALIZA CORELATĂ a evoluției inzeștrării cu fonduri fixe și electroenergetice a muncii și cea a productivității muncii în industrie, în alte ramuri importante ale economiei naționale relevă că față de perioada trecută, în deceniul 1966-1975 și mai ales în cincinalul precedent, în condițiile unei creșteri importante a fondurilor fixe, ale promovării cu consecvență a progresului tehnic, are loc sporirea eficienței cu care sînt utilizate mijloacele tehnice. Rezultatul direct al acestui proces este creșterea venitului național obținut în industrie — și ca atare a contribuției acestei ramuri la crearea venitului național total, ca și sporirea venitului național realizat în celelalte ramuri din economie, creîndu-se astfel premise pentru îmbunătățirea neîntreruptă a traiului material și spiritual al oamenilor muncii. Rezultă, totodată, că există încă mari posibilități în domeniul folosirii intensive și extensive a capacităților de producție, că economia noastră dispune de o dotare tehnică care poate fi mai bine folosită, că productivitatea muncii poate — și trebuie — să se ridice la nivelul acestei dotări.

conf. univ. dr.
Dumitru PUGNA

O DEZVOLTARE ORIENTATĂ
SPRE CREȘTEREA BUNĂSTĂRII
MATERIALE ȘI SPIRITUALE
A OMULUI

RIDICAREA NIVELULUI DE TRAI
ȘI CIVILIZAȚIE AL OAMENILOR MUNCII —
ȚELUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI

ȚELUL SUPREM al întregii politici a partidului este grija față de om, pentru satisfacerea multiplelor lui nevoi materiale și spirituale, dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Acest obiectiv reflectă profundul umanism al orînduirii noastre socialiste, superioritatea materială și morală a acesteia față de toate celelalte orînduiri care s-au succedat pe pămîntul patriei. Ansamblul de măsuri luate în anii construcției socialiste au exprimat și exprimă aspirațiile de bunăstare și fericire ale poporului. Înfăptuirea cu succes a prevederilor privind creșterea nivelului de trai și civilizație al poporului român reprezintă o ascensiune continuă pe scara valorilor materiale și spirituale, bunăstarea și prosperitatea oamenilor muncii dobîndind dimensiuni tot mai ample și multiple.

În aprecierea justă a importanțelor realizări obținute în creșterea bunăstării populației, nu trebuie să scăpăm din vedere nivelul scăzut de dezvoltare socială în care se găsea România în anii cînd a început construcția noii societăți. De atunci, în fiecare etapă de dezvoltare, începînd cu exproprierea moșierilor, naționalizarea băncilor și fabricilor, lichidarea claselor exploatoare și continuînd cu dezvoltarea într-un ritm susținut a industriei, transformarea socialistă și modernizarea agriculturii, revoluția culturală, perfecționarea continuă a relațiilor de producție, obiectivul central al politicii partidului și statului nostru a fost omul și satisfacerea multiplelor lui nevoi de trai.

Creșterea rapidă a venitului
național — izvor
al bunăstării națiunii

ÎN REZOLVAREA problemei atît de complexe a creșterii continue a nivelului de trai material și cultural al popu-

lației, în politica partidului nostru s-a manifestat permanent concepția după care nivelul de trai este indisolubil legat de făurirea industrializării, a unei industrii puternice și a unei agriculturi prospere bazate pe folosirea largă a cuceririlor revoluției științifice și tehnice contemporane, de creșterea în ritm rapid a economiei naționale, de edificarea unei economii moderne, multilateral dezvoltate. Numai un potențial economic ridicat poate asigura venituri sporite, precum și satisfacere amplificarea și diversificarea cererii de bunuri și servicii din partea populației, celelalte cerințe ale acesteia.

Pe fondul evoluției economice a țării, o imagine sintetică asupra progreselor în ce privește creșterea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii din România socialistă ne este oferită de **modificările în structura populației** (după locul de ocupare — sfera producției materiale sau servicii, industrie, ramurile sale, sau agricultura gradul de urbanizare ș.a.), de **înseși trăsăturile dezvoltării noastre economice contemporane** — progres rapid, în pas cu revoluția tehnico-științifică ș.a. Fără să insistăm asupra acestor probleme, subliniem totuși că schimbările cantitative și mai ales calitative din structura forței de muncă — determinate de orientările privind perfecționarea structurii economiei, amplificarea și diversificarea producției de bunuri și servicii, a activităților sociale, extinderea tehnicii și tehnologiilor moderne în întreaga economie, progresul agriculturii și transformarea tot mai mult a acestei ramuri într-o variantă a muncii industriale, repartizarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării — au căpătăt, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., cînd aceste procese s-au manifestat din ce în ce mai pregnant, o semnificație profund socială, creînd condiții și un mediu tot mai propice pentru transformarea modului de viață al oamenilor, pentru dezvoltarea multilaterală a per-

sonalității umane în contextul întregii vieți sociale.

Ca urmare a dezvoltării economice rapide, multilaterale și eficiente a țării, creșterea venitului național, indicator ce concentrează și reflectă sintetic efortul întregii țări, este considerabil superioră creșterii populației (tabelul nr. 1), ceea ce a permis ridicarea bu-

Tabelul nr. 1
Evoluția venitului național pe total, pe locuitor, și a numărului populației

— în % —

	1950	1960	1970	1975
Venit național	100	268	599	10 ori
Numărul populației	100	122,8	124,2	130,3
Venit național pe locuitor	100	238	482	784

năstării maselor. Firește că procesul se amplifică corespunzător dacă avem în vedere că în anul 1980 venitul național va însuma 610 miliarde lei, adică de 17 ori mai mult decît venitul național din 1950, creștere care în 1990 va fi de 36—39 ori.

Creșterea rapidă a venitului național a fost și este posibil de realizat ca urmare a unei înțelepte politici de acumulare. De modul cum se repartizează venitul național pentru dezvoltare și consum — decizie politică de mare însemnătate — depind dezvoltarea economiei naționale, asigurarea unui nivel de trai civilizat pentru populație în prezent și viitor. Repartizarea în actualul cincinal a 66—37% din venitul național pentru consum și a 33—34% pentru fondul național de dezvoltare economico-socială a țării este firească, întrucît făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, obiectiv central al actualei etape, nu poate fi îndeplinită decît pe baza continuării dezvoltării armonioase, în ritm

rapid a industriei și economiei. Or, stabilirea acestui raport între acumulare și consum este de natură să asigure atât realizarea reproducerii socialiste cât și ridicarea sistematică a nivelului de trai, a bunăstării întregului nostru popor.

Realizările economice și sociale de seamă obținute în anii socialismului confirmă justetea și caracterul profund științific al politicii partidului în asigurarea echilibrului economiei prin corelarea rațională a fondurilor afectate acumulării și consumului, practica demonstrând cu prisosință influența unei acumulări ridicate asupra creșterii fondului de consum (tabelul nr. 2). Fără

Tabelul nr. 2

Corelația dintre evoluția mărimii fondului de dezvoltare și a celui de consum

Perioada	Ponderea acumulării în venitul național %	Ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum (%)
1954 - 1960	17-18	4,5
1961 - 1965	25,5	5,3
1966 - 1970	29,5	7,0
1971 - 1975	34	7,5
1976 - 1980	33-34	8,0

îndoială însă că imaginea creșterii nivelului de trai văzută numai prin prisma fondului de consum este incompletă, întrucât o bună parte din fondul de acumulare se materializează în locuințe nou construite, dezvoltarea bazei materiale a acțiunilor cu caracter social-cultural și a serviciilor ș.a.

Ca urmare a înlăturării orientărilor privind dezvoltarea economică și socială a țării au crescut **veniturile populației**. În etapa actuală de dezvoltare, **creșterea ponderii veniturilor din muncă** asigură întărirea rolului stimulator al cointeresării în procesul de muncă și permite fiecărui om al muncii să-și gospodărească bugetul propriu după posibilitățile și dorința sa de a-și satisface necesitățile de trai. **Veniturile din retribuții** — principala sursă a veniturilor personalului din întreprinderi și instituții — au sporit an de an, atât ca urmare a creșterii numărului personalului, crescând astfel în cadrul familiilor numărul de persoane aducătoare de venituri din muncă, cât și datorită aplicării unor măsuri succesive de sporire a retribuției tarifare nominale. Dar iată evoluția în anii construcției socialiste (tabelul nr. 3) a retribu-

Tabelul nr. 3

Evoluția retribuției nominale medii lunare — lei

Anii	Nivelul
1950	366
1950	854
1965	1115
1970	1434
1975	1813

ției nominale medii pe economia națională. Numai în cincinalul 1971—1975 a fost mărită retribuția tarifară minimă și s-a aplicat, în două etape, majorarea generală a retribuției tuturor categoriilor de personal, astfel că în ultimul an al cincinalului personalul

București —
Colentina.
Intuind
ce a fost,
ce este
astăzi, ce va
fi mâine

din întreprinderi și instituții a primit venituri din retribuția muncii cu circa 51 miliarde lei mai mari decât în 1970.

Partidul manifestă o grijă permanentă pentru ca măsurile economice luate să nu afecteze nivelul de trai. Majorarea unor prețuri și tarife, de pildă, justificată din punct de vedere economic, a fost compensată de reducerea prețurilor la alte produse și acordarea de compensări. Creșterea retribuției nominale și menținerea prețurilor în limitele planificate s-au reflectat în evoluția **retribuției reale**, care a sporit în anii cincinalului 1971—1975 cu circa 20%, în actualul cincinal prevăzându-se o creștere de 18—22%.

Sporirea veniturilor în societatea noastră se face în spiritul eticii și echității socialiste. Prin majorarea retribuției nominale s-au asigurat o **creștere mai accentuată a retribuțiilor mici**, realizarea unui raport just și stimulator între veniturile mari și cele mici. Este de relevat că retribuția tarifară minimă a crescut în anul 1975 de la 1 040 lei la 1 406 lei lunar pentru muncitorii calificați și de la 1 000 lei la 1 200 lei lunar pentru muncitorii necalificați și personalul de serviciu. Urmare a măsurilor luate de creștere a retribuției, ponderea din total a personalului cu retribuții lunare de până la 1 400 lei a scăzut de la 57,6% în anul 1970 la numai 15% în anul 1975, crescând în schimb de la 14,2% la 38% ponderea personalului cu retribuții de peste 2 000 lei.

Ca urmare a cooperativizării și dezvoltării cantitative și calitative a agriculturii, **creșteri importante de venituri a obținut țărănimea**. Introducerea și extinderea acordului global în muncă în C.A.P. a corelat mai bine interesele personale ale țărânimii cooperatiste cu rezultatele muncii în C.A.P. În cincinalul trecut au fost majorate succesiv veniturile garantate lunar ce se acordă membrilor cooperatori, s-au aplicat scutiri de impozit pe veniturile din agricultură, s-au majorat prețurile de contractare la unele produse agricole, s-au majorat pensiile țărănilor cooperatori, s-au asigurat medicamente și tratament gratuit, s-au acordat ajutoare și alte avantaje. În aceste condiții veniturile reale ale țărânimii provenite din munca în C.A.P. și gospodăriile personale pe o persoană activă au fost în anul 1975 de 3,4 ori mai mari decât în 1950, iar în cincinalul actual se prevede să crească cu 20—29%.

Veniturile din muncă ale populației au fost întregite cu cele obținute din

fondurile sociale de consum. Fondurile alocate de la bugetul de stat pentru satisfacerea nevoilor social-culturale ale populației au crescut continuu, fiind în anul 1975 de 50,8 miliarde lei, cu aproape 50% mai mari decât în 1970, când s-a înregistrat deja un nivel considerabil ridicat comparativ cu cel din trecut. În anul 1975, statul a cheltuit 13 500 lei pentru un student, 1 660 lei pentru un elev din învățământul primar și gimnazial și 3 500 lei pentru un elev din liceele real-umaniste și de specialitate. Fiecare familie a beneficiat în medie din aceste fonduri de 7 420 lei anual, comparativ cu 5 200 lei în 1970.

Creșterea veniturilor din muncă și din fondurile sociale de consum, precum și stabilitatea prețurilor în economia noastră au condus la creșterea **veniturilor reale totale** ale populației; acestea au fost în anul 1975 cu 46%, respectiv cu 74 miliarde lei, mai mari decât în 1970. Iată o evoluție a lor pentru perioada 1950—1975 (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

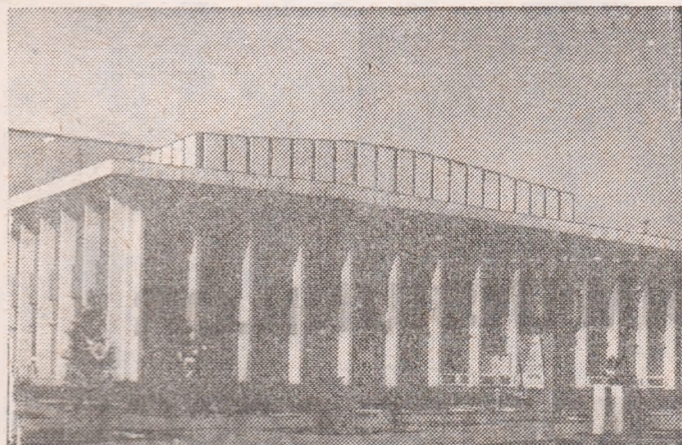
Evoluția veniturilor totale reale ale populației
1950 = 100

Anii	Nivelul
1955	146
1960	182
1965	249
1970	326
1975	474

Dacă adăugăm și creșterea acestor venituri cu 35—40% în cincinalul recent început, avem o imagine sugestivă a dinamicii ridicate pe care o înregistrează unul din indicatorii ce exprimă sintetic îmbunătățirea traiului oamenilor muncii din patria noastră.

Dimensiunile și calitatea consumului în continuă creștere

ÎN CONDIȚIILE creșterii veniturilor oamenilor muncii și dezvoltării și diversificării producției bunurilor de consum, populația a consumat un volum tot mai mare de bunuri materiale și a utilizat o gamă variată de servicii. În anul 1975 **volumul desfacerii de mărfuri** prin unitățile comerțului socialist a crescut cu 48,3% față de 1970. În

Casa de cultură din Petroșani

acest cadru general desfacerile de mărfuri alimentare au crescut cu 48% — din care cu 53% la carne și produse din carne, cu 81% la slănină-untură, cu 12% la ulei comestibil, cu 50% la lapte și produse lactate proaspete, cu 36% la brânzeturi, cu 115% la ouă, cu 63% la fructe proaspete — iar cele de **mărfuri nealimentare** cu 49% — din care cu 21% la țesături de bumbac, cu 34% la țesături de lână, cu 64% la tricotaje, cu 56% la confecții, cu 39% la încălțăminte. Au crescut de asemenea desfacerile la produse de folosință îndelungată, din care cu 81% la frigider, cu 65% la televizoare, cu 42% la aparate de radio, cu 36% la mașini de spălat rufe, cu 63% la mașini și reșouri de gătit cu gaze, cu 52% la mobilă, cu 78% la autoturisme etc.*

Mai trebuie spus că în afara cumpărărilor din comerțul socialist populația s-a aprovizionat cu importante cantități de produse alimentare provenite din retribuția în natură în cooperativele agricole de producție, precum și din gospodăriile proprii.

Creșterea desfacerilor de mărfuri în condițiile unor venituri mereu mai mari ale populației s-a reflectat și se reflectă pe de o parte în creșterea an de an a consumului alimentar și de alte produse. Creșterea simțitoare a consumului mediu anual pe locuitor de produse alimentare cu valoare calorică și nutritivă superioară s-a realizat în condițiile diversificării acestui consum ca urmare a sporirii și diversificării producției industriale de produse de panificație, zaharoase, lactate, preparate și conserve de carne și pește, conserve de legume și fructe, precum și alte produse, ceea ce a permis și permite atenuarea sezonality consumului și îmbunătățirea calitativă a compoziției sale calorice și nutriționale în tot cursul anului.

Volumul de mărfuri sporit, modern structurat și diversificat din comerțul socialist, corelat cu veniturile în continuă creștere ale populației a determinat, pe de altă parte, **creșterea nivelului de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată**, destinate sporirii gradului de confort și satisfacției unor nevoi spirituale. Calculată în funcție de numărul de obiecte de folosință îndelungată ce revin la 1000

locuitori, înzestrarea astfel a populației a crescut considerabil, cantitativ și calitativ, în anul 1975 față de 1955 la aparate de radio, televizoare, autoturisme, frigider, mașini aragaz, mașini de spălat rufe, aspiratoare de praf.

În anii socializmului s-a dezvoltat în mod simțitor **rețeaua prestatore de servicii** — volumul serviciilor prestate populației prin unitățile socialiste a fost de pildă mai mare în anul 1975 față de 1970 cu 68,6% — populația utilizând astăzi o gamă largă de servicii în sectorul îmbrăcăminte și încălțăminte, mobilei, bunurilor de folosință îndelungată și obiectelor de uz casnic, servicii de gospodărie comunală sau legate de activitatea turistică ș.a.

Programul economic al dezvoltării în perspectivă a României socialiste oferă în continuare premise temeinice pentru satisfacerea tot mai deplină a necesităților de consum de bunuri și ser-

populației în întregul ei, crearea condițiilor prielnice de dezvoltare a copiilor și tineretului impun, ca un imperativ, **îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației** prin construcții de locuințe spațioase, luminoase, înzestrate la un nivel de confort corespunzător. Pentru rezolvarea acestei probleme de importanță majoră, statul a făcut și face continuu un efort considerabil care, pe măsura creării resurselor necesare, a sporit în intensitate an de an. Numai în ultimii zece ani s-au construit din fondurile statului și din fondurile populației 1,4 mil. locuințe. Aceasta înseamnă de fapt intrarea în locuințe noi și confortabile a unui număr de circa 4,5 mil. persoane, adică peste 1/5 din populația actuală a țării. În acest cinciinal se prevede construcția din fondurile statului și ale populației a unui număr de peste 1,1 milioane de locuințe, din care apartamentele cu 3—4 camere vor deține o pondere însemnată, majorându-se astfel suprafața utilă și îmbunătățindu-se condițiile de confort.

Grija pentru sănătatea și condițiile de odihnă ale populației — preocupare majoră a partidului și statului nostru — este oglindită de sporirea, an de an,

Noul centru al orașului Vaslui

vicii ale populației. Toate acestea reflectă un consum al populației structurat cât mai aproape de cerințele civilizației moderne, satisfacerea majoră a unor trebuințe la care poporul român aproape că nu gîndea înainte de anii construcției socializmului.

Condiții superioare de locuit și sănătate

CREȘTEREA nivelului de trai al oamenilor muncii, asigurarea sănătății

a mijloacelor puse în slujba **ocrotirii sănătății membrilor societății**, a creșterii și întineririi unor generații bine dezvoltate din punct de vedere fizic și intelectual. Este semnificativ în acest sens faptul că nivelul cheltuielilor de la bugetul de stat pentru sănătate a fost în anul 1975 de peste 15 ori mai

dr. Ioan RAVAR
director general adjunct,
S. MUNTEAN

Direcția Centrală de Statistică

(Continuare în pag. 32)

*) În actualul cinciinal volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist va crește în 1980 cu 45—47,5% comparativ cu 1975, din care mărfurile alimentare cu 48,1% alimentatia publică cu 54,5%, iar produsele nealimentare cu 47,3%.

AMPLIFICAREA DIMENSIUNILOR ȘI FUNCȚIILOR ECONOMICO-SOCIALE ALE COMERȚULUI SOCIALIST

Componentă a calității vieții

ÎN PROCESUL de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate — în care ridicarea sistematică a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor reprezintă țelul suprem și o grijă permanentă a Partidului Comunist Român — comerțului socialist îi revin funcții social-economice dintre cele mai importante. Un rol fundamental revine comerțului în îmbunătățirea calității vieții, în a cărei componentă intră nemijlocit alimentația, condițiile de confort casnic și citadin, dotarea și gradul de diversificare a rețelei comerciale și de servicii.

În acest context, Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și de înaintare a României spre comunism stabilește: „O atenție deosebită va fi acordată dezvoltării serviciilor publice în orașe și sate, satisfacerii celor mai diverse cerințe ale unei vieți civilizate, moderne. Corespunzător creșterii desfacerii bunurilor de consum se va dezvolta rețeaua comercială, asigurându-se funcționarea pe baze unitare a comerțului atât în orașe, cât și în sate. Se va perfecționa întreaga activitate de servire a populației”.

Având ca obiectiv final omul cu variatele sale nevoi, strategia creșterii economice adoptată și pusă cu consecvență în aplicare de Partidul Comunist Român are în vedere dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul, a tuturor ramurilor economiei naționale, sporirea continuă a standardului de viață al populației. În politica partidului nostru se regăsește, în mod constant, ca principiu diriguitor, realizarea permanentă a echilibrului necesar între creșterea la cote înalte a potențialului economic al țării și sporirea veniturilor bănești ale populației — cu efecte nemijlocite asupra dezvoltării ofertei și cererii de mărfuri și servicii.

În perioada 1950—1975 veniturile reale pe un locuitor au crescut de 3,6 ori. Numai în ultimul deceniu populația și-a sporit veniturile reale cu peste 110 miliarde lei, ceea ce depășește de 2,5 ori creșterea realizată în perioada de 10 ani anterioară. A fost astfel posibil ca retribuția medie lunară să ajungă în decembrie 1975 la 1 975 lei față de 1 434 lei în 1970 și 1 115 lei în 1965.

Cu deplin temei se poate susține că orientarea creșterii spre finalitatea social-umană este o realitate în țara noastră, urmărind realizarea numai a unei producții care satisface în mod real cerințele populației și asigurând astfel o corelare cât mai judicioasă între ceea ce se cere de către consumatori și ceea ce oferă producătorii.

Asistăm așadar la o creștere a funcțiilor comerțului de influențare activă a producției, de regulator al echilibrului între sferă, de materializare a eforturilor privind creșterea nivelu-

lui de trai — și de aici, dimensiunea economică, politică, socială mult mai amplă a problematicii perfecționării continue a activității în acest sector.

Fondul de mărfuri în continuă creștere, înnoire și diversificare

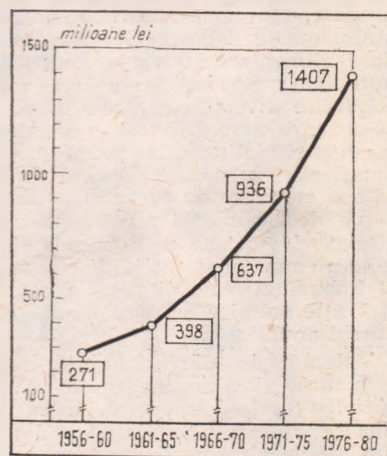
PE FONDUL REALIZĂRIILOR remarcabile obținute de economia noastră națională în ansamblu, contribuția comerțului socialist la infăptuirea politicii partidului de ridicare a nivelului de trai a sporit continuu, în condițiile satisfacerii la un nivel tot mai ridicat — prin intermediul rețelei comerciale — a variatelor nevoi de consum ale populației. În anii cincinalului 1971—1975 prin comerțul socialist s-au vândut mărfuri în valoare totală de circa 600 miliarde lei, mai mult cu peste 190 miliarde lei decât în cincinalul precedent. Vânzările reali-

zate, în medie pe lună, în anul 1975 au echivalat cu aproape întregul volum al vânzărilor din anul 1950, iar dacă comparația se referă la creșterea dimensiunilor activității comerciale în ultimii 10 ani, reiese că vânzarea din 1965 s-a realizat în 1975 în mai puțin de 6 luni.

O caracteristică importantă a dezvoltării comerțului nostru este dată și de faptul semnificativ că, în condițiile realizării în ultimele 2 planuri cincinale a unor ritmuri medii anuale de creștere a vânzărilor apropiate ca nivel (8,0% în 1966—1970 și 8,5% în 1971—1975), la un procent de creștere a revenit un spor în sume absolute substanțial mai ridicat (vezi graficul nr. 1).

Desigur, realitatea dezvoltării noastre ne determină să nu ne oprim numai la această caracterizare de ordin global, chiar dacă puterea de expresie a cifrelor prezentate oferă o imagine

Graficul nr. 1

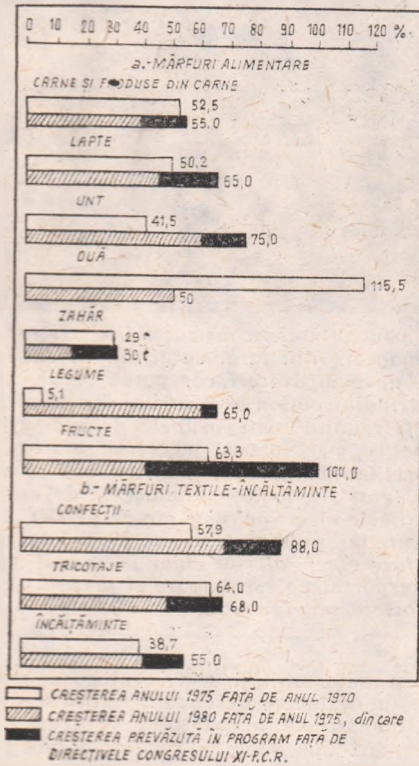

Valoarea absolută a unui procent de creștere a desfacerilor de mărfuri cu amănuntul în cincinalul 1976—1980, în comparație cu cincinalul precedent

Valoarea absolută a unui procent de creștere a desfacerilor de mărfuri cu amănuntul în cincinalul 1976—1980, în comparație cu cincinalul precedent

concludență asupra realizărilor obținute. De aceea, pentru întregirea tabloului dezvoltării comerțului, socotim necesar să adăugăm un fapt esențial și anume acela al **lărgirii, diversificării, înnoirii și modernizării** continue a fondului de mărfuri pus la dispoziția populației. În prezent, din date cunoscute rezultă că în rețeaua comercială de la orașe și sate se rulează un fond de mărfuri ce însumează circa 200 mii produse și sortimente, ceea ce reprezintă de 4—5 ori mai mult decât cu două decenii în urmă. Numai în întreprinderile industriei ușoare se fabrică peste 125 mii articole, modele și contexturi, față de numai 9 000 în anul 1950.

Graficul nr. 2

Creșterea vânzărilor la principalele grupe de produse agro-alimentare și textile-încălțăminte

2 086 mii aparate de radio, peste 1 844 mii televizoare, mobilă în valoare de 19,5 miliarde lei, 1 177 mii frigider, 706 mii mașini de spălat rufe, 318 mii aspiratoare etc.

Extinderea și modernizarea rețelei

PENTRU REALIZAREA sarcinilor sale sporite, comerțul socialist dispune de o cuprinzătoare bază tehnico-materială, care numără aproape 71 mii unități comerciale și de alimentație publică, cu o suprafață de peste 6 milioane mp, amplasate pe întreg teritoriul țării.

Deplasarea accentului spre latura calitativă a activității, ce a caracterizat întreaga economie națională, s-a manifestat printr-un proces de modernizare a rețelei, prin extinderea în continuare a formelor moderne de vânzare. Trebuie subliniat, ca o realizare deosebită, că, în cadrul programului de dezvoltare a rețelei comerciale, în cincinalul 1971—1975 s-au construit în majoritatea centrelor județene magazine universale moderne, spațioase și bine dotate. În orașe aproape toate magazinele alimentare generale date în funcțiune în ultimul deceniu sînt organizate pe principiul autoservirii. Dezvoltarea autoservirii nu s-a realizat numai sub aspect numeric, ci și sub aspectul sortimentelor de mărfuri la care se practică această formă modernă de vânzare.

Introducerea și extinderea formelor moderne de comerț — autoservirea, alegerea liberă a mărfii, casele de comenzi și altele — au contribuit la o circulație mai rapidă a mărfurilor, la o mai bună servire a consumatorilor, la o eficiență superioară sub toate aspectele, față de formele tradiționale de vânzare.

Sortimentul tot mai diversificat al ofertei de mărfuri din magazine este expresia modernizării întregii structuri economico-sociale a țării noastre și, deopotrivă, a evoluției și diferențierii cererii populației în raport cu exigențele progresului, ale unei vieți moderne și civilizate. Graficul nr. 2 prezintă creșterile importante ale desfacerilor pe principalele grupe de mărfuri înregistrate în cincinalul 1971—1975.

În structura vânzărilor de mărfuri nealimentare, care au crescut în cincinalul trecut cu aproape 50%, o prezență tot mai activă o constituie bunurile de folosință îndelungată care asigură dotarea civilizată și de confort a locuințelor, ridicarea gradului de educație și cultură a populației. În cincinalul recent încheiat, spre exemplu, s-au vîndut

Armonizarea consumului în profil teritorial

ÎN CONTEXTUL general al politicii partidului nostru de dezvoltare echilibrată a tuturor județelor țării, o caracteristică tot mai evidentă o constituie reducerea decalajelor dintre județe în privința dimensiunilor și calității activității comerciale. Sporirea în întreg cuprinsul țării a consumului și înzestrării populației este pregnant ilustrată, printre altele, și de faptul că în mod continuu s-au micșorat diferențele dintre județe la vânzările de mărfuri pe un locuitor. În același sens, apare semnificativ faptul că, în condițiile în care pe ansamblul țării vânzările pe locuitor au sporit în ultimul deceniu de 2 ori, s-au înregistrat creșteri sensibile mai mari în județele: Argeș, Alba, Bistrița-Năsăud, Covasna, Dimbovița, Gorj, Harghita, Mehedinti, Neamț, Olt, Sălaj, Vilcea, Vrancea.

Un aport de seamă îl aduce comerțul nostru socialist la creșterea, diversificarea și modernizarea consumului populației de la sate, la reducerea treptată a diferenței dintre sat și oraș — important obiectiv strategic al politicii partidului nostru. Mutațiile de substanță intervenite în viața satului românesc și în caracteristicile consumului din mediul rural au fost însoțite de extinderea continuă a ariei de activitate a comerțului din mediul rural. Este edificator, în acest sens, faptul că la sate rețeaua comercială a cooperăției de consum s-a dezvoltat și modernizat an de an, iar în anul 1975 prin unitățile acesteia s-au vîndut mărfuri în valoare totală de peste 28 miliarde lei.

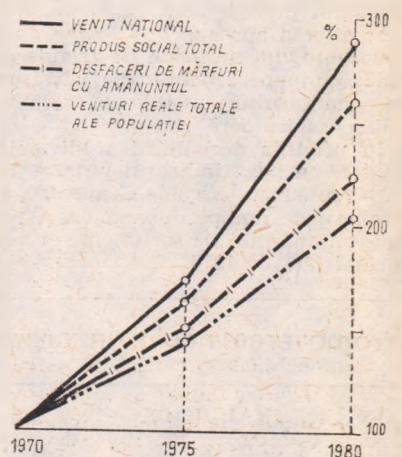
Dezvoltarea continuu ascendentă a comerțului rural a contribuit, fără îndoială, la apropierea ofertei de mărfuri de locul de consum, în rețeaua comercială sătească constatîndu-se tot mai mult prezența la vânzare a unor mărfuri altădată comercializate exclusiv la orașe. Totodată asistăm și la o creștere a valorii cumpărăturilor de mărfuri efectuate de consumatorul rural în rețeaua comercială urbană, dar și la mutații de seamă în structura cererii sale, orientată spre variate mărfuri nealimentare și tot mai mult spre bunuri de folosință îndelungată, care asigură creșterea gradului de cultură, educație, confort și civilizație.

Direcții ale dezvoltării comerțului spre orizontul '80

SPORIREA continuă și apreciabilă a potențialului nostru economic în actualul cincinal va avea urmări dintre cele mai favorabile asupra consumului și cererii de mărfuri a populației, asupra creșterii rolului economic-social al comerțului în ridicarea nivelului de trai. Datele din graficul nr. 3 pun pregnant în evidență relația strînsă între creșterea desfacerilor de mărfuri către populație și dezvoltarea de ansamblu a economiei. Asupra creșterii fondului de mărfuri pus la dispoziția comerțului o influență hotărîtoare o va avea sporirea, în 1980 față de 1975, cu 47—52%, a producției industriei ușoare și cu 45—55% a industriei alimentare. Totodată extinderea continuă și dezvoltarea pe multiple planuri a cooperării economice internaționale, a relațiilor comerciale cu alte state permit obținerea unor cantități sporite de mărfuri din import, care vor completa oferta de bunuri de consum pe piața internă.

În 1980 față de 1975, veniturile reale totale ale populației: urmează să sporească cu 35—40%, retribuția reală cu 18—22%, iar veniturile reale ale țăranilor provenite din munca în C.A.P. și în cadrul

Graficul nr. 3

Dinamica desfacerilor de mărfuri cu amănuntul și a unor indicatori sintetici ai economiei naționale în perioada 1970—1980.

gospodăriilor personale, pe o persoană activă, cu 20—29%. De fapt, toate aceste cifre au menirea de a arăta că rezultatele creșterii economiei noastre naționale și deci înfăptuirea politicii partidului se vor resimți din plin în viața fiecărei familii, a fiecărui cetățean. În mod firesc comerțului socialist îi revin sarcini sporite, atât în privința creșterii importante a dimensiunilor activității, cât și în ce privește perfecționarea sa pe multiple planuri. Aceste sarcini sînt puse cu multă claritate în evidență de Programul privind producerea și desfacerea către populație a bunurilor de consum în perioada 1976—1980 — elaborat din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Potrivit acestui program, volumul desfacerii de mărfuri către populație în anul 1980 va fi de 208,6 miliarde lei, cu 47,5% mai mare decît cel realizat în anul 1975 și cu 4,6 miliarde lei peste prevederile din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R.

Laturile calitative ale procesului de perfecționare a activității comerciale vor fi realizate pe mai multe planuri, și anume: restructurări în modelul de consum al populației; promovarea noului în conducerea și organizarea sectorului; perfecționarea relațiilor producție-comerț-consumatori.

Restructurări în modelul de consum

ÎN RAPORT cu creșterea de ansamblu a activității comerciale, dinamica vânzării pe grupe de produse și produse principale se va prezenta diferențiat, pornindu-se de la importanța sarcinilor trasată de Congresul al XI-lea al P.C.R. de a stabili structura fondului de mărfuri ținînd seama de cerințele de consum și de posibilitățile reale ale economiei noastre.

Referitor la structura pe grupe de produse și produse principale, Programul recent adoptat stabilește că se va acorda o atenție deosebită alimentelor cu valoare nutritivă ridicată, unor mărfuri textile-incălțăminte, bunurilor de folosință îndelungată, articolelor de uz casnic și gospodăresc destinate ușurării muncii femeilor, articolelor pentru copii, precum și unei variate game de produse ce satisfac necesitățile social-culturale ale populației. Se are în vedere, totodată, majorarea ponderii sortimentelor de calitate superioară, atât la produsele alimentare, cât și la bunurile industriale de consum. Din punctul de vedere al eforturilor ce se depun pe linia unei tot mai bune aprovizionări cu mărfuri a populației, este deosebit de concludentă urmărirea comparativă în graficul nr. 2 a creșterilor prevăzute în Program cu cifrele inițiale din Directivele Congresului al XI-lea al P.C.R., rezultînd în mod clar niveluri apreciabil mai ridicate față de acestea.

O preocupare de seamă o va constitui continua diversificare a fondului de mărfuri, atât prin crearea de sortimente noi, cât și prin perfecționarea parametrilor tehnici sau a însușirilor calitative ale produselor existente. De asemenea, va crește sensibil ponderea produselor preambalate, condiție fundamentală pentru extinderea în continuare a autoservirii.

Pornind de la rolul cu totul deosebit pe care îl au în ridicarea gradului de civilizație, cultură și confort al populației, o mare atenție se acordă, în Program, bunurilor de folosință îndelungată, produselor de uz casnic și gospodăresc. Prevederile din Program pe grupe de bunuri de folosință îndelungată exprimă o creștere între 137 și 157% în actualul cincinal față de cincinalul precedent. Aceasta va însemna intrarea în folosință cetățenilor a aproape 3 milioane aparate de radio, 2,6 milioane televizoare, 1,3 milioane de frigiderice și 1,1 milioane mașini de spălat, aproape 2,5 milioane garnituri mobilă de cameră și 1,5 milioane garnituri mobilă de bucatărie, aproape o jumătate de milion aspiratoare de praf.

În privința dezvoltării și diversificării aparatelor electrocasnice, pe baza indicațiilor date de secretarul general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a elaborat un program de asimilare de noi produse, a cărui realizare va conduce la dublarea numărului de sortimente și volumului vânzării în acest cincinal față de 1975.

Promovarea noului în organizare și conducere

ÎN CINCINALUL 1976—1980 suprafața comercială ce se va construi va fi cu 35% mai mare decît în cincinalul precedent. Se va acorda prioritate sporirii spațiilor comerciale în noile cartiere de locuințe, prin construirea atât a unor complexe, cât și a unor magazine de dimensiuni medii și mici la parterul blocurilor. Se va dezvolta rețeaua de magazine cu autoservire și va continua construirea magazinelor universale în centrele județene unde nu sînt încă asemenea unități, precum și în alte orașe mai mari.

Edificiu reprezentativ pentru noile construcții bucureștene, „Unirea”, cel mai mare magazin din țară, va fi dat în curînd în folosință. Peste 150 000 de cumpărători vor putea vizita zilnic cele 8 nivele ale magazinului etalon al Ministerului Comerțului Interior, unde vor fi reunite toate grupele de mărfuri: alimentare (subsol), cosmetice, parfumerie, mercerie, marochinării, bijuterii (parter), textile-incălțăminte pentru femei și copii (etaj I), idem bărbați (etaj II), articole casnice și de agrement (etaj III), mobilă, articole electrotehnice etc. (etaj IV), diferite unități de alimentație publică (etajele V și VI). O serie de servicii suplimentare vor fi oferite chiar în cadrul magazinului, începînd cu transportul pe escalatoare și pînă la servicii pentru bunuri de folosință îndelungată.

Prin intrarea în funcțiune a noilor unități, se va realiza un spor al suprafețelor comerciale de desfacere de circa 2 milioane mp.

În București, pe lângă magazinele universale „Unirea” și „Bucur”, se vor construi mari magazine în cartierele noi ale orașului. Dezvoltarea rețelei comerciale în strînsă concordanță cu sistematizarea orașelor și satelor se va realiza în cadrul concepțiilor moderne de urbanism comercial. Vor continua modernizarea rețelei comerciale, introducerea formelor noi de servicii și se va acționa pe linia folosirii intensive a spațiilor comerciale ale comerțului cu amănuntul și cu ridicata, precum și prin dotarea cu mobilier și utilaje comerciale moderne. De mare însemnătate pentru asigurarea unor condiții cît mai bune desfacerii bunurilor agro-alimentare, într-o gamă tot mai diversificată și pentru menținerea integrală a însușirilor calitative ale produselor va fi extinderea continuă a lanțului frigorific în comerț. Prin punerea în funcțiune a unor noi și moderne utilaje frigorifice se va înregistra, pînă în anul 1980, dublarea capacităților frigorifice existente.

În domeniul alimentației publice se va acționa ferm pe linia îmbunătățirii structurii rețelei și a diversificării sale, astfel încît să se asigure creșterea rolului social al acestei activități, precum și punerea la îndemîna populației a unor modalități lesnicioase și civilizate de procurare a produselor și serviciilor caracteristice. Sporirea producției proprii, îmbunătățirea calității preparatelor, administrarea și exploatarea intensivă, în condiții de maximă igienă, servirea atentă, corectă și promptă a populației sînt în centrul atenției unităților din acest sector. Toate aceste sarcini și preocupări au, desigur, în vedere atât comerțul de la orașe, cît și cel de la sate, din fiecare județ.

În întreaga țară, se acționează pe un front larg pentru îmbunătățirea activității comerciale în ansamblu, urmărindu-se obiective majore, cum sînt: o mai temeinică fundamentare a planului de desfacere a mărfurilor, perfecționarea relațiilor producție-comerț, repartizarea cît mai judicioasă pe teritoriu a fondului de mărfuri, asigurarea continuității în aprovizionarea și prezentarea la vînzare a întregului sortiment de mărfuri, creșterea eficienței în administrarea bazei materiale a comerțului și ridicarea nivelului de servicii a cumpărătorilor, perfec-

Nicolae BOZDOG

prim-adjunct al ministrului comerțului interior

(Continuare în pag. 24)

DEZVOLTAREA TERITORIALĂ ȘI URBANIZAREA, COMPONENTE FUNDAMENTALE ALE PROGRESULUI

- Locuri, localități și locuitori
- Structuri economice moderne în profil teritorial
- Intensificarea prezenței clasei muncitoare în structura socială a localităților
- De la grave disparități zonale la proporții generale și locale
- O concepție unitară, o strategie și principii raționale de dezvoltare a localităților
- Urbanizarea și amplasarea noilor obiective în dezbaterea cetățenilor
- În cincinalul 1971-1975, în 180 orașe și 120 localități rurale s-au construit obiective industriale de interes republican
- Discuții în jurul problemei dimensiunii orașelor.

UNA DINTRE COMPONENTELE fundamentale ale procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism o reprezintă, în concepția Partidului Comunist Român, omogenizarea crescândă a condițiilor de muncă și viață ale oamenilor muncii din toate zonele și localitățile țării, atât la orașe cât și la sate, omogenizarea nivelului general de civilizație al societății. Constituită ca cerință esențială a progresului societății noastre socialiste, ea decurge din însuși mecanismul obiectiv al realizării țelului suprem al producției sociale în noua orînduire — ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor — al asigurării egalității depline între toți membrii societății și formării unei societăți unice a oamenilor muncii, în care să nu mai existe deosebiri între clase și categorii sociale, între munca fizică și intelectuală, între oraș și sat.

Pentru atingerea unui asemenea obiectiv strategic sînt necesare transformări profunde, revoluționare, în condițiile economice și sociale ale orașelor și comunelor, ca forme de organizare economico-socială în care oamenii își desfășoară activitatea, astfel încît acestea să devină, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul consiliilor populare județene — unități administrativ-teritoriale complexe, capabile să asigure locuitorilor condiții optime de muncă, învățămînt, cultură și ocrotire a sănătății, de aprovizionare, de participare activă la conducerea treburilor publice.¹⁾

Un rol hotărîtor în crearea acestor condiții sînt chemate să-l joace repartizarea rațională a forțelor de producție pe cuprinsul țării, sistematizarea administrativ-teritorială și urbanizarea, procese aflate într-o strînsă interdependență, dar îndeplinind, fiecare, funcții bine determinate și de însemnătate deosebită pentru dezvoltarea social-economică.

Programul Partidului Comunist Român prevede, referitor la politica în domeniul sistematizării teritoriului, a orașelor și satelor, că: „Unul din principiile călăuzitoare esențiale ale întregii acțiuni de sistematizare va fi asigurarea unor condiții de viață egale pentru toți cetățenii țării, fără deosebire de naționalitate, în spiritul principiilor echității socialiste, ștergerea treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat prin ridicarea satului la nivelul de dezvoltare a orașului.”²⁾

Repartizarea rațională a forțelor de producție: semnificații și implicații

DIN PUNCT DE VEDERE ECONOMIC, repartizarea rațională a forțelor de producție — în primul rînd a industriei ca principală ramură producătoare — pe teritoriul țării reprezintă

procesul de fond și factorul hotărîtor care asigură dezvoltarea proporțională, armonioasă a tuturor zonelor și localităților, știut fiind faptul că o economie avansată este în mod imperios legată nu numai de realizarea unei structuri moderne, pe ramuri și subramuri, ci și a unei structuri armonioase în profil teritorial care să asigure antrenarea pleneră, în concordanță cu

posibilitățile și cerințele sale, a fiecărei localități în circuitul economic național, formarea unor legături economice trainice între toate zonele și județele patriei. Ea permite atragerea optimă în circuitul economic și valorificarea superioară a resurselor naturale, utilizarea rațională a forței de muncă din toate zonele și județele, realizarea unei diviziuni raționale a muncii și înfăptuirea mai bună a principiilor raționalității muncii.

Îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție s-a ridicat ca o problemă de bază a politicii de edificare a noii orîndui în România. Stringența și amploarea acestei sarcini erau determinate înainte de toate de faptul că în momentul trecerii la construcția socialistă țara noastră se caracteriza nu numai printr-un nivel relativ scăzut de dezvoltare economică și o structură de ramură necorespunzătoare, ci și prin grave disparități între zonele și județele patriei. Astfel, în

Tabelul nr. 1

Evoluția numărului personalului angajat în întreprinderi și instituții și a muncitorilor la 1 000 de locuitori pe județe

Județul	Total personal		muncitori	
	1965*)	1974	1965*)	1974
Media pe țară	225	286	163	226
Alba	196	279	147	225
Arad	242	298	185	244
Argeș	219	313	162	256
Bacău	214	240	159	191
Bihor	212	277	153	224
Bistrița-Năsăud	119	167	84	126
Botoșani	91	124	59	90
Brașov	397	511	298	422
Brăila	247	285	191	236
Buzău	122	182	87	142
Caraș-Severin	281	324	219	265
Cluj	266	333	188	263
Constanța	298	377	221	312
Covasna	184	265	135	210
Dimbovita	167	274	121	224
Dolj	175	237	122	185
Galați	228	291	165	234
Gorj	180	268	136	219
Harghita	211	305	160	250
Hunedoara	342	339	269	279
Ialomița	196	225	153	187
Iași	176	227	114	169
Ilfov	116	167	87	134
Maramureș	212	243	157	192
Mehedinți	153	203	108	158
Mureș	224	279	162	223
Neamț	172	226	128	182
Olt	120	186	86	146
Prahova	293	330	219	269
Satu-Mare	164	239	119	188
Sălaj	100	160	67	120
Sibiu	307	378	236	312
Suceava	181	218	132	175
Teleorman	114	167	81	132
Timiș	229	371	220	299
Tulcea	199	256	151	210
Vaslui	113	149	74	110
Vâlcea	144	224	103	175
Vrancea	147	183	108	145
Municipiul București	492	562	319	408

*) Populația la recensămîntul din 15 martie 1966.

anul 1938, în centrele industriale de la Brașov, Ploiești, Timișoara, Arad, Hunedoara și Reșița, erau concentrate 63% din producția globală industrială a României, 61% din forța motrică industrială și 55% din forța de muncă ocupată în industrie²⁾, dacă adăugăm și Bucureștiul, atunci, în aceste centre, se realiza circa 70% din producția industrială și era concentrată 72% din forța motrică. În schimb, trei mari provincii — Moldova, Dobrogea și Oltenia — care cuprindeau aproape 40% din populație, nu contribuiau decât cu 12% la producția industrială a țării. Mari inegalități erau și în repartitia bazei tehnice a agriculturii, a celorlalte ramuri economice.

Ținând seama de această situație și de cerințele progresului economic și social al țării, P.C.R. a făcut din făurirea unei structuri teritoriale eficiente și armonizarea acesteia cu proporțiile generale ale economiei o preocupare majoră și constantă. Politica partidului nostru și experiența desfășurării acestui proces în cele peste trei decenii care au trecut de la eliberarea țării reprezintă o contribuție de seamă la dezvoltarea teoriei și practicii construcției socialiste, a dezvoltării economico-sociale în general. Gândirea și măsurile promovate de partid în acest domeniu s-au dezvoltat și îmbogățit continuu pe baza experienței acumulate, astfel încât în prezent ea se concretizează într-o **concepție unitară, de lungă perspectivă, care imbină deopotrivă strategia de ansamblu și principiile dezvoltării în profil teritorial, etapele, pirghiile și mijloacele realizării obiectivelor propuse.** O contribuție hotărâtoare în această privință o reprezintă documentele Congreselor IX, X și XI ale partidului și Directivele Conferinței Naționale din 1972, pe baza cărora a fost elaborat „Programul național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale”.

O trăsătură de bază a concepției partidului nostru privind dezvoltarea social-economică în profil teritorial o constituie tratarea unităților teritorial-administrative și a zonelor geografice în interdependența lor și în cadrul ansamblului unitar pe care-l reprezintă economia națională, luarea în seamă a complexității factorilor care influențează, ca și a implicațiilor economice și sociale — imediate și mai alese de lungă durată — pe care le are amplasarea forțelor de producție pe teritoriul țării.

Orientarea de a aborda această temă ca o problemă de optimizare complexă, bazată pe studii economice, geografice, sociologice, tehnice, organizatorice etc., este cerută de practica socială, care arată tot mai mult că însemnătatea factorului spațial în economie crește mult pe măsură ce se extinde orizontul de timp și se abordează problemele pe termen lung. În perspectiva unei perioade mai lungi de timp crește complexitatea și gradul de repercutare a modificărilor care au loc în structura teritorială a economiei, în structura economică de ramură și în structura socială. Dacă mai adăugăm și faptul că în acest domeniu, ca de altfel și în cel al formării structurii de ramură a producției sociale, nevoia socială este extrem de presantă și complexă, iar formarea acesteia nu poate avea loc pe baza jocului liber al pieței, care așa cum sublinia nu de mult un economist ca Jean Parent, conduce adesea la injustiții flagrante,³⁾ se înțelege mai bine însemnătatea conducerii și organizării unitare a procesului de repartizare a forțelor de producție și a pregătirii condițiilor organizatorice, precum și a cadrului instituțional necesar. Un rol de seamă în această direcție l-a jucat îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului care, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea cu privire la această problemă la Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale din februarie 1968 a urmărit să realizeze, alături de apropierea conducerii centrale de unitățile de bază — orașul și comuna — unități teritoriale complexe din punct de vedere economic și social-cultural, echilibrate ca suprafață, număr de locuitori și potențial economic, capabile să asigure valorificarea la un nivel superior resursele materiale de pe întreg cuprinsul țării, în scopul ridicării bunăstării întregului popor.

Pirghia de bază a realizării cerințelor armonizării optimului macroeconomic cu cele ale dezvoltării optime în profil teritorial o constituie planul național unic, care dă posibilitatea repartizării investițiilor în funcție de nevoile creșterii mai accelerate a producției în județele mai puțin dezvoltate. Practica românească a cunoscut și în acest domeniu o evoluție și îmbogățire continuă. Astfel, dacă în anii 1966—1970 s-au aprobat încă de la început, prin planul cincinal, și amplasamentele obiectivelor economice și social-culturale principale, în ultimii ani, conform prevederilor Legii nr. 8, privind dezvoltarea social-economică planificată, planul național unic se elaborează nu numai în profil de ramură și departamental, ci și în profil teritorial, iar propunerile de amplasare a noilor capacități pentru cincinalul 1976—1980 au fost examinate cu comitetele județene de partid, comitetele executive ale consiliilor populare, cu ministerele și celelalte organe centrale, cu celătenii localităților respective. Instituirea Congresului consiliilor popu-

lare — organism cu activitate permanentă care dezbate planurile anuale și cincinale de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, înainte ca acestea să fie adoptate de Marea Adunare Națională — ridică pe o treaptă superioară democrația economică și stilul de abordare a problemelor dezvoltării în profil teritorial.

Reiterând criteriile economice, naturale și sociale aplicate și pînă în prezent și luind în seamă pe cele impuse de nivelul actual al țării, Directivele Congresului al XI-lea al partidului subliniază că în amplasarea noilor obiective trebuie avute în vedere: apropierea industriei cu producție voluminoasă de sursele de materii prime și de zonele de consum, utilizarea intensă a căilor fluviale de transport, folosirea platformelor industriale existente și concentrarea unor grupuri de întreprinderi pe noi platforme, utilizarea potențialului științific al centrelor universitare pentru industriile cu tehnică de vîrf, ridicarea nivelului de industrializare a județelor rămase în urmă, crearea unor noi locuri de muncă în localitățile care dispun de forță de muncă. Pe baza aplicării acestor criterii, a altor criterii sociale, ca și a analizelor condițiilor concrete, prin politica de investiții, în anii socialismului s-a obținut o îmbunătățire sensibilă a repartizării teritoriale a forțelor de producție. Astfel, numai în cincinalul trecut s-au construit noi obiective industriale de interes republican în circa 180 de orașe și în alte peste 120 de localități rurale. Programul de investiții care a asigurat creșteri mai pronunțate a mijloacelor alocate — 3,2 ori în Dimbovița, de circa 2,9 ori în Gorj și Tulcea, de 2,1—2,5 ori în Sălaj, Bistrița-Năsăud, Vaslui, Botoșani, Alba, Satu-Mare și de circa 2 ori în Harghita, Covasna și Vilcea, față de creșterea de 1,7 ori pe ansamblul economiei — s-a dezvoltat mai rapid baza tehnico-materială a producției și s-au realizat ritmuri mai înalte de creștere a producției industriale în aceste județe. Ca urmare, au avut loc schimburi importante în configurația industrială a acestor județe, numărul celor care realizau o producție industrială globală de pînă la 10 miliarde lei reducându-se de la 36 în 1965 și 31 în 1970 la 19 în 1975. Dacă în 1970 numai 14 județe realizau o producție industrială pe locuitor de peste 15 000 lei (media producției pe locuitor în 1970 a fost de 15 447 lei) în anul 1975 (cînd producția industrială medie pe locuitor a fost de 27 140 lei) numărul acestor județe a ajuns la 30, iar numărul celor ce depășeau 20 000 lei pe locuitor a crescut de la 6 la 22.

Odată cu aceasta au avut loc schimbări importante în nivelul și structura ocupării forței de muncă, sporind în mod substanțial atît numărul personalului angajat în întreprinderi și instituții, cît și al muncitorilor ce revin la 1 000 locuitori (tabelul nr. 1). În 1975 numărul județelor cu peste 200 persoane angajate la 1 000 locuitori a ajuns la 32 față de 27 în 1970 și la 18 județe în 1965, iar în 27 de județe populația ocupată în activități neagricole a reprezentat mai mult de jumătate din totalul populației ocupate în timp ce în 1970 numărul acestor județe era de 13, iar în 1965 de 8. Aceste schimbări se reflectă în sporirea nivelului veniturilor și în condițiile de trai ale oamenilor.

Realizarea actualului cincinal va ridica pe un plan superior procesul de repartizare zonală judicioasă a forțelor de producție, caracteristica lui constituind-o faptul că obiectivele prevăzute în acest scop se realizează potrivit concepției de sistematizare planificată și omogenizare a dezvoltării economico-sociale a teritoriului, în perioada 1976—1980 urmînd a fi adusă la îndeplinire o primă etapă din prevederile Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale.

Orientarea investițiilor și ritmurile de creștere a producției sînt astfel stabilite încît să se realizeze hotărîrea Congresului al XI-lea ca pînă la finele cincinalului în fiecare județ industria să devină ramura preponderentă, realizînd o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei. Această hotărîre, a cărei realizare va reprezenta o schimbare calitativă în ridicarea gradului de civilizație al țării, vizează, după cum se poate vedea și din tabelul nr. 2, jumătate (19) din județele țării în care trăiește o populație de circa 8 milioane locuitori. Ca urmare a acestor transformări, pînă la sfîrșitul actualului cincinal circa 700 de localități, urbane și rurale, vor dispune de unități industriale de subordonare republicană, iar prin crearea unor noi unități ale industriei de stat locale și cooperatiste se va ajunge ca peste 2 900 de localități ale țării să dispună de asemenea unități.

Tabelul nr. 2
Repartizarea județelor în funcție de producția globală industrială

Producția globală industrială (mld. lei)				
— pînă la 4	27	16	5	—
4,1—10	9	15	14	—
10,1—15	3	5	7	17
15,1—25	—	3	9	10
— peste 25	1	1	5	13

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CREȘTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

Odată cu industrializarea susținută a tuturor județelor vor avea loc și schimbări importante în structura producției industriale a acestor județe, prin dezvoltarea în cadrul lor a ramurilor sau subramurilor purtătoare ale progresului tehnic. În actualul cincinal în profilul economic al unui număr de 17 județe va apărea o serie de subramuri moderne din construcția de mașini, chimie și metalurgie. Aproape toate județele vor ajunge la peste 200 persoane retribuite la 1 000 de locuitori, între care județe ca Alba, Covasna, Gorj, Harghita, Tulcea, Ialomița, Maramureș se vor apropia sau vor depăși 300 de persoane angajate la 1 000 locuitori.

Din analiza acestor creșteri rezultă, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, că realizarea prevederilor cincinalului în profil teritorial, în industrie și agricultură va exercita un puternic rol dinamizator în viața economico-socială a fiecărui județ și localitate, va determina mutații mari în condițiile de viață, în condițiile de cultură și civilizație a întregului popor, afirmându-se ca o componentă de bază a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltată.

Un proces cu adânci implicații economice și sociale: URBANIZAREA

PRACTICA SOCIALĂ a pus cu prisosință în evidență strînsa legătură, de interdependență, ce există între nivelul, intensitatea și caracterul creșterii economice în fiecare țară, pe de o parte și procesul urbanizării, modalitățile și direcțiile deplasărilor în structura populației ocupate pe medii — rural și urban — pe de altă parte. Întrucît soluțiile dezvoltării urbane sînt sub înțiruirea directă atît a forțelor de producție, cît și a orînduirii social-economice, a modalităților concrete în care este concepută și realizată creșterea economică, procesul de urbanizare trebuie conceput și încadrat în strategia generală a dezvoltării economico-sociale, ținînd seama de relațiile de antrenare și multiplicare reciprocă, de implicațiile pozitive, dar și de necesitatea prevenirii unor efecte care pot deveni negative.

Experiența construcției socialiste în țara noastră, ca și cea mondială, pune în evidență rolul determinant al industrializării socialiste a țării atît în creșterea continuă a producției materiale și venitului național, cît și în ridicarea gradului de urbanizare. Datorită acestui proces, în anii socialismului s-a dezvoltat și se dezvoltă un larg proces de urbanizare. Industria transformă orașele țării în puternice centre economice și culturale, determină apariția unor noi orașe și centre urbane, asimilarea multor localități rurale la mediul urban, precum și transformări profunde în mediul rural. Astfel, numărul orașelor a sporit de la 152 în 1948 la 236 în 1975, iar populația urbană de la circa 3,7 milioane la aproape 9 milioane sau, în procente, de la 23,4% la peste 42%. Ritmul mediu anual de creștere a populației urbane este de circa trei ori mai mare decît cel al populației totale. Dacă luăm în seamă datele recensămintelor din 1956 și 1966, ca și noua împărțire teritorial-administrativă din 1968, care permit relevarea creșterii urbane pe baza creșterii naturale și a migrației nete, rezultă o accelerare a ritmului mediu, de la 1,8% în perioada 1956—1965 la 2,1% în perioada 1968—1974 (ritmurile referitoare la creșterea totală a populației urbane au fost de 3,4% în 1960—1970 și 2,1% în primii patru ani ai cincinalului trecut) aceste date punînd în evidență rolul hotărîtor al accentuării procesului de industrializare, precum și al întregului complex de măsuri referitoare la dezvoltarea economico-socială din ultimul deceniu.

¹⁾ Nicolae Ceaușescu: Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al consiliilor populare municipale, orașenești și comunale. Ed. politică 1976, pag. 40.

²⁾ Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Ed. Politică — București, 1975 pag. 85;

³⁾ Vezi: „Revue d'économie politique — Les coûts de la croissance”, Editions Sirey, 1973, pag. 13.

⁴⁾ I. Blaga, Repartizarea teritorială a forțelor de producție în România”, Editura științifică, 1974, p. 47.

Tabelul nr. 3

Numărul și ponderea populației municipiilor și orașelor

Grupa de mărime	1956		1966		1974	
	Numărul orașelor	Ponderea %	Numărul orașelor	Ponderea %	Numărul orașelor	Ponderea %
Total	171	100,0	236	100,0	236	100,0
Municipiul București	1	24,8	1	20,3	1	19,2
100 000—300 000	7	18,1	12	26,4	14	29,6
50 000—100 000	9	13,8	9	8,3	13	11,2
20 000—50 000	25	15,5	43	18,9	56	20,9
10 000—20 000	60	18,5	76	16,1	72	12,3
5 000—10 000	50	7,8	76	8,4	65	6,1
Sub 5 000	20	1,5	19	1,0	15	0,7

Sursa: Vl. Trebici, Creșterea și concentrarea urbană în România. Viitorul social nr. 1, 1976, pag. 129

Odată cu aceasta au avut loc modificări importante în structura numărului de orașe de diferite mărimi, ca și în ponderea populației acestora (tabelul nr. 3). Se evidențiază deci o creștere mai rapidă a orașelor mari și mijlocii și o scădere a celor mici sau a celor aflate sub media pe țară. Totodată, a crescut nivelul de urbanizare în toate județele țării. Numărul județelor cu un grad de urbanizare de peste 40% a crescut de la 11 în 1965, la 12 în 1970, la 15 în 1975.

Una din problemele mult dezbătute pe plan mondial, în contextul creșterii procesului de urbanizare, o reprezintă tocmai cea referitoare la tendințele acestui proces și mărimea optimă a orașelor. Astăzi se fac studii foarte detaliate privind evoluția curbelor unor indicatori, cum ar fi investițiile privind pe locuitor sau costurile gestiunii orașenești pe locuitor în funcție de dimensiunea orașelor, evoluția timpului activ al populației sau alți factori de ordin economic, științific, social, cultural etc. în raport de dimensiunea orașelor. Desigur, aceasta nu poate fi abordată în același mod, soluțiile diferind de la țară la țară și de la etapă la etapă. Întrunește însă o largă adăziune ideea că datorită unui șir întreg de factori și cauze în viitor se va accentua tendința de creștere mai rapidă a orașelor de mărime mijlocie, mai ales dacă avem în vedere creșterea investițiilor pentru amenajările infrastructurale, precum și consecințele de ordin social mai general ale marilor aglomerații.

În țara noastră procesul de urbanizare va cunoaște o intensificare considerabilă în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în strînsă legătură cu dezvoltarea economiei naționale pe baza continuării industrializării țării. Potrivit unor calcule, populația urbană se va ridica în 1990 la circa 17 milioane, ceea ce va reprezenta 68%, procent situat peste cel înregistrat de R.S. Cehoslovacă și mult apropiat de cel înregistrat de R.D. Germană în 1970.⁴⁾

Dezvoltarea industrială și urbanizarea se realizează pe baza unei concepții unitare, asigurîndu-se conjugarea mai eficientă a eforturilor, rezolvarea coordonată a multiplelor probleme economice, sociale și edilitare în vederea dezvoltării armonioase, echilibrate a economiei naționale. În perioada 1976—1980 va fi dusă la îndeplinire prima etapă a Programului național de sistematizare, care vizează crearea unei rețele de orașe și centre urbane repartizate echilibrat pe întreg cuprinsul țării: un număr de 120 de centre comunale se vor transforma în orașe agroindustriale. Așa cum prevăd Directivele Congresului al XI-lea al partidului, pînă în 1990 se vor crea 300—400 noi centre orașenești, astfel că, numărul total al orașelor va ajunge în 1990 la 600—700. Pe această bază, în viitorul deceniu rețeaua de orașe și localități urbane va cuprinde un număr de locuitori de 2 ori mai mare față de 1970.

Vor avea loc, totodată, schimbări structurale fundamentale în gradul de dezvoltare și amenajare a localităților rurale care au perspective de dezvoltare, urmînd a deveni puternice centre economice, bine dotate edilitar, sanitar, cultural și comercial, creîndu-se astfel condiții de viață apropiate de cele din orașe.

prof. univ. dr. Gheorghe CREȚOIU

PROCESUL DE URBANIZARE ÎN PERSPECTIVA ANULUI 1980

— Livada, un oraș în devenire —

Comunei Livada, cu cei peste 7 000 de locuitori, i se deschid perspectivele „întrării” în rindul centrelor urbane ale țării. Acum, cu ceea ce s-a construit și se construiește, trecerea de la „mediul” rural la cel urban este pregătită în linii generale. Totuși, edilii viitorului oraș din județul Satu-Mare au multe preocupări. Crearea bazei tehnico-materiale adecvate, a premiselor economice și sociale corespunzătoare noii condiții a localității generează probleme, sarcini și răspunderi noi, mai complexe decât cele de până acum.

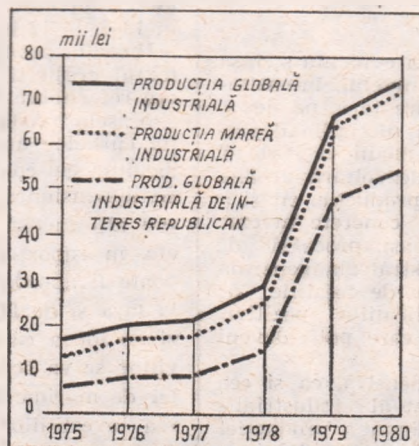
Crearea unor structuri economice specifice

CEEA CE ESTE SPECIFIC în transformarea comunei este menținerea unor tradiții, unor activități care din totdeauna au fost practicate de locuitorii acesteia. Desigur, păstrarea lor nu se va face în forma actuală ci, pe lângă faptul că vor fi amplificate la scară industrială, acestea vor fi practicate cu mijloace tehnice noi, din cele mai perfecționate, cu o productivitate ridicată. Activitatea de manufacturare în ramurile industriale prevăzute a se înființa și extinde în comună se bazează — aproape integral — pe agricultură, pe materiile prime furnizate de aceasta. Ca urmare, industria ușoară și cea alimentară, dispunând de condiții bune de dezvoltare, vor ocupa în perioada de trecere locul principal. În cadrul acestor ramuri vor lua ființă o fabrică de încălțăminte, o topitorie de in și cinepă, un abator, o crescătorie de pește (cu plan de producție în acest an), o fabrică de brânză etc. Prin intrarea în funcțiune a acestor capacități producția globală industrială va crește în 1980, față de cea realizată în 1975, de 4,3 ori (graficul 1).

Anul 1978 va reprezenta anul de cotitură în devenirea urbanistică a comunei Livada. În 1979, producția globală industrială de interes republican crește prin intrarea în funcțiune a principalelor obiective menționate de peste 3 ori; se poate considera că anul 1979 va marca în istoria localității Livada, prin crearea infrastructurilor economice, sociale și edilitare, trecerea de la condițiile rurale la cele urbane.

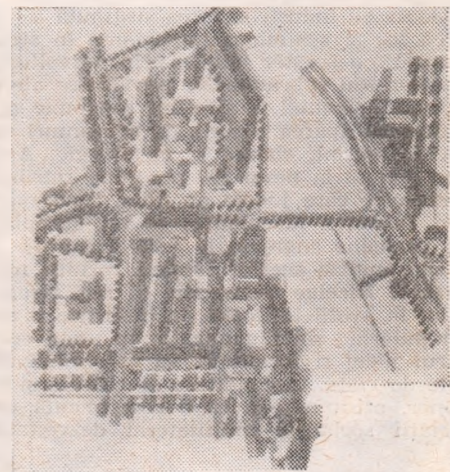
Agricultura va continua să joace un rol important în viața economică a localității. Baza tehnico-materială creată deja asigură condiții dintre cele mai bune de muncă și viață a lucrătorilor din agricultură. În prezent, aici desfășoară o intensă

activitate de cercetare Stațiunea de cercetări zootehnice, iar cooperativele agricole de producție Dumbrava și Livada asigură o participare susținută la formarea

Graficul nr. 1
Dinamica principalilor indicatori economici în industria comunei Livada — județul Satu-Mare

fondului de stat de produse agricole. Odată cu intrarea în producție a topitoriei de in și cinepă cele două cooperative vor asigura cea mai mare cantitate din materia primă necesară. Complexul intercooperatist de creștere și îngrășare a taurinelor — Livada, cu o capacitate de 5 000 capete pe an, poate asigura încă de pe acum animalele pentru sacrificare și preindustrializare în abatorul proiectat. Pentru agricultură principalul proces ce se va desfășura în acest cincinal istoric în viața localității este cel de intensificare (din graficul 2 rezultă sporuri de producție pe unitatea de suprafață sau pe cap de animal cuprinse între 55% și 24%) și de integrare cu activități industriale. Schimbări importante vor surveni în structura și ocupația forței de muncă. Dezvoltarea și extinderea activităților industriale — potrivit aprecierii organelor locale de partid — va înălțura în primul rind navetismul. În al doilea rind, forța de muncă eliberată din agricultură ca urmare a mecanizării complexe a lucrărilor agricole va găsi locuri de muncă în sectoarele industriale. Deci, crescând ponderea celor ocupați în sectoarele cu o productivitate mai înaltă se vor crea condiții mai bune de viață prin însăși sporirea retribuției și crearea condițiilor de ocupare a forței de muncă locale în tot cursul anului. În ce privește calificarea, liceul agro-industrial din localitate, cu circa 600 de elevi, pregătește deja absolvenți pentru activitățile indus-

O imagine de anticipație: vedere din avion a centrului civic al orașului Livada în anul '80

triale și agricole prevăzute în planul de urbanizare a comunei.

Dezvoltarea infrastructurii social-edilitare

INTRIND în rindul centrelor urbane se rezolvă și problema asigurării unor condiții sociale corespunzătoare statutului său civic. În linii mari, educația preșcolară și școlară se realizează într-un număr de cinci grădinițe și cămine, în două școli de cultură generală cu un număr de 1 200 elevi; pentru elevii liceului și ai școlilor de cultură generală funcționează internate. De asemenea, s-a rezolvat în devans problema asistenței medicale prin funcționarea dispensarului uman, a casei de nașteri și a cabinetului stomatologic. În viitorul apropiat, prin faptul că se vor mai menține încă satele aparținând comunei, edilii comunei au prevăzut înființarea unei stații de salvare.

Centrul civic al viitorului oraș se conturează cu fiecare zi; comisia comunală de sistematizare, deputații și cetățenii, arhitecții au prevăzut sistematizarea rețelei stradale și a centrului civic în funcție de densitatea și configurația construcțiilor existente. Regimul de înălțare a noilor construcții, ridicate în urma legii sistematizării, s-a îmbunătățit prin supraetajarea unor clădiri existente, prin asigurarea unui front larg de construcție a noilor blocuri de locuințe chiar în centrul civic. În actualul cincinal, alături de primul bloc, se vor ridica alte blocuri însumând 146 apartamente. Ca și în alte viitoare centre urbane, cea mai mare parte a locuitorilor optează pentru varianta de locuință cu două niveluri, ceea ce contribuie la schimbarea rapidă a înfățișării localității. Confortul urban va fi asigurat locuitorilor din Livada și prin construcția unei săli de spectacole, prin extinderea activităților de servicii și aprovizionare a populației. Fonduri importante sînt prevăzute pentru extinderea rețelei de alimentare cu apă și de canalizare a principalelor străzi.

Exigențe noi se pun în prezent în domeniul sferii serviciilor și comerțului. Creșterea mai rapidă a veniturilor locuitorilor comunei față de sporirea numerică a personalului angajat modifică esențial structura cererii de bunuri de consum. Va avea loc o sporire a desfacerilor cu amănuntul în

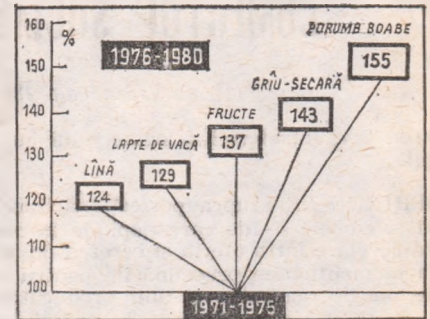
ROMANIA IN PROCESUL DE CREȘTERE-DEZVOLTARE-PROGRES

următorii cinci ani cu 50 la sută în timp ce personalul angajat va crește cu numai 30 la sută. Prezența în comună a peste 100 cadre cu pregătire superioară, sporirea numărului de muncitori și tehnicieni din industrie, creșterea gradului de calificare a lucrătorilor din agricultură vor contribui într-un ritm foarte accelerat la modificarea structurii și a desfacerilor de mărfuri.

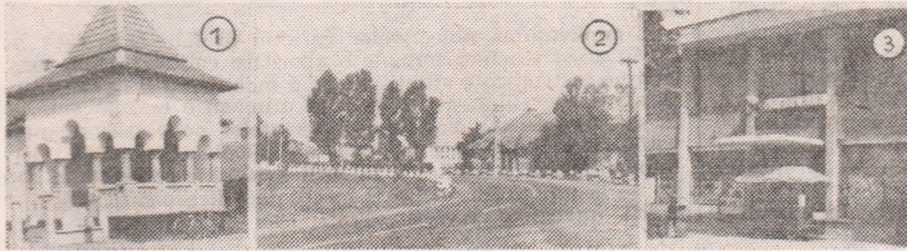
Noile exigențe impun și prevederea unor noi capitole de cheltuieli. În primul rând, dezvoltarea industriei a impus prevederea de cheltuieli pentru protejarea mediului (de circa 6 mil. lei în acest an). În acest

cincinal vor spori și eforturile și cheltuielile pentru transformarea comunei într-o localitate turistică (la primele forări s-au descoperit izvoare cu apă termală la temperatura de circa 45°C). Prin poziția comunei față de municipiul Satu-Mare și Baia-Mare captarea acestor ape ar atrage un mare număr de turiști. În aceste condiții s-a prevăzut extinderea și diversificarea prestațiilor de servicii către populație (de la 2 mil. lei în 1975 la peste 6 mil. lei în 1980).

Activitatea cotidiană a organelor locale de partid și de stat este încărcată astăzi

Graficul nr. 2
Creșterea producției agricole la hectar sau pe cap de animal (medie anuală)

- 1) Dispensarul uman;
- 2) Intrarea în comuna Livada: în stînga vor apare, cu siguranță, vile și cabane turistice. La primele forări aici s-au descoperit ape termale cu o temperatură de 45°;
- 3) Aspectul urban se conturează: complexul alimentar cu autoservire și braseria.

de răspunderea înfăptuirii condițiilor pentru ca localitatea să intre în rîndul centrelor urbane. Această răspundere nu este nici simplă, nici ușoară. Din eforturile ce se depun pe plan județean și local rezultă că procesul de urbanizare nu este simplu, oarecare. Participarea locuitorilor la înfăptuirea acestuia ușurează însă efortul și apropie momentul înscrierii localității lor în rîndul orașelor.

Ion MANEA

DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL

(Urmare din pag. 9)

mări directe asupra sporirii venitului național, în aceste ramuri asigurîndu-se o valorificare superioară a materiilor prime și a celorlalte resurse naturale, a forței de muncă, nivelul productivității muncii fiind mai ridicat. Asigurînd tehnica modernă pentru întreaga economie, dezvoltarea acestor ramuri contribuie totodată, la creșterea productivității muncii sociale.

Prin urmare, mărirea aportului ramurilor de bază ale industriei la dezvoltarea economico-socială a țării înseamnă implicit creșterea rolului productivității muncii în sporirea venitului național. În cincinalul 1976—1980, prin creșterea ponderii industriei în crearea venitului național la peste 68%, în condițiile în care construcțiile de mașini și chimia vor da circa 50% din producția globală industrială, **rolul productivității muncii în sporirea venitului național se va mări considerabil.** Tocmai în acest context, pe deplin fundamentat se prevede ca sporul de venit național să fie realizat aproape integral pe seama creșterii productivității muncii.

**Modernizarea structurii
economiei, premisă
și consecință a creșterii
venitului național**

CORELAȚIA dintre creșterea produsului social și cea a venitului național este influențată evident, în lumina celor arătate, de structura generală a e-

voluției poziției principalelor ramuri ale economiei naționale.

Întărirea rolului industriei de ramură conducătoare a economiei naționale — ponderea acestei ramuri în venitul național crescînd de la 44% în 1950 la circa 68% în 1980 — joacă un rol important în devansarea ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național. În anii construcției socialiste, venitul național creat în industrie a crescut într-un ritm superior față de acela al produsului global. Referindu-ne astfel la perioada 1951—1974, venitul național a crescut în industrie de 22 ori, în timp ce produsul global a sporit de numai 17 ori, coeficientul de devansare a ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național în 1974 față de 1950 fiind de 1,294. Pe de altă parte, faptul că în aceeași perioadă 1951—1974 în construcții produsul social a crescut de 14 ori, pe cînd venitul național a sporit de numai 13 ori, iar în agricultură s-a înregistrat o creștere a produsului social de 293%, în timp ce creșterea venitului național a fost de numai 213%, a determinat ca numai începînd cu cincinalul 1971—1975 — cînd practic au început să dea roade măsurile energice inițiate la Conferința Națională a Partidului din 1967, precum și cu alte prilejuri, pentru creșterea eficienței economice — să se asigure pe ansamblul economiei, devansarea ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național. După unele calcule, ca urmare a acestor orientări coeficientul de devansare a ritmului de creștere a produsului social de către ritmul de creștere a venitului național se va ridica în 1980 față de 1975 la 1,063 în construcții, la 1,017 în agricultură și la 1,024 în transporturi și telecomunicații.

Studiile de prognoză avansează pen-

tru perioada 1976—1990 — un ritm mediu anual de creștere de 8—9% pentru produsul social și 9—10% pentru venitul național. Înfăptuirea acestor prevederi va permite ca la sfîrșitul acestui interval de timp, în 1990, să se obțină un produs social de aproape 3 000 miliarde lei și un venit național de 1 300—1 500 miliarde lei, ceea ce va însemna mai mult decît dublu față de 1980. Puternicul dinamism al dezvoltării economico-sociale a României face posibil ca pînă la sfîrșitul deceniului următor să se asigure un venit național de 2 500—3 000 dolari pe locuitor. O asemenea creștere a venitului național total și pe locuitor constituie o grăitoare expresie a ridicării activității, economice, a valorificării superioare a resurselor naționale, a perspectivelor de dezvoltare înfloritoare a țării. Fără îndoială că la baza acestei creșteri se află și **proporția în care venitul național se împarte în fond de dezvoltare și fond de consum.** Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în acest sens că: „Toate realizările de pînă acum precum și prevederile privind dezvoltarea patriei în noua etapă demontrează justetea politicii partidului nostru de repartizare a venitului pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare. Datorită acestei politici, a alocării unei treimi din venitul național pentru dezvoltare am putut asigura progresul accelerat al economiei și, ca urmare, creșterea în ultimii 10 ani de circa 2,5 ori a venitului național. Pe această bază am putut spori venitul național pe locuitor de la circa 7 670 lei, cît era în 1965 la peste 17 000 lei în 1975”. Continuarea pe mai departe în cincinalul actual a acestei orientări conformă cu interesele poporului român, demonstrează că avem create condiții pentru dezvoltarea și obținerea unei eficiențe economice sporite. România, urmînd să se ridice pe noi trepte de progres și civilizație pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

COMERȚUL SOCIALIST

(Urmare din pag. 18)

ionarea organizatorică a comerțului cu ridicata și cu amănuntul.

OPRINDU-NE asupra perfecționării relațiilor dintre producători și comerț — de care depinde într-o largă măsură judicioasa corelare între ofertă și cererea de mărfuri a populației — ținem să menționăm preocupările pentru amplificarea relațiilor dintre marile magazine și unii producători de bunuri de consum, de natură să contribuie la o mai largă prezență în magazine a noutăților în domeniul produselor, a unei game sortimentale tot mai diversificate.

Dimensionarea rețelei de unități comerciale — ca număr, suprafață, profil — va avea la bază fundamentări judicioase, care să ia în considerare mărimea localității, numărul și structura populației, veniturile acesteia, precum și cerințele desfășurării unui comerț civilizat, modern, cu un înalt nivel de servire. O atenție cu totul specială se va acorda îmbunătățirii profilului comercial al unităților existente.

Evident, aplicarea programului de măsuri preconizat se află

într-o strânsă dependență de îmbunătățirea generală a activității personalului din comerț, urmînd a se pune, în continuare, un accent deosebit pe rezolvarea problemelor privind pregătirea prin școli și la locul de muncă, asigurarea personalului pentru noile unități, specializarea și perfecționarea cadrelor, promovarea în muncă pe criteriul profesional, al eticii și echității socialiste. Vom acționa cu hotărîre ca întreg personalul din comerț să-și desfășoare activitatea în condiții calitative tot mai ridicate, ca fiecare șef de unitate să fie un lucrător bine pregătit, bun gospodar și administrator corect, care să asigure o disciplină strictă a muncii, servirea exemplară a populației în fiecare raion, magazin și unitate de alimentație publică. În același timp luăm măsuri pe linia creșterii rolului și răspunderii conducerii colective a întreprinderilor comerciale, precum și a direcțiilor comerciale județene în asigurarea unei desfășurări a comerțului.

Complexitatea obiectivelor ce stau în fața activității noastre în acest cîmp impune o abordare calitativ nouă lor, bazată pe instrumente științifice, pe o mobilizare și canalizare eficientă a energiilor, astfel încît să atingem o treaptă superioară în satisfacerea tot mai bună a cerințelor populației răspunzînd astfel indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind îmbunătățirea continuă a întregii activități comerciale, contribuind la îndeplinirea politicii P.C.R. de ridicare continuă a bunăstării întregului nostru popor.

CONCEPȚIA UMANISTĂ A P. C. R.

(Urmare din pag. 7)

la formularea propriilor aspirații față de direcțiile evoluției societății, ale dezvoltării, ale cerințelor față de cadrul de viață și de muncă în care vom trăi este expresia nu numai a unui profund democrațism, a participării la decizii, la conducerea societății, ci și a nivelului dezvoltării sociale. Cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Pornim neabătut de la principiul marxist-leninist că dezvoltarea democrației socialiste, făurirea conștientă de către popor a propriei sale istorii constituie o necesitate obiectivă a edificării noii orînduirii. Numai împreună cu întregul popor vom asigura victoria societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului pe pămîntul României” (10).

Dacă o națiune este preocupată să cunoască „starea de sănătate” a economiei și în acest scop statisticile naționale sînt destul de bine puse la punct, este cu atît mai necesar ca ea să cunoască nivelul dezvoltării sociale, „starea” generală a națiunii, gradul ei de sănătate. Din cele de mai sus rezultă necesitatea continuării efortului de găsire a celor mai potrivite modalități de evaluare a diferitelor componente ale dezvoltării sociale, prin indicatori sociali, cantitativi sau de structură, apreciere care trebuie să se facă pe mai multe planuri, concludente pentru exprimarea nivelului dezvoltării sociale cum ar fi:

a) **elemente de apreciere a naturii societății** (esența societății, conceptele și valorile sale de bază, structura sa, natura proprietății asupra mijloacelor de producție, clasele, esența, rolul și locul lor, relațiile dintre ele, natura și sensul mutațiilor care au loc în societate, a reproducției, a structurilor sociale, politice, a valorilor etice, a instituțiilor, a mecanismelor sociale etc.)

b) **elemente de apreciere a relațiilor individ-colectivitate** (echitatea și justiția socială, securitatea economică și socială, adîncirea democratismului, creșterea gradului de participare și responsabilitate socială etc.)

c) **elemente de apreciere a gradului de satisfacere cantitativă și calitativă a cerințelor individuale și colective de consum** (hrană, îmbrăcăminte, locuință, educație, sănătate, cultură, comunicație etc.)

d) **elemente de apreciere a eficacității și echității (economice și sociale) a sistemului social.**

Procesele sociale, nivelul dezvoltării sociale nu vor putea fi caracterizate decît de un set complex de indicatori sociali, care să permită evaluarea locului în care se află o societate și încotro merge ea, nu numai din punct de vedere economic, ci și social, să poată aprecia valorile, obiectivele și programele de acțiune, consecințele lor asupra progresului colectivității.

Cerințe obiective determină necesitatea și totodată facilitează abordarea unitară de către partidul nostru a procesului creșterii economice, dezvoltării și progresului în societatea noastră, cum sînt: (a) **natura socialistă omogenă a societății**; (b) **esența marxistă și orientarea materialist-dialectică a teoriei care stă la baza**

dezvoltării societății noastre; (c) **unitatea dialectică** dintre concepție și acțiune, dintre proiecțiile și construcțiile sociale; (d) **organizarea unitară a societății noastre, care poate și trebuie să fie abordată ca un sistem unic**; (e) **viziunea unitară asupra conducerii științifice a societății**; (f) **sistemul unitar de planificare**, de elaborare a prognozelor și planurilor de dezvoltare; (g) **concepția unitară asupra sistemului informațional.**

Cercetările din domeniul științelor sociale i se deschid numeroase direcții de investigație nu numai în domeniul elaborării criteriilor și indicatorilor sociali ai dezvoltării, dar și al perfecționării metodelor și elaborării unor noi concepte, al perfecționării sistemului de prognoze și planificare a metodelor și modelelor de planificare, clarificînd: (a) **criteriile de evaluare**; (b) **obiectivele** (ce vrem să obținem); (c) **intrările în sistem**, ce introducem pentru a obține rezultatele dorite; (d) **modalitățile de adaptare** a structurilor pentru a asigura dezvoltarea sistemului în deplină compatibilitate și obținerea rezultatelor dorite cu eficiență maximă (economică și socială); (e) **căile de sporire a eficienței combinării factorilor**, nu numai a celor clasici ai creșterii economice, ci și a celor proveniți din mediul tehnologic, social, ecologic, educațional, informațional, organizațional etc.; (f) **dinamica restricțiilor**, (g) **valoarea**, semnificațiile și conexiunea inversă a rezultatelor.

Indicatorii sociali și modelele dezvoltării cuprind desigur și procesele complexe ale creșterii economice — nu numai în componentele sale cantitative, dar și calitative și nu înțeleasă numai ca o acumulare de noi obiective, de producție și bunuri de consum materiale — creșterea inserată în dinamica unitară a unui adevărat progres multilateral. Conceptul cheie de multilateralitate, care orientează toate raționamentele și acțiunile pe planul construcției sociale, antrenînd într-o viziune globală diferitele sfere ale activității economice, sociale politice, culturale, a umanismului și formației umane, a cunoașterii și civilizației, a relațiilor și organizării sociale, constituie o contribuție fundamentală a Partidului Comunist Român la dezvoltarea teoriei și practicii conducerii societății.

În expunerea sa de o mare forță creatoare privind definirea conținutului, obiectului, principiilor și sistemului conducerii vieții politice și economico-sociale, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referindu-se la direcțiile esențiale în studierea științei conducerii societății socialiste, arată: „Se poate spune că pentru a conduce se cer, în primul rînd, o profundă și temeinică cunoaștere a proceselor economice și sociale, a realităților în care trăim, o previziune clară a dezvoltării societății și elaborarea, pe această bază, a unei linii generale juste”. (11). Aceste exigențe se reflectă fidel în procesul proiecției și construcției sociale din țara noastră. Realizările obținute, cifrele și curbele care trasează evoluțiile economico-sociale ale României deceniilor 8 și 9, conceptele avansate asupra dezvoltării și progresului exprimă nu numai capacitatea partidului nostru de a proiecta sistemele social-economice în concordanță cu exigențele și aspirațiile noastre socialiste, ci și capacitatea de a crea acea unitate dialectică indispensabilă dintre teoria și practica socială, dintre „substanța” dezvoltării și cerințele progresului, de a dinamiza și imprima un alt ritm evenimentelor, de a accelera istoria.

(10) Nicolae Ceaușescu. Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român. București. Editura politică, 1974, p. 81.

(11) Nicolae Ceaușescu. România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 7, Editura Politică, București, 1973, p. 43.

CONVORBIRI

ECONOMICE

CU

B. R. DEVARAJAN

Noi dimensiuni ale programelor P. N. U. D.

● Care sînt rațiunile pentru care P.N.U.D. a fost desemnat de Adunarea Generală a O.N.U. ca organ central din sistemul Națiunilor Unite de sprijinire și de promovare a cooperării tehnice internaționale pentru dezvoltare ?

— Pentru a răspunde la această întrebare m-aș referi la Carta Națiunilor Unite care, în articolul 55, proclamă că O.N.U. va promova dezvoltarea economică și socială a țărilor membre. Această cooperare tehnică (sau asistență tehnică, cum era denumită la început), este întilnită în activitățile O.N.U. încă de la începutul deceniului al șaselea. Treptat programul de cooperare tehnică s-a extins și diferite instituții specializate ca F.A.O., O.M.S., UNESCO, O.I.M., au avut și ele asemenea programe.

În cele din urmă, s-a constatat că nu era necesar să existe mai multe sisteme și a fost creat Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.). Cînd s-a pus problema capacității sistemului O.N.U. de a realiza cooperarea tehnică, Adunarea Generală a O.N.U. a hotărît ca P.N.U.D. să fie principalul instrument de cooperare tehnică multilaterală în cadrul sistemului Națiunilor Unite. Unul din motive a fost că această organizație activă deja în acest domeniu, avea ca parteneri agenții specializate și guverne, avea experiența necesară. Un al doilea motiv a fost că P.N.U.D. lucrează într-un sistem în care guvernele decid în ce constau necesitățile lor de a primi asistență. Țările beneficiare și țările donatoare preferă un asemenea sistem, astfel încît nu există o concurență pentru fonduri și nu se acordă asistență tehnică numai pentru că există o sumă de bani disponibilă. Toate guvernele preferă ca statul care are nevoie de asistență să aibă dreptul să decidă el însuși care sînt prioritățile sale. Acesta a fost un alt motiv pentru care P.N.U.D. a fost desemnat ca element central al cooperării tehnice multilaterale.

● Care considerați că ar fi modalitățile prin care P.N.U.D. ar putea sprijini mai mult cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare ?

— Una din realitățile de care P.N.U.D. este perfect conștient constă în faptul că multe țări în curs de dezvoltare, în cadrul propriilor lor programe bilaterale, realizează deja cooperarea tehnică cu alte țări în curs de dezvoltare. Unul din lucrurile pe care P.N.U.D. nu vrea să le facă este să conturbe aceste aranjamente. Dimpotrivă, P.N.U.D. dorește să încurajeze

aceste aranjamente bilaterale, să facă tot ce depinde de el ca acestea să constituie un succes. P.N.U.D. a avut o serie de conferințe regionale pe această temă, urmînd acum să aibă o conferință globală în Argentina. Obiectivul P.N.U.D. este de a găsi modalitățile ca aceste programe să sprijine țările în curs de dezvoltare să-și organizeze cooperarea lor tehnică reciprocă. Unul din primele lucruri pe care le vom face în curînd este de a crea un sistem de informare, un fel de compendiu al posibilităților existente în fiecare țară de a pregăti cadre din alte țări (de exemplu în România sînt mulți străini beneficiari de burse la diferite instituții) pe care alte țări doresc să le cunoască. În timp acest sistem va fi introdus pe calculator.

Multe țări în curs de dezvoltare cooperează pe baze bilaterale, dar există cazuri cînd asemenea relații bilaterale de cooperare tehnică încă nu există și pentru acestea sistemul amintit va fi de mare ajutor. P.N.U.D. se preocupă deci să familiarizeze pe cei interesați cu posibilitățile existente în diferite țări.

Pentru cooperarea tehnică a existat timp de mai mulți ani o barieră care era mai ales de natură psihologică și anume că se prefera aducerea unui expert dintr-o țară dezvoltată, mai curînd decît dintr-o țară în curs de dezvoltare. Această barieră a fost înlăturată în mare măsură și P.N.U.D. acționează în continuare în această direcție, trimițînd de exemplu mulți experți din țări în curs de dezvoltare în alte asemenea țări ca bursieri. Sperăm că acest program de cooperare între țările în curs de dezvoltare să desființeze total bariera de care vorbeam.

Există multe direcții sau posibilități în acest program, de exemplu adaptarea tehnologiei pentru uzul țărilor în curs de dezvoltare. Știm cu toții că există tehnologii fezabile într-o țară dezvoltată, dar nu întotdeauna și într-o țară în curs de dezvoltare, unde poate nici nu își au sensul. După părerea mea, singurele țări care pot dezvolta tehnologii adecvate pentru nivelul țărilor în curs de dezvoltare sînt țările în curs de dezvoltare înseși.

● Recent s-a încheiat la Geneva cea de-a XXII-a sesiune a Consiliului de administrație a P.N.U.D. Care sînt principalele direcții și modalități de acțiune definite de P.N.U.D. în domeniul asistenței tehnice internaționale în favoarea dezvoltării, pe perioada 1977-1981, ținînd seama și de modul

cum au fost alocate fondurile ?

— În primul rînd, trebuie arătat că P.N.U.D. cunoaște foarte serioase dificultăți financiare. Din cauza inflației, costurilor crescînde, neconvertibilității unor monede naționale, creșterii mai reduse a contribuțiilor, spre sfîrșitul anului trecut P.N.U.D. s-a găsit în imposibilitate de a mai răspunde tuturor cerințelor de asistență tehnică.

Totuși în ultimii doi ani, P.N.U.D. s-a gîndit să dea noi dimensiuni programelor sale: cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare este una dintre ele. La alta lucrăm în prezent și o vom experimenta în curînd, și anume de a da posibilitatea guvernelor să-și execute propriile lor proiecte în cadrul P.N.U.D. Aceasta reprezintă un pas înainte și o îndepărtare de practica tradițională, deoarece P.N.U.D. dorește să sporească caracterul de sine stătător al dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare, ca ele însele să efectueze anumite lucrări.

● Sînteți reprezentantul P.N.U.D. în România din anul 1973. Care apreciați că sînt domeniile în care experiența României ar fi cea mai utilă pentru alte țări în curs de dezvoltare ?

— Cred că experiența României poate fi utilă țărilor în curs de dezvoltare în toate domeniile în care ea participă la cooperarea tehnică, dar și în alte domenii. În cadrul unor proiecte ale P.N.U.D. în România, au fost pregătiți specialiști din alte țări la CEPECA, la Fundulea și în alte centre. De asemenea, mulți specialiști români care au fost pregătiți în cadrul unor proiecte ale P.N.U.D. servesc acum ei înșiși ca experți în alte țări. De aceea consider că aproape în fiecare domeniu în care au fost realizate programe ale P.N.U.D. în România există o experiență care poate fi folosită de alte țări în curs de dezvoltare. Tehnicile de a studia sau de a soluționa o serie de probleme cred că sînt aplicabile oriunde în lume, deși condițiile sînt variate.

Există anumite ramuri în care România este foarte avansată, ca de exemplu în petrochimie, ale cărei realizări sînt utile altor țări în curs de dezvoltare. Este adevărat că în acest domeniu asistența P.N.U.D. nu a fost necesară, deoarece România a fost capabilă să dezvolte singură tehnologia respectivă, acțiune la care a pornit de timpuriu, cu mult înainte de primul război mondial.

Dar domeniile în care România are o experiență utilă sînt mult mai numeroase. Am întilnit bursieri străini studînd în sectorul forestier și al industriei prelucrării lemnului, căpătînd o experiență mai bogată decît în alte țări pe care le-au vizitat. Este adevărat că nici această ramură nu a beneficiat pînă acum de asistența P.N.U.D.

O experiență utilă pentru țările în curs de dezvoltare există și în construcțiile de mașini și în industria ușoară. Specialiști străini care au venit aici să se perfecționeze în prelucrarea materialului plastic, în industria sticlei au dobîndit o experiență pe care au apreciat-o ca foarte folositoare.

Practic cred că nu există domenii în care experiența României să nu poată fi de folos țărilor în curs de dezvoltare, cu excepția poate a unora cum ar fi transformarea deșerturilor, care nu există în zona ei geografică.

Interviu de
Dinu DRAGOMIRESCU

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

ALFRED SAUVY, pleacă de la aceleași considerente ca și J. K. Galbraith în ceea ce privește starea economiei din țările capitaliste dezvoltate. Se constată că economia este bolnavă, boala se numește criză economică, iar medicii ce o tratează sînt economiștii și oamenii politici. Alfred Sauvy nu se îndoiește că în prezent se încearcă un tratament al crizei economice, el se întreabă dacă tratamentul ce i se aplică este cel adecvat și dacă nu ar trebui aplicat un alt tratament. În fond, discuția se rezumă tot la politica economică și fundamentul ei teoretic furnizat de știința economică capitalistă. Jean Fourastié, un alt nume de prestigiu, comentind cartea lui Sauvy „L'économie du diable” (Economia diavolului!), consideră că, în împrejurările date, se pune întrebarea: există o știință economică care să-și merite numele și dacă răspunsul este afirmativ, care sînt punctele ei forte? Se face o analiză a științei și politicii economice postbelice, din care se degajă cîteva concluzii. Cele mai importante constatări sînt, după J. Fourastié, următoarele:

— soluțiile keynesiene de dirijare a activității economice de ansamblu au fost întotdeauna insuficiente și deci vulnerabile, iar, în condițiile actualei crize

CRIZA ECONOMICĂ
ȘI „AUTOCRITICA”
ȘTIINȚEI ECONOMICE
BURGHEZE (II)

economice, ele își demonstrează uzura lor totală;

— știința economică savantă, la mare modă în lumea capitalistă din perioada anilor '60, știința „calculului economic”, pe care o favorizează juriul de acordare a premiilor Nobel pentru economie, este neputincioasă în fața crizei economice, neavînd nici o legătură practică cu „vindecarea” economiei capitaliste de boala crizei;

— planificarea (franceză), care a fost eficace timp de 20 de ani, este și ea neputincioasă, tocmai cînd este mai mare nevoie să-și demonstreze valențele;

— încercările sau dorințele de a elabora o nouă știință economică — „elaborarea unei antieconomii” —, respectiv a unei științe care să nu aibă nimic comun cu vechile fundamente teoretice, sînt sterile.

În această situație, care, pe de o parte, este agravată de extinderea fenomenelor de criză economică iar, pe de altă parte, de imposibilitatea găsirii unui remediu eficient furnizat de știința economică modernă, Alfred Sauvy propune revenirea la bazele elementare ale științei economice clasice, de piață, pe care economistul francez le apreciază a fi simple și precise, dar pe care economiștii contemporani le ignorează și, odată cu ei, factorii de decizie. **Aici deosebita față de J. K. Galbraith este fundamentală.**

Dacă economistul american vorbește de semnificația noilor structuri ale economiilor occidentale, structuri care după părerea sa permit o intervenție sau un dirijism total, economistul și demograful francez opinează pentru revenirea la folosirea forțelor pieței și în fond la vechea doctrină prekeynesiană a *laissez-faire*-ului.

În această optică, oarecum surprinzătoare, care sînt remediile practice pe care A. Sauvy le propune pentru a vindeca economiile capitaliste de actuala criză economică?

Pentru a opri stagnarea și a determina

FIȘE

VALTER ROMAN
SECOLUL XX
SECOLUL
MARILOR
REVOLUȚII.

Sinteze și perspective

EDITURA ACADEMIEI
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

● Prof. univ. dr. ing. Valter Roman înmănușiază în noua sa carte secolul XX — secolul marilor revoluții (Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1976, 540 p.), o seamă de studii și cercetări, care au constituit timp îndelungat și continuă să constituie obiectul preocupărilor sale perseverente. Caracterizînd secolul nostru drept „secolul marilor revoluții”, au-

torul spune în „Cuvînt înainte”: „Dacă a existat un secol al lui Pericle, al lui Ludovic al XIV-lea, secolul Luminei, cred că secolul nostru stă sub semnul marilor mutații sociale și științifice”. „Paginile acestei lucrări — mărturisește în continuare autorul — sînt rezultatul unor preocupări de lungă durată, care nu odată s-au transformat în trîmîntări, și înfățișează doar anumite aspecte ale proceselor revoluționare contemporane, cu intenția de a contribui atît la înțelegerea lor cit și la efortul conjugat al omenirii de a împiedica efectele secundare (negative) ale unor factori puși în mișcare de înseși aceste procese revoluționare și a elibera, în acest fel, omul de fatalism, permițînd-i, în loc să fie depășit de anumite evenimente și procese, să le poată stăpîni tot mai conștient și tot mai eficient, transformînd visul milenar al omenirii într-o realitate luminoasă”.

Volumul cuprinde, într-o viziune unitară, articole și studii sistematizate pe următoarele părți: I Revoluții-corelații; II Teoria și gândirea; III Știința și societatea; IV Mit și realitate.

Este justificată identificarea industriei grele cu grupa A?

● Referindu-se la corelația dintre industria grea și cea ușoară în Uniunea Sovietică, R. Livșit observă în articolul Soot-

noșenie mejdu tiajeloj i legkoj promișlennostiu, apărut în nr. 6/1976 al revistei VOPROSI EKONOMIKI, că uneori se identifică industria grea cu producția mijloacelor de producție, fără să se țină seama de faptul că structura industriei grele s-a modificat simțitor. Alături de mijloace industriale de producție, în cadrul ei se produc tot mai multe obiecte de consum (turisme, aparate electromenajere ș.a.). Totodată, în cadrul grupei A intra producția industriei ușoare și alimentare, utilizată în scopuri productive sau orientată spre prelucrarea ulterioară în calitate de mijloace de producție (obiecte ale muncii). În consecință, corelația dintre industria grea și cea ușoară nu este întotdeauna echivalentă cu corelația dintre grupele A și B ale producției industriale. În perspectivă, este evident că, în cadrul construcției de mașini, va crește greutatea specifică a diferitelor produse destinate odihnei, petrecerii timpului liber sau uzului casnic. R. L. se referă la o cercetare a economistului japonez Jiuchi Shionoya, a cărei noutate constă în aceea că a divizat producția industrială a Statelor Unite — finită și intermediară — în funcție de utilizarea ei economică, în producție destinată consumului și producție destinată investițiilor. Rezultă că, încă în 1954, jumătate din producția ramurilor destinate investițiilor o constituiau

obiectele de consum. Deși, spune autorul, structura construcției de mașini a S.U.A. nu poate fi un etalon pentru U.R.S.S., datele arată totuși că actuala structură a construcției de mașini din U.R.S.S. nu poate să satisfacă cererea în creștere a populației și a sferei neproductive. Autorul trage concluzia că în perspectivă creșterea accelerată a industriei grele — cu perfecționarea corespunzătoare a structurilor sale — este necesară nu numai pentru dezvoltarea întregii economii, dar și pentru satisfacerea nevoilor populației.

Jay W. Forrester despre ciclurile economice

● Revista engleză de prognoză și planificare FUTUREȘ vol. 3 nr. 3, din iunie 1976, publică studiul Business structure, economic cycles and national policy (Structura economică, ciclurile economice și politicile naționale), de profesorul american Jay W. Forrester — creatorul dinamicii sistemelor. Autorul arată că sectoarele producției pot genera trei tipuri diferite de fluctuație în economie, similare cu ciclul de afaceri de 3-5 ani, cu ciclul Kuznets de 15-25 ani și cu ciclul Kondratieff de 45-60 ani. Aceste tipuri diferite ar fi generate de procesele fizice fundamentale ale producției și de politicile de conducere economică privind stocurile, ocupa-

inviorare, deci ieșirea din criză, se propune creșterea impozitelor și reducerea cheltuielilor statului. Pentru a opri creșterea prețurilor, respectiv inflația, se recomandă a se lăsa liber jocul prețurilor.

În vederea creșterii puterii de cumpărare și a reducerii șomajului recomandările vizează: reducerea sau încetarea creșterii oarbe a salariilor, acceptarea practicii unor angajări temporare în locul așteptării unor angajări sigure, acceptarea concedierilor, autorizarea, acolo unde producția permite, prelungirii zilei de muncă și folosirii, indiferent de vîrstă, a persoanelor utile producției. Argumentele care urmăresc fundamentarea acestor propuneri se bazează pe experiența trecutului și sînt oarecum simpliste. Se invocă, în acest sens, faptul că niciodată o creștere a inflației nu a putut fi oprită fără o reducere a salariilor, că niciodată, cu atît mai mult în perioadele de progres tehnic, stagnările sau dările înapoi ale economiei nu au întîrziat să fie urmate de progrese economice puternice, rapide și durabile etc.

J. Fourastié, care este de acord cu criticile aduse științei economice burgheze, nu este tot atît de ferm în ceea ce privește recomandările privind ieșirea din

criză, dar nici nu ia o atitudine fățișă împotriva lor. El se mulțumește să facă observația că toate recomandările trebuie să țină seama de situația actuală economică și politică a țărilor capitaliste dezvoltate și că, deci, experiența trecutului trebuie preluată critic, subliniind faptul că toată lumea știe, inclusiv A. Sauvy, că nimeni niciodată nu se poate scîlda de două ori în aceeași apă a unui riu.

Nepopularitatea măsurilor propuse de Sauvy este evidentă, motiv pentru care ele sînt în contradicție, cel puțin afișată, cu măsurile oficiale. Revenirea la preceptele „simple și precise” ale vechii teorii economice burgheze reclamă automat măsurile clasice de ieșire din criză pe spinarea clasei muncitoare. Ele pot să pară sigure pentru patronat și există încercarea de a le aplica, dar opoziția și organizarea clasei muncitoare și a tuturor forțelor progresiste din societatea capitalistă contemporană își fac simțită capacitatea de a contracara aceste tentative.

Cele două puncte de vedere opuse referitoare la remediile de ieșire din criza economică, expuse în lucrările prezentate, exprimă două poziții extreme. Chiar extreme fiind, ele au însă o legătură, o legătură determinată de structura

fundamentală a economiilor țărilor capitaliste dezvoltate. Luînd în considerare optica unilaterală a lui A. Sauvy, se oferă posibilitatea înțelegerii mai clare a poziției mai îndrăznețe, în cealaltă extremă, a lui J. K. Galbraith, a intervenției totale, care ignorează contradicțiile interne, ale structurii economice fundamentale a țărilor capitaliste. Natura intervenției în economia capitalistă poartă oricum pecetea esenței și structurii de bază a acestei economii — și anume a proprietății private asupra mijloacelor de producție și a exploatării. În consecință, „agenții economici” nu sînt în concordanță, ci în discordanță, iar, în cadrul acestei discordanțe, un loc specific revine contradicției fundamentale, contradicției antagoniste dintre muncă și capital. Atî timp cit va exista această contradicție, intervenția va fi limitată și unilaterală, iar ieșirile din criză vor afecta într-un fel sau altul, în primul rînd, masele muncitoare.

prof. dr. Eugen PRAHOVEANU

¹ A. Sauvy, *L'economie du diable*. Ed. Calmann — Lévy, Paris. 1976, 248 p.

rea forței de muncă și investițiile de capital.

J. W. Forrester susține că un sistem de modele dinamice este foarte diferit de modelele economice obișnuite: a) este construit pe o bază informațională mult mai largă; b) reprezintă mai adecvat caracterul neliniar al vieții reale; c) conține o substructură internă mai profundă a politicilor economice; d) include variabile sociale și psihologice ca și variabile strict economice, e) își propune ca obiectiv să aleagă dintre politici alternative acea politică prin care să se realizeze o perfecționare pe termen lung a sistemului și nu folosește previziunea pe termen scurt ca bază pentru luarea de decizii.

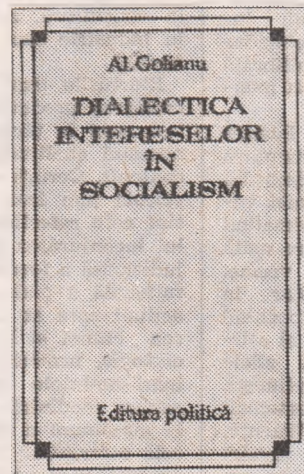
Din observațiile preliminare rezultă că: în economia națională pot exista în același timp mai multe periodicități simultane ale fluctuației economice; structurile industriale de bază și politicile de conducere economică pot genera nu numai ciclul de afaceri, ci și ciclul Kuznets cu o durată de aproximativ 18 ani și ciclul Kondratieff cu o durată de circa 50 de ani; ciclul de afaceri de 3-7 ani este cauzat în opinia lui Forrester, de interacțiunea dintre stocuri și ocuparea forței de muncă.

Responsabilități sau constrîngerii sociale?

● În articolul *Réflexions* sur

le management ou l'antimanagement (*Reflecții asupra managementului sau antimanagementului*), apărut în revista *MANAGEMENT FRANCE*, nr. 6-7/iulie-1976, D. Hourie, J. L. Ardoin și R. Jordan, profesori la „Centre d'Enseignement Supérieur des Affaires”, se fac eroul falsei teorii a unui capitalism care s-ar fi transformat, în sensul că întreprinderea nu și-ar mai propune drept singur obiectiv maximizarea profitului, ci și-ar fi asumat alături de acesta, o serie de „responsabilități sociale” — față de salariați, stat, consumatori, societate în general (lupta contra poluării etc.). Desigur, astfel de „responsabilități” noi nu pot fi negate, dar ele sînt, în măsura în care apar, expresia fie a unei raționalități superioare subordonate vechiului și unicului obiectiv al profitului, fie a unor constrîngerii sociale. Este totuși meritul autorilor că par să perceapă aceste constrîngerii la care este supusă întreprinderea capitalistă. După o primă epocă a întreprinderii — spun ei — caracterizată printr-un „capitalism sălbatic”, i-ar fi urmat o a doua „marcată prin transferul puterii spre tehnocultură” (teză a lui J. K. Galbraith, a cărei falsitate a fost de mult demonstrată), iar acum s-ar produce intrarea în a treia epocă „pe care unii o și califică drept „capitalism atenuat”, în care apariția unor contra-puteri va transforma profund re-

lațiile economice și sociale și, de aici, metodele și procedeele de decizie și de gestiune”. După autori, întreprinderile ar trebui de pe acum să-și înceapă ucenicia în privința unui nou mod de a concepe managementul, introducînd în deciziile lor date sociale și calitative și depășind cadrul strict și limitativ al sporirii profitului.

● În lucrarea sa *Dialectica intereselor în socialism*, apărută în *Editura politică*, București, 1976, 168 p., autorul, Al. Golianu, își propune să contribuie la clarificarea și aprofundarea semnificațiilor teoretice și practice ale categoriei de „interes”, în strînsă legătură cu proble-

FIȘE

mele concrete pe care le implică edificarea civilizației socialiste și comuniste în patria noastră, să releve în mod deosebit caracteristicile interesului ca element esențial al umanismului, propriu orînduirii noastre. În această lumină, autorul examinează critic mai întîi semnificațiile sociale pe care interesele le au în filozofia și sociologia contemporană, evidențiind însemnătatea și actualitatea lor pentru definirea și explicarea interesului socialist, ca o nouă categorie al cărei conținut exprimă un stadiu superior de evoluție a intereselor umane. Lucrarea încearcă să dea răspuns unor întrebări ce au generat opinii diferite: interesele sînt de natură obiectivă sau subiectivă?, cum pot fi ele definite în raport cu forțele și relațiile de producție?, ce relații pot fi stabilite între interese, atitudini, valori? ș.a.

Din cuprins: Valoarea socială a interesului; Interesul socialist, stimul al dezvoltării societății noastre; Unitatea și diversitatea intereselor în orînduirea socialistă; Cointeresearea socialistă a maselor; Interese naționale și internaționale.

O privire realistă asupra viitorului alimentar al omenirii

LITERATURA noastră economico-financiară s-a îmbogățit cu o carte a cărei tematică trebuie să intereseze pe orice om de cultură, deoarece nimănui nu-i poate fi indiferent viitorul umanității, al civilizației careia îi aparține. Acest viitor este indisolubil legat de rezolvarea unei probleme de viață și de moarte: asigurarea hranei miliardelor de locuitori ai Terrei, iar cartea la care ne referim tratează despre echilibrul dintre creșterea demografică și creșterea economică, cu referire specială la forțele și relațiile de producție din agricultură. Autorul cărții este profesorul dr. Iulian Văcărel de la Academia de Studii Economice din București *).

Finanțist de formație, autor al unor lucrări fundamentale, prof. Văcărel și-a pus o întrebare legitimă: dacă și pe ce căi finanțele, înțelegându-se prin aceasta impozitele, taxele, asigurările, pot constitui un factor de sprijinire a echilibrului demo-economic, deci pot contribui la satisfacerea nevoilor alimentare mereu crescînde ale omenirii. Cartea reprezintă răspunsul autorului la această întrebare. Un răspuns realist, amplu documentat, încrezător în marele potențial al viitorului.

Pe un plan mai limitat, concluziile autorului își găsesc confirmarea într-un capitol distinct din lucrare, consacrat experienței românești, examinării modalităților prin care finanțele din țara noastră au contribuit și contribuie la creșterea eficienței economice a activității unităților agricole.

Prof. Văcărel aduce prin această lucrare o contribuție valoroasă la elucidarea perspectivelor de creștere echilibrată a aprovizionării alimentare pe plan mondial.

Dezbaterea asupra capacității Pământului de a procura mijloacele alimentare necesare unei populații care se dezvoltă este, după cum se știe, de dată mai veche, ea neaparținînd deci problematicii așa-zisei explozii demografice care agită spiritele în Occident de cîțeva vreme. Autorul pune la început pe cititor în fața ciocnirilor de opinii care, pornind de la economiștii premalthusieni și sfîrșind cu zgomotoasele dispute din zilele noastre dintre catastrofisti și optimiști, au căutat să deslușească viitorul omenirii în ce privește aprovizionarea cu alimente.

Poziția autorului, la încheierea acestei introduceri cu caracter teoretic, este următoarea: problemele alimentației nu trebuie în niciun fel minimalizate. Cele mai multe dificultăți care temporizează rezolvarea acestor probleme sînt reale; dar: „pornind de la faptul de neconștient că pe întinsul planetei noastre foamea și subnutriția afectează sute și sute de milioane de oameni, că între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare există decalaje mari în ceea ce privește

consumul de calorii și proteine pe locuitor, că potențialul material și uman existent a fost numai în parte folosit apare necesitatea stabilirii de măsuri concrete, atît pe plan național, cît și internațional, care să ducă la creșterea producției agricole, la eradicarea foametei, la îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației care suferă în prezent de subnutriție“ (pag. 35—36; subl. autorului).

Poziție prudentă, care nu ascunde existența unor grave carențe alimentare în actualul stadiu de dezvoltare social-economică a umanității, dar care constată în același timp existența unor rezerve materiale și umane capabile să ducă, prin acțiuni mobilizatoare interne și internaționale, la realizarea unei producții agroalimentare suficiente pentru înlăturarea acestor carențe, pentru asigurarea alimentației unei populații chiar mult mai mari decît cea actuală.

În capitolul următor, autorul examinează mutațiile din structura forțelor și relațiilor de producție care sînt necesare pentru creșterea producției agricole. Se pune în primul rînd problema dezvoltării bazei tehnico-materiale a agriculturii, a aplicării pe scară tot mai largă a cuceririlor științei și tehnicii moderne, a înzestrării exploataților agricole cu mijloace de producție adecvate condițiilor concrete ale fiecărei țări. Ameliorarea agrotehnicii sporește productivitatea muncii și producția agricolă în general. Ea însă — subliniază autorul — eliberează și o parte din forța de muncă ocupată în agricultură, aceasta putînd fi utilizată în industrie sau în alte ramuri ale economiei.

Eforturile care trebuie depuse pentru creșterea producției vegetale și animale, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare, necesită cheltuieli uriașe care cresc necontenit. Cerințele creșterii producției agricole pun însă și alte probleme, cum sînt cele referitoare la protecția mediului inconjurător (conservarea și folosirea judicioasă a fondului funciar, exploatarea rațională a pădurilor, evitarea oricăror acțiuni care ar putea duce la modificarea climatei și la afectarea echilibrului ecologic, urmărirea efectelor produse de îngrășămintele chimice și de pesticide asupra mediului inconjurător, limitarea la maximum a surselor de poluare), sau cele referitoare la modificarea structurii exploataților agricole (orientarea structurilor producției spre anumite tipuri de organizare care conduc de fapt la o agricultură de asociere sau colectivă, așa cum remarcă un studiu al F.A.O. cu privire la agricultura din țările capitaliste; în agricultura din țările socialiste, problemele se pun în legătură cu trecerea la marea producție specializată, capabilă să folosească metode industriale și să aplice ultimele cuceriri ale științei și tehnicii).

Capitolul al treilea al cărții se ocupă de practicile și tendințele existente în finanțarea și creditarea agriculturii din țările capitaliste și cele socialiste. În lumea capitalistă, procurarea marilor fonduri necesare se efectuează prin extinderea relațiilor de credit ale fermierului cu băncile, furnizorii, societățile de asigurare. În felul acesta — remarcă autorul — crește dependența fermierului față de creditorii săi, se îngustează libertatea sa de decizie, dispar micile exploatați agricole. Statul acordă agriculturii sprijin financiar sub diferite forme, destinat în principal realizării unor obiective stabilite prin prisma intereselor de clasă.

Probleme și mai grele sînt legate de finanțarea agriculturii din țările în curs de dezvoltare. Marea masă a producătorilor agricoli au nevoie de credite, iar piața internă a capitalului de împrumut este mult prea slabă pentru a face față cerințelor, iar dobînzile și condițiile de rambursare sînt descurajatoare pentru micii agricultori. De aceea, autorul accentuează asupra necesității unei organizări a creditului, a creșterii contribuției statului, a apelului la creditul extern și la acțiunile de cooperare economică cu alte țări.

Ultimul capitol este consacrat instrumentelor cu care poate opera politica financiară pentru a contribui la realizarea creșterii producției agricole. Sînt examinate impozitele care, corect minuite, pot stimula dezvoltarea și modernizarea exploataților agricole, extinderea sau restrîngerea suprafețelor cultivate, sporirea șeptelului, promovarea sau frînarea schimburilor cu străinătatea. Politica fiscală este o parte a politicii generale a unui stat și poartă pecetea intereselor de clasă pe care autoritatea publică le reprezintă, ceea ce rezultă cu pregnanță din studiul aprofundat, efectuat în filele cărții cu privire la impozitele din țările capitaliste dezvoltate, din cele în curs de dezvoltare și din cele socialiste. În continuare, asigurările sînt tratate ca un instrument „care îmbină interesele milioanei de producători agricoli cu cele ale întregii societăți“ (p. 259).

În concluzie, autorul cărții se pronunță pentru un rol mai activ al finanțelor publice și al creditului în dezvoltarea agriculturii și, prin aceasta, în rezolvarea uneia din problemele fundamentale ale timpului nostru.

Lectura cărții este antrenantă nu numai din cauza temei, dar și a unui stil de o rară claritate, propriu autorului, precum și a unei vaste și atractive documentări statistice și grafice.

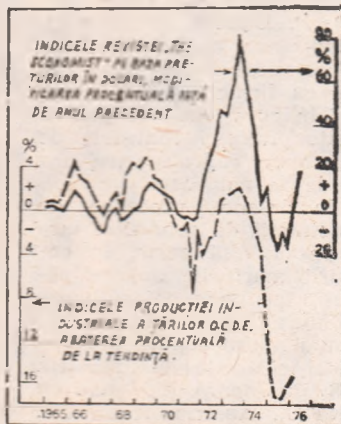
C. KIRIȚESCU

* Iulian Văcărel, *Finanțele și cerințele dezvoltării agriculturii pe plan mondial*, București, Editura politică, 1976, 300 p.

TENDINȚE - CONJUNCTURI

Preturile materiilor prime în creștere

INCEPUTUL de redresare a conjuncturii în țările occidentale este însoțit în momentul de față de o accelerare a creșterii prețurilor la materii prime. Față de mijlocul lunii iulie 1975, indicele întocmit de revista londoneză The Economist este aproape cu 35% mai ridicat, în comparație cu un spor de circa 20% în medie pe lunile aprilie-iunie față de aceeași perioadă din anul trecut. Indicele, bazat pe prețurile exprimate în dolari, era la mijlocul lunii iulie 1976 cu 35,3% mai ridicat decât în iulie 1975 la fibre, cu 30,6% mai ridicat la metale, cu 30,5% la ansamblul materiilor prime industriale și cu 35,9% la alimente.

Costul asigurării energiei

O PROGNOZĂ efectuată după declanșarea „crizei” energetice mondiale asupra perspectivei consumului de energie în lume ajunge la concluzia că, în 1985 volumul global al acestuia va depăși de peste două ori nivelul anului 1970 (ajungând la 15,9 mlrd. t.e.c., față de 7,3 mlrd.). În acest cadru petrolul își va menține și își va spori chiar ponderea (la 47% din total), ponderea combustibililor solizi și a energiei hidraulice se va reduce, iar cea a energiei nucleare va crește simțitor (la 8%). Se apreciază că în perioada următoare anului 1985 un anumit rol va începe să-l joace și utilizarea energiei solare.

Asigurarea necesarului crescând de energie va necesita, însă, investiții tot mai costisitoare (per unitate de energie obținută). După calculele ex-

perților din țările capitaliste, ansamblul investițiilor acestora în sectorul energetic se va majora de la 74 mlrd. dolari în 1972 la 290 mlrd. dolari în 1985; însumat pe întreaga perioadă, ele reprezintă rotunjit 2500 mlrd. dolari, aproape o treime din acest total urmînd să fie îndreptată în industria petrolului.

Producția mondială de ciment staționară în 1975

POTRIVIT Asociației europene a cimentului, producția mondială a rămas practic staționară în 1975: ea nu a crescut decât cu un milion tone comparativ cu anul precedent, când fusese de 701 milioane tone. S.U.A. și Europa occidentală au înregistrat o scădere a producției de 6,8% și respectiv 4,5%, în timp ce în Africa producția a crescut cu 8,8%.

În 1975 principalele țări producătoare au fost (în milioane tone): U.R.S.S. (122), Japonia (65), S.U.A. (58), Italia (34), R.F. Germania (33), Franța (30) etc.

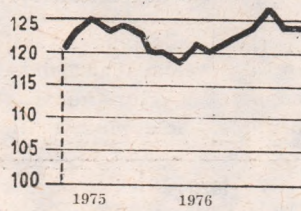
Situația rezervelor internaționale ale unor țări

REZERVELE internaționale (categorie care include aurul, drepturile speciale de tragere, rezervele la F.M.I. și rezervele valutare) ale țărilor capitaliste dezvoltate, luate împreună, au crescut în primele cinci luni a.c. cu 2,4 miliarde dolari, ajungînd la 124,3 miliarde. Cele mai importante creșteri se semnalează (în miliarde dolari) în cazul R.F.G. (la 33,6), S.U.A. (la 17,3) și Japoniei (la 15,2), în vreme ce altele țări au înregistrat scăderi: Franța la 9,6 (o reducere de 3), Elveția la 9,6, Olanda la 6,8, Anglia la 5,4.

Același buletin al F.M.I. (IMF Survey, 19 iulie 1976) relevă că rezervele principalelor țări exportatoare de petrol luate în ansamblu au crescut foarte puțin în perioada citată. Cele mai mari rezerve între aceste țări le deține Arabia Saudită (23,3 miliarde dolari).

Rezervele internaționale pot fi utilizate pentru echilibrarea balanței de plăți numai în cazul cînd sursele normale de

miliarde dolari

Rezervele internaționale ale țărilor capitaliste dezvoltate

echilibrare s-ar dovedi insuficiente pentru realizarea acestui scop. În mod obișnuit, plățile curente derind din comerț, prestări de servicii, credite etc., se efectuează din încasările curente în valută ale țării respective, nearînd deci legătură cu rezervele internaționale.

Perspectivile industriei fosfaților

DUPĂ CUM S-A ARĂTAT la ultima conferință a Asociației internaționale a producătorilor de superfosfat și îngrășăminte complexe, în următorii ani conjunctura de pe piața mondială a fosfaților se va menține nefavorabilă pentru producători, excidentul ofertei față de cerere putînd să se mențină pînă la sfîrșitul actualului deceniu.

Recesiunea afectează nu numai industria de extracție a fosfaților naturali, ci și industria vest-europeană de prelucrare a acestora. Totuși, se apreciază că producția mondială de fosfați va spori în perioada 1975-1980 cu circa 60%; în ceea ce privește țările nesocialiste se scotează următoarea dinamică (în milioane tone):

	1974	1980
America de Nord	40484	59139
Africa	31733	45233
Orientul Apropiat și mijlociu	3699	11505
Australia și Oceanis	4615	5550
America Latină	703	2920
Asia	326	850
Europa occidentală	85	240

Sursa: B.I.K.I., nr.74/1976

Piața capitalista a gazelor lichefiate

INTR-O PERIOADA de ceva mai mult de un deceniu de la primele livrări, comerțul internațional capitalist de gaze

naturale lichefiate s-a dezvoltat considerabil ajungînd anul trecut la circa 15 miliarde mc. Principalele țări exportatoare sînt Algeria, Libia, Brunei, Abu Dhabi, Indonezia ș.a., iar cei mai de seamă importatori Japonia, S.U.A. (deocamdată și exportator), Franța, Spania, Anglia, Italia etc.

În cercurile de specialitate se apreciază că țările producătoare dispun de resurse suficiente pentru a putea satisface, în viitor, necesarul de gaze lichefiate din principalele zone consumatoare, necesar evaluat la circa 190 mlrd. mc în a doua jumătate a deceniului următor. Extinderea exportului de gaze lichefiate va necesita sporirea capacității globale a navelor metaniere de la 1,6 mil. mc la începutul acestui an la aproximativ 9,5 mil. mc în 1980 și la peste 20 mil. mc în jurul anului 1990.

Perspectivă favorabilă are, de asemenea, lărgirea transportului gazelor lichefiate prin conducte (sub presiune), acest mod de transport dovedindu-se a fi mult mai eficient decât în cazul gazelor naturale obișnuite.

Evoluții monetare

CHARACTERISTICA pe piața monetară în perioada 9-13 august 1976, a fost slăbirea dolarului SUA față de devizele rest-europene, excepție făcînd francul francez. Francul francez a fost supus în continuare unor presiuni speculative, ca urmare a ritmului foarte ridicat al inflației și a deteriorării balanței comerciale a țării. Cursul francului francez s-a redus continuu în perioada analizată, nivelul acestuia fiind de 4.9600 franci francezi pentru un dolar S.U.A. la începutul intervalului și de 5.0350 la sfîrșitul lui. Banca Franței a intervenit din ce în ce mai puțin pe piața pentru susținerea francului francez, pentru a-și conserva rezervele de schimb, diminuate în luna martie a.c. cînd nu a reușit să mențină francul în „șarpe”.

O măsură luată de Banca Franței pentru susținerea monedei naționale a fost majorarea dobînzilor de pe piața monetară franceză de la 9.0625% la 9.8125%. Dacă presiunea asupra francului francez nu va scădea, se apreciază că Banca Franței va interveni printr-o majorare a ratei scontului și prin introducerea unor noi măsuri de control al valutar.

Se apreciază că marca vest-germană și francul elvețian vor rămîne în continuare monedele forte vest-europene.

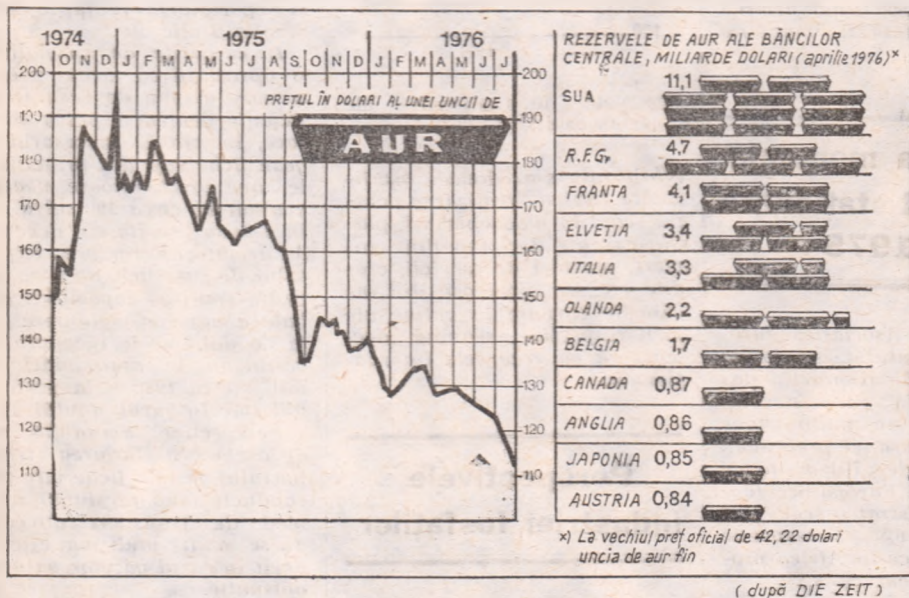
Ipostazele aurului

EXPRIMATE în vechiul preț oficial, de 42,22 dolari per uncia de aur fin, rezervele de aur ale băncilor centrale din principalele țări capitaliste cunosc o relativă stabilitate. Prețul aurului,

însă, își continuă mișcarea de scădere declanșată la începutul anului trecut și ilustrată de graficul de mai jos. În momentul când prețul se apropia de 200 dolari uncia, unii „profeți” începuseră să vorbească de posibilitatea urcării sale pînă la 250 de dolari într-o perioadă apropiată. Acum el tinde spre niveluri numai cu puțin mai mari decât dublul vechiului preț oficial.

creșterea cea mai puternică (de peste 2,3 ori) s-a înregistrat în S.U.A., apoi în Japonia, Anglia etc. Se observă că în cazul Canadei, Italiei sau Angliei această creștere a fost determinată și de sporirea taxelor fiscale.

În ansamblu, apare evident că societățile petroliere din țările capitaliste au reușit să transfere în mare parte asupra consumatorilor de combustibili lichizi majorarea prețurilor la țitei de către țările exportatoare de petrol, menținând astfel nivelul profiturilor lor. În primul trimestru al acestui an — relatează revista „Petroleum Economist” — profiturile obținute de primele 19 societăți petroliere din S.U.A. au depășit, în medie, cu 31% nivelul lor din perioada corespunzătoare a anului 1975.

Cooperare și competitivitate

URMĂRIND modernizarea și sporirea competitivității produselor sale, industria ușoară ungară se orientează tot mai mult spre colaborarea cu întreprinderi străine — relatează „Hun-garopress”, publicație a Camerei de Comerț a R. P. Ungare. În prezent, pe lângă colaborarea cu alte țări socialiste, există circa 60 de contracte de cooperare cu firme din țări nesocialiste, fiind în curs tratative pentru încheierea altor treizeci contracte de cooperare. În acest cadru partea ungară obține de la parteneri materii prime, modele, desene, procedee de fabricație, instalații de producție moderne ș.a.; pe de altă parte, în cadrul cooperării mărfurile ungare părăsesc mai ușor pe piețe noi și beneficiază de o durată de desfășurare mai mare. Cele mai multe acțiuni de cooperare au fost realizate de industria textilă din R. P. Ungară, îndeosebi cu firme din R.F.G., Austria, Italia etc.

Calculator electronic

Calculatorul electronic de producție chineză din imagine, realizat la Uzina Radio nr. 13 din Șanghai, efectuează un milion de operații pe secundă. El este utilizat în prezent în numeroase ramuri ale industriei.

(Foto: Agenția China Nouă)

Simbioza electronică — informatică într-o nouă etapă

CONFORM opiniei specialiștilor extinderea rețelelor de informare și calcul (aparținând statului sau firmelor particulare) constituie o nouă etapă în dezvoltarea industriei tehnicii de calcul și a celei de prelucrare a informațiilor din țările capitaliste. La începutul acestui an, în S.U.A., Franța, Anglia, Japonia etc. se aflau în exploatare sau în curs de realizare peste 20 de rețele mari sau mici de centre de calcul, bazate pe principiul utilizării lor colective.

După unele evaluări încasările de pe urma serviciilor prestate de rețelele de informare și calcul din S.U.A. vor spori în următorii ani, în medie, cu 27%, ajungând la 7 miliarde dolari în 1983, iar volumul datelor transmise prin aceste rețele va crește pînă în 1985 în medie cu 35% pe an. Aceste ritmuri rapide se datoresc atât faptului că obținerea datelor necesare (calculat la o oră de utilizare a sistemului) revine beneficiarului de două ori mai ieftin decât în cazul realizării unui centru propriu de calcul, cât și posibilității de acces la ample resurse informaționale. Pe de altă parte, expansiunea rețelelor amintite stimulează extinderea producției de calculatoare electronice, precum și creșterea ponderii acestora din urmă utilizate pentru transmiterea de date (în S.U.A., de pildă, de la 25% din ansamblul calculatoarelor în funcțiune în 1970 la circa 70% în anul 1983).

Perenitatea profiturilor petroliere

DUPĂ CUM REZULTĂ din datele tabelului de mai jos, în decurs de aproximativ doi ani și jumătate prețurile pentru principalii combustibili lichizi au crescut considerabil în țările capitaliste industrializate. Astfel, prețul benzinei s-a dublat în Anglia și Italia, a sporit cu 70—75% în Canada și Japonia, cu peste 40% în Franța și S.U.A. În ceea ce privește carburanții pentru motoare diesel aici

Prețurile cu amănuntul la combustibili lichizi

(în cenți S.U.A. pentru un galon)

Țară		Benzină obișnuită		Carburant pentru motoare diesel	
		preț din total care, taxe fiscale	preț din total care, taxe fiscale	preț din total care, taxe fiscale	preț din total care, taxe fiscale
Anglia:	A	57	36	59	36
	B	119	60	96	43
Canada ¹⁾ :	A	43	14	43	15
	B	75	33
Franța:	A	101	75	70	45
	B	143	78	101	50
R.F.G.:	A	104	75	105	71
	B	131	78	131	74
Italia:	A	80	61	43	21
	B	160	100	71	30
Japonia:	A	83	37	49	19
	B	141	44	86	19
Statele Unite:	A	40	12	23	12
	B	58	12	53	12

1) În provincia Columbia britanică.

A — octombrie 1973.

B — martie 1976 (pentru Japonia și Statele Unite — ianuarie 1976).

Sursa: B.I.K.I. nr. 68 1976.

GLOSAR

Proгноza demografică

Proгноza populației și a fenomenelor demografice (în accepțiunea modernă a noțiunii) a constituit obiectul preocupărilor unor organisme internaționale încă în urmă cu patru decenii. Printre primele lucrări de acest gen mai bine organizate și științific fundamentate metodologic pe plan internațional, menționăm prognoza făcută în 1940 de către Societatea Națiunilor (Geneva) referitoare la evoluția probabilă a populației Europei în intervalul 1940—1970. Războiul și urmările sale au împiedicat însă realizarea previziunilor făcute.

După război, începând cu 1951, O.N.U. prin organul său de specialitate — Divizia populației — a elaborat mai multe prognoze cu privire la evoluția populației lumii și a unor zone geografice, pe diferite termene. Calculele O.N.U. au fost revizuite în vederea utilizării lor cu ocazia elaborării planurilor indicative în legătură cu „Deceniul dezvoltării 1970—1980”. În perioada premergătoare Conferinței Mondiale a Populației de la București (august 1974), O.N.U. a elaborat, în mai multe variante, o sinteză a prognozei demografice pe termen lung, în mare parte pe baza unor lucrări efectuate pe plan național. Lucrări similare au fost făcute pentru necesitățile unor sectoare sau domenii de activitate și de către anumite organisme internaționale specializate ca, de exemplu, Organizația Mondială a Sănătății, Organizația Internațională a Muncii etc. Pe plan național, calculele de prognoza a populației se elaborează de circa două decenii în țări ca Norvegia, Ungaria, Polonia, U.R.S.S., S.U.A., Japonia etc., acestea fiind subordonate unor obiective ale dezvoltării economico-sociale și revizuite periodic.

În țara noastră, asemenea calcule s-au făcut încă din perioada anilor '30, iar în ultimii ani, în special după Congresul al XI-lea al P.C.R., preocupările de acest gen s-au amplificat. Se consideră că lungimea perioadei de prognoza nu trebuie să depășească 25—30 de ani, pentru a oferi posibilitatea corelării evoluției populației cu unii parametri ai dezvoltării economico-sociale. O perioadă prea lungă de prognoza tinde să lase la o parte baza pe care evoluează populația — factorul social-economic — absolutizând evoluția unor fenomene demografice fără legătură cu realitatea (vezi articolul „Proгноza demografică și dezvoltarea” în nr. 32 1976 al revistei).

dr. Emil MESAROȘ

Petrolul „țărilor nepetroliere“

Cezar Pislaru, Craiova — Un studiu al Băncii Mondiale, reluat de publicația sovietică BIKI și consacrat perspectivelor energetice în 156 de țări și teritorii în curs de dezvoltare care nu fac parte din O.P.E.C., ajunge la concluzia că acestea dispun de suficiente resurse energetice a căror valorificare, în condițiile actualului nivel al cheltuielilor de producție și al prețurilor, s-ar justifica din punct de vedere economic. Valorificarea acestor resurse, presupunând investiții anuale de capital de 7,1 miliarde dolari până în

1980, ar permite țărilor în curs de dezvoltare studiate să reducă atât ponderea petrolului, cât și ponderea importului de energie în general, în volumul total al consumului lor energetic de la 30% în 1974 la 6% în 1980. În aprecierea acestor cifre trebuie totuși ținut seama că repartizarea geografică a resurselor energetice este extrem de inegală, aproape jumătate revenind țărilor relativ mai dezvoltate din grupul amintit.

Studiul prezintă date estimative privind perspectivele consumului și producției diferitelor surse de energie primară în țările în curs de dezvoltare care nu fac parte din O.P.E.C., în milioane tone petrol echivalent (vezi tabelul).

Exportul de petrol al țărilor studiate s-ar putea dubla până în 1980, la 100 milioane tone pe an, printre principalele exporta-

Total	422,4	558,8	303,1	503,6
Petrol	296,9	308,3	162,7	273,3
Gaze	33,5	79,8	45,8	100,0
Cărbuni	82,4	170,7	21,0	129,8
Energie hidroelectrică și nucleară	15,6	33,0	15,6	33,2

toare urmând să se numere Mexicul, Egiptul, Malaczia, Omanul, Siria, Brunei, Angola și altele.

Conferință economică

Ioan Alexandru, Ploiești — Principalul punct pe ordinea de zi provizorie a Conferinței economice a țărilor în curs de dezvoltare, membre ale „Grupului celor 77”, prevăzută să aibă loc între 13 și 21 septembrie a.c. la Ciudad de Mexico, este consacrat consolidării unității și solidarității țărilor în curs de dezvoltare pentru stabilirea unor noi relații între ele, în vederea întăririi puterii lor de negociere în concordanță cu obiectivele noului ordin economic internațional. Ordinea de zi a fost adoptată la o întrunire pregătitoare de la Geneva (13 iulie-3 august a.c.) la care au participat peste 100 țări în curs de dezvoltare.

Organisme de cooperare latino-americane

Ana Voicu, Arad — 1) Inițialele CECLA desemnează Comisia specială de coordonare pentru America Latină creată la a doua reuniune a Consiliului economic și social interamerican, desfășurată la Sao Paulo în 1963, pentru prima dată fără participarea S.U.A. CECLA este prin urmare un organism — primul — prin excelență latino-american. Cum remarcă însă revista *Comercio exterior de Mexico* (aprilie 1976), „în ciuda eforturilor făcute, CECLA nu a reușit să se debaraseze de moștenirea Organizației statelor americane, membrii săi fiind cei ai O.S.A. din zona Americii Latine. Astfel, ea nu a reușit să evite anomalia reprezentată de faptul că Cuba, membră a «Grupului celor 77» nu face parte din grupul latino-american”.

Reuniunile CECLA au constituit un prilej de consultări și afirmare a pozițiilor țărilor latino-americane la activitatea U.N.C.T.A.D. și a „Grupului celor 77”. CECLA nu dispune de un secretariat permanent.

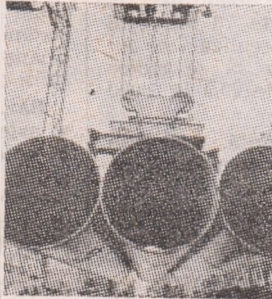
2) NAMUCAR este denumirea prescurtată a Companiei de transporturi maritime din zona Caraibilor, creată la începutul acestui an de Mexic, Cuba, Venezuela, Jamaica, Costa Rica și Nicaragua, pentru a promova comerțul dintre ele și a lichida monopolul virtual al companiilor de navigație străine în transporturile din regiunea amintită. Navele sale vor efectua bilunar curse între 11 porturi din zona

Americii Centrale și de Sud, Republica Panamă și-a anunțat intenția de a adera și ea în curând la această companie.

Marii producători mondiali de oțel

Filip Negoită, București — 1) Pe primele patru locuri în ierarhia țărilor mari producătoare de oțel s-au situat anul trecut (producția în milioane tone) U.R.S.S. (141), S.U.A. (109), Japonia (102) și R.F.G. (40,4), ultimele trei cunoscând însă o scădere substanțială, de 19,3%, 12,7% și respectiv 24% datorită crizei economice.

Scăderea reală a producției de oțel în lumea capitalistă este mult mai mare decât o sugerează cea de 9% a producției mondiale, ea fiind mascată de o sporire substanțială în țările socialiste. România a produs anul trecut 9,549 milio-

In ciuda unor comenzi importante, producția de oțel a R.F.G. a coborât anul trecut la nivelul anului 1971

ne tone, cu 7,9% peste nivelul din 1974, iar pentru 1980 se prevede obținerea a 16,60—17,27 milioane tone de oțel.

Printre țările nesocialiste a căror producție de oțel a crescut totuși anul trecut se numără India, Brazilia, R.S.A. și altele.

Cele mai mari firme occidentale producătoare de oțel au fost în 1975 (producția în milioane tone): Nippon Steel (Japonia, 32,5), United States Steel (S.U.A., 24), British Steel (Anglia, 17,2), Bethlehem Steel (S.U.A. 15,9), Nippon Hoken (Japonia, 14,7), August Thyssen (R.F.G., 13,6), Kawasaki Steel (Japonia, 13,4) etc.

2) Producția de oțel a celor 29 țări membre ale Institutului internațional al oțelului (care asigură cea mai mare parte a producției lumii capitaliste la acest capitol) era în luna iunie a.c. cu 10,2% mai mare decât cu 12 luni în urmă, ajungând la 37,68 milioane tone, dar cu numai 0,7% mai mare decât cu 6 luni

în urmă. Cele mai însemnate creșteri față de una iunie a anului trecut s-au înregistrat în S.U.A. (cu 32,3%) și în Anglia (cu 28,3%), în vreme ce pe ansamblul Pieței comune creșterea a fost mult mai modestă, de numai 3,8%.

Orașe milionare

Paul Marian, Rupea — Un studiu recent — primul de acest gen al Centrului pentru locuințe, construcții și planificare al O.N.U. (*World Housing Survey, 1974*) oferă răspuns la majoritatea problemelor ridicate de dv.

Pentru a face față creșterii scontate a populației urbane și migrației din mediul rural, în lume vor trebui construite până în anul 2000 un număr de orașe nu egal cu jumătatea din cel al orașelor existente în prezent, care s-au dezvoltat în decursul secolelor. Seriozitatea problemei este accentuată de faptul că creșterea cea mai rapidă a populației urbane (4,1% pe an) se înregistrează în țările în curs de dezvoltare.

Actualmente există circa 181 orașe cu peste 1 milion de locuitori fiecare. Până în anul 2000 numărul orașelor „milionare” va ajunge la 414, incluzând 59 orașe cu peste 5 milioane de locuitori, majoritatea situate în țări mai puțin dezvoltate.

Control fiscal

Gh. Vlădescu, Botoșani — Disponem de date privind rezultatele inspecției financiare în Franța, cu titlu de exemplu, pentru a răspunde la întrebarea dv. referitoare la eficiența acestei activități. În țara menționată au fost efectuate anul trecut 59 000 controale la 47 000 de întreprinderi, care au fost găsite în defect și debitate cu 6 miliarde franci. Controlul a 12 000 contribuabili particulari s-a soldat și el cu depistarea unei sume de plată de către aceștia de 500 de milioane franci. Pentru recuperarea altor un miliard și jumătate de franci n-au fost necesare deplasări la fața locului, ci s-a dovedit suficientă simpla examinare a dosarelor fiscale, scrie revista *La vie française* — *L'opinion*. Totalul impozitului pe venit a reprezentat anul trecut în Franța 60 miliarde de franci, din care 8 miliarde descoperite cu ajutorul controlului amintit.

RIDICAREA NIVELULUI DE TRAI ȘI CIVILIZAȚIE

(Urmare din pag. 15)

mare decât în anul 1950. Asistența medicală a populației s-a îmbunătățit prin darea în folosință de noi unități spitalicești, precum și de noi policlinici, dispensare și alte unități sanitare. Numărul paturilor de asistență medicală a crescut de la 69,2 mii în 1950 la peste 196 mii în 1975. Ca urmare indicile de asigurare a populației cu paturi de asistență medicală a fost în anul 1975 de 9,2 paturi la 1 000 locuitori (4,2 paturi în 1950).

An de an unitățile sanitare au fost înzestrate cu aparatură modernă, asigurându-se condiții superioare de tratament. Rețeaua sanitară dispunea la sfârșitul anului 1975 de peste 34 mii medici și peste 121 mii cadre medii sanitare. Dacă în anul 1938 la un medic revenea un număr de 1 895 locuitori, în anul 1975 numărul era de 624 locuitori, adică de 3 ori mai puțin.

O atenție deosebită acordă statul condițiilor de creștere a celor mici. Dacă în anul 1938 numai 2,2% din copii au fost născuți în unități de ocrotire a sănătății, în anul 1975, ponderea acestora a fost de peste 97%. Pe de altă parte numărul locurilor în creștere a sporit simțitor în anii socialismului, ajungând în 1975 la peste 73 mii față de 5,2 mii în 1950. Sînt realizări ce au contribuit ca natalitatea să se ridice în anul 1975 la nivelul de 20,3 la 1 000 locuitori.

S-au amplificat totodată acțiunile privind îmbunătățirea condițiilor de odihnă ale populației.

Schimbările calitative în alimentația populației au asigurat și asigură îmbunătățirea continuă a stării de nutriție care, concomitent cu îmbunătățirea condițiilor de muncă, sănătate, locuit, odihnă, recreere, determină dezvoltarea armonioasă a organismului copiilor și tineretului, modificări pozitive în starea sănătății populației, cu influențe directe asupra scăderii substanțiale a mortalității generale și infantile și prelungirii duratei medii a vieții. Durata medie a vieții este de aproape 70 de ani față de 42 ani în 1932. În aceste condiții populația României a ajuns la sfârșitul anului 1975 la 21 352 mii locuitori, cu 5 041 mii locuitori mai mult decât la 1 iulie 1950.

Oameni pricepuți, culți, stăpîni pe cuceririle științei și tehnicii moderne

GRİJA pe care partidul și statul nostru o acordă perfecționării învățămîntului și asigurării unor condiții tot mai bune pentru desfășurarea sa, eforturile pe care întregul popor le face pentru pregătirea tinerei generații își au izvorul în rolul social important al învățămîntului ca factor de civilizație și cultură. „Dacă vrem să construim socialismul și comunismul — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — trebuie să avem oameni pricepuți, stăpîni pe cuceririle științei moderne, capabili să minuiască tehnica avansată.”

Înflorirea continuă a societății socialiste multilateral dezvoltate presupune

nu numai crearea și consolidarea bazei tehnico-materiale, creșterea susținută a forțelor de producție, dar în aceeași măsură formarea conștiinței socialiste a întregului popor, ridicarea nivelului de instruire generală și profesională, educarea membrilor societății după principiile eticii comuniste pentru a participa cu entuziasm și competență la înfăptuirea noii orînduirii. În anii socialismului s-a dezvoltat și diversificat învățămîntul de toate gradele și, ca urmare, s-a ridicat nivelul de instruire a întregii populații. S-au asigurat cadrele necesare pentru dezvoltarea în ritmuri înalte a tuturor domeniilor de activitate, fapt ce a situat țara noastră pe trepte de cultură și civilizație mult superioare, nebănuite altădată.

S-a dezvoltat continuu baza materială a învățămîntului, prin construirea de noi școli și săli de clasă, facultăți, laboratoare, biblioteci, cămine, cantine etc. Numai în cincinalul 1971—1975 a sporit capacitatea grădinițelor de copii cu 91,6 mii locuri prin construcții noi, au fost construite 15,3 mii săli de clasă și 75,9 mii locuri în internate pentru învățămîntul primar, gimnazial, liceal și tehnic. O astfel de capacitate sporită a asigurat ca în învățămîntul de toate gradele să fie cuprinși în anul școlar 1975/1976 un număr de 4,3 milioane elevi și studenți, adică mai mult de a 5-a parte din populația țării.

Baza materială în domeniul culturii și artei a căpătat noi dimensiuni. Dacă în anul 1938 nu existau case de cultură municipale și orașenești, iar numărul căminelor culturale era de 3 467, în anul 1975 numărul caselor de cultură și al cluburilor a fost de aproape 700 iar al căminelor inclusiv filialele de peste 8 000. Numărul volumelor existente în bibliotecile de toate felurile a fost în anul 1975 de aproape 140 milioane, față de 22,7 milioane în 1950. Cinematograful, mijloc important de răspîndire a culturii în masă a fost amplasat rațional pe întreg cuprinsul țării. De la 338 cinematografe existente în 1938, numărul lor a crescut la 6 099 în anul 1975. Un locuitor al țării a vizionat în medie, în anul 1975, aproape 9 spectacole de cinema, față de mai puțin de 3 spectacole în anul 1938. Numărul de teatre și instituții muzicale a fost în anul 1975 de 7,3 ori mai mare ca în anul 1938, iar al reprezentațiilor și concertelor de circa 11 ori. Un abonament la radio și radioficare revine, în anul 1975, la aproape 7 locuitori, față de 62 locuitori în anul 1938, iar un abonament la televizor la circa 8 locuitori. Numărul muzeelor a fost în anul 1975 de 4,3 ori mai mare decât în anul 1938. Toate acestea relevă concludent că în anii socialismului s-au largit posibilitățile și s-au creat noi și diversificate condiții materiale pentru dezvoltarea artei și culturii, pentru formarea și dezvoltarea multilaterală a omului nou.

Realizările de însemnătate istorică obținute de poporul român în dezvoltarea economiei socialiste și creșterea pe această bază a nivelului de trai material și spiritual al populației ne permit să privim cu deplină încredere mersul nostru înainte, înfăptuirea telurilor de viitor, să ne concentrăm eforturile pentru îndeplinirea cu succes a mărețelor obiective stabilite de Congresul al XI-lea al partidului.

Revista ECONOMICA

editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 33 din 20 august 1976

ROMÂNIA ÎN PROCESUL DE CREȘTERE — DEZVOLTARE — PROGRES

— 23 August 1944 — 23 August 1976 — sub însemnele libertății, independenței și suveranității (prof. univ. dr. **Titu Georgescu**) 1

— Concepția umanistă a Partidului Comunist Român în proiecția și construcția economico-socială (**Ioniță Olteanu**) 4

— O expresie sintetică a ridicării eficienței economice: devansarea creșterii produsului social de către dinamica venitului național (conf. univ. dr. **Constantin Bărbăcioru**) 8

— Creșterea productivității în concordanță cu dotarea tehnică a muncii (conf. univ. dr. **Dumitru Pugna**) 10

— Ridicarea nivelului de trai și civilizație al oamenilor muncii — țelul suprem al politicii partidului (dr. **Ioan Răvar, S. Muntean**) 13

— Amplificarea dimensiunilor și funcțiilor economico-sociale ale comerțului socialist (**Nicolae Bozdog**) 16

— Dezvoltarea teritorială și urbanizarea — componente fundamentale ale progresului (prof. univ. dr. **Gheorghe Crețoiu**) 19

— Procesul de urbanizare în perspectiva anului 1980. Livada — un oraș în devenire (**Ion Manea**) 22

TEORII • IDEI

— Convorbiri economice cu **B.R. Devarajan**: Noi dimensiuni ale programelor P.N.U.D. 25

— Școli • curente • economiști. Criza economică și „autocritica” științei economice burheze (II) (prof. dr. **Eugen Prahoveanu**) 26

— Recenzie — O privire realistă asupra viitorului alimentar al omenirii (**C. Kirîțescu**) 28

ECONOMIE MONDIALĂ

— Tendințe — conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

Coperta I — **Bogdan Stroescu**

Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Științei”

Redacția și administrația: Calea Dorobanților nr. 11—25, București 22, Sectorul 1, telefon 12 13 69 Cod poștal 71 131
Cont I.S.I.A.P. nr. 64.51.301.52 B.N.R.S.R. — filiala sect. 1 București

Vă recomandăm:

NOI UNITĂȚI TURISTICE ALE COOPERĂȚIEI DE CONSUM

În zone pitorești și de interes turistic cooperația de consum a amenajat confortabile locuri de popas care oferă condiții bune de odihnă precum și posibilitatea de a servi diverse preparate culinare tradiționale.

Iată câteva adrese:

- Hanul „Răreșoia” din orașul Hir-lău, județul Iași (57 locuri de cazare, restaurant cu 160 locuri în sală și 60 locuri pe terasă, berărie și cofetărie).
- Cabana „Codrii Pașcanilor” lângă localitatea Pașcani cu locuri de cazare și restaurant.
- Hotelul Lipova — în localitatea cu același nume din județul Arad (chiar pe malul Mureșului).
- Hotelul Vinga. Amplasat într-un cadru natural pitoresc, dispune de locuri de cazare și restaurant cu terasă.

COOP

uniforme școlare

Școlile se deschid toamna, dar
UNIFORME ȘCOLARE

se pot cumpăra de pe acum, spre a evita aglomerația din zilele premergătoare începerii noului an școlar

Magazinele de confecții și raioanele specializate ale comerțului de stat vă pun la dispoziție întreaga gamă de uniforme școlare :

Pentru băieți :
pantaloni scurți de doc, pentru clasele I—VIII
cămăși zefir caro pentru clasele I—IV
cămăși pentru pionieri

costume stofă pentru clasele I—IV, V—VIII, IX—XII,
pantaloni stofă pentru clasele I—VIII, IX—XII

Pentru fete :
rochițe pentru preșcolari
rochițe zefir caro pentru clasele I—IV
șorțulețe olandină pentru clasele I—IV
bluze olandină pentru clasele V—XII
bluze pionere
halate olandină (protecție)
sarafane stofă pentru clasele V—VIII, IX—XII
fuste plisate pentru pionere

Nu lăsați pe miine ! Cumpărați — chiar astăzi — copiilor dv. uniforme școlare de care au nevoie.